

**Национален план за
годишни приоритети за
развитие на е-правителство в РБ
април 2013 - декември 2020 г.**

15.05.2013 г.

екип на министъра за развитие на електронно правителство

Съдържание

Съдържание.....	2
Списък от използвани съкращения	5
I. Управленски преглед.....	6
1. Дефиниции за електронно правителство, управление и услуги	6
2. Анализ на настоящото състояние	6
3. Визия за развитие	8
4. Водещи принципи за развитие	8
5. Национални годишни приоритети за развитие	9
6. Критични фактори за развитие на приоритетите	9
7. Финансиране на планираните дейности за развитие	11
8. Заключение и препоръки	12
II. Цели и модел на е-правителство.....	13
1. Стратегически цели	13
2. Градивни елементи на е-правителство.....	14
3. Препоръчителна структура за реализиране на електронно управление	15
III. Електронни взаимоотношения, обхват и нормативна уредба	19
1. администрация \leftrightarrow администрация	19
2. администрация \leftrightarrow служители.....	19
3. администрация \leftrightarrow физически лица.....	19
4. администрация \leftrightarrow юридически лица.....	19
5. администрация \leftrightarrow Европейски съюз; световни организации	19
6. Нормативна уредба за е-управление в РБ.....	20
IV. Състояние на е-правителството в България	23
1. Актуално състояние на РБ в контекста на световното развитие.....	23
2. е-услуги: обхват и форма на предлагане	28
3. Проекти за е-управление по ОП „Административен капацитет“ програми с бенефициент - МТИТС	29
4. Проект за развитие на високоскоростен ширококолентов достъп.....	31
5. Проекти, стартирани и внедрени с координацията на екипа на министъра за развитие на електронно правителство (април - май 2013г.).....	31
6. Изводи за състоянието на е-правителство в РБ	32
V. Национален план за ежегоден развитие на е-управление (до 2020г.).....	34
1. Приоритетност и последователност.....	34
2. Финансиране	34
3. Годишни приоритети за развитие и поддръжка на е-управление до 2020г.....	35
a) ПР и е-обучение	36
b) ИКТ инфраструктура и стандарти	36
c) Киберсигурност	36
d) е-съвети	38
e) е-снабдяване – централизирана система за обществени поръчки	38
f) е-образование	38
g) е-здравеопазване	38
h) е-общини	39
i) е-полиция.....	40
j) е-демокрация	40
k) е-правосъдие.....	40

l)	Открито управление (Open Government Partnership - OGP)	41
m)	е-Архивиране на административни документи	42
VI.	Препоръки и насоки за развитие на е-управление	45
1.	Изграждане на е-правителство:	45
2.	Подготовка на участниците в е-правителство.....	45
3.	Реструктуриране на бизнес процесите в ДА	45
4.	Оптимизация на актуалното състояние	45
5.	Законодателни инициативи и разписване на политики	46
6.	Информираност и обучения	47
7.	Реализиране на проекти и услуги	47
8.	Управление на промяната и администриране на електронното управление.....	49
9.	Мрежи и хардуер.....	51
10.	Отворени данни	51
VII.	Приложения.....	54
	Приложение № 1: Популярност на стратегическите цели	54
	Приложение № 2: Преглед на добрите практики по света	55
	Приложение №3: Списък на 149 активни електронни услуги в ДА	60
	Приложение №4: Реализиране на приоритетни административни услуги на централната администрация	64
	Приложение №5: Реализиране на приоритетни административни услуги за общинската администрация	66
	Промяна в актове за гражданско състояние	67
	Приложение №6: Проведени срещи на екипа на Министъра за развитие на електронно правителство	68
	Приложение №7: Препоръки на организации заявили конкретни нужди от е-управление в РБ	70
	Приложение №8: Е-управление базирано на архитектура с фокус върху предоставяне на е-услуги 74	
	Приложение №9: Становище на Българска Стопанска Камара	76
	Приложение №10: Становище на Българска Търговско Промислена Палата	77
	Приложение №11: Становище на Министерство на Образованието, Младежта и Науката за включване в проекти за е-услуги по Приоритет II на ОП "Добро Управление"	78
	Приложение №12: Становище на Община Бургас	79
	Приложение №13: Становище на малки и средни предприятия	80
	Приложение №14: Становище на Българска Асоциация за Информационни Технологии (БАИТ).....	81
	Приложение №15: Становище на Министерство на Икономиката Енергетиката и Туризма (МИЕТ)	82
	Приложение №16: Становище на ГРАО	83
	Приложение №17: Становище на МВР	84
	Приложение №18: Становище на Асоциацията на Любителите на Оръжие.....	85
	Приложение №19: Становище на Областна Администрация Плевен + Добрич	86
	Приложение №20: Становище на представители на ИКТ бранша	87
	Приложение №21: Становище на Европейски Център по Законодателство.....	88
	Приложение №22: Становище на Българска Фотоволтаична Асоциация.....	89
	Приложение №23А: Проектно-закон за електронно управление (ЕУ).....	90
	Приложение №23Б: Сравнение на настоящия ЗЕУ и проектно-закон за ЕУ.....	90
	Приложение №23В: Становище по проектно-закон за ЕУ.....	90

Приложение №24: Лаборатория по е-управление в БАН	91
Приложение №26: Проект на стратегия за киберсигурност	93
Работна група за създаване на проект на стратегия за киберсигурност на РБ.	93
Приложение №27: Проект за решение на МС за промяна на изискванията за компютърни обучения към служителите в администрацията	94
Приложение №28: Примерни бизнес предложения за е-управление:	95
Приложение №29: АПИ - Управленска Информационна Система	96
Приложение №30: Opendata (машинно четими данни и договорни отношения)	97
Приложение №31: Финансов план за развитие на е-Правителство в РБ	99

National e-Gov Plan
vs2.1 Daniel_4.8 (20:

.....	99
VIII. Библиография	100
Европейски съюз - www.europa.eu	100
Европейска банка за възстановяване и развитие - www.ebrd.com	100
Световна банка - www.worldbank.org	100
Организация на обединените нации - www.un.org	100
Министерство на отбраната - www.md.government.bg	100
Министерство на здравеопазването - www.mh.government.bg	100
Министерство на земеделието и храните - www.mzh.government.bg	101
Министерство на икономиката, енергетиката и туризма - www.mi.government.bg	101
Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията - www.mtitc.government.bg	101
Министерство на труда и социалната политика - www.mlsp.government.bg	101
Министерство на културата - www.mc.government.bg	101
Национална агенция за приходите - www.nap.bg	101
Национален статистически институт - www.nsi.bg	101
Национална здравноосигурителна каса - www.nhif.bg	101
Община Бургас - www.burgas.bg	101
Идеи, препоръки, добри практики и съвети от:	102

Списък от използвани съкращения

АИС	административна информационна система
АОП	Агенция за обществени поръчки
АПК	Административно процесуален кодекс
БД	база данни
ГПК	Гражданско процесуален кодекс
ДА	държавна администрация
EESSI	Европейски обмен на социалноосигурителна информация
ЕИСПП	Единна информационна система за противодействие на престъпността
е-здравеопазване	електронно здравеопазване
е-правителство	електронно правителство
еРБЛ	Електронен регистър на болничните листове
е-референдум	електронен референдум
е-управление	електронно управление
е-услуги	електронни услуги
ИКТ	информационни и комуникационни технологии
ИС	информационни системи
ИСАК	Информационна система за сдминистриране и контрол
КСБ	Камара на Строителите в България
МС	Министерски съвет
МРЕП	Министерство за развитие на електронно правителство
НАП	Национална агенция по приходите
НЗОК	Национална здравноосигурителна каса
НОИ	Национален осигурителен институт
НПК	Наказателно процесуален кодекс
ОПАК	Оперативна Програма „Административен Капацитет“
ОПДУ	Оперативна програма „ Държавно Управление“
ОПЧР	Оперативна програма „Човешки Ресурси“
ПИС	Пациентска информационна система
ТР	Търговски регистър

I. Управленски преглед

1. Дефиниции за електронно правителство, управление и услуги

a) е-правителство

Национални директиви, модели и правила за развитие и поддръжка на електронни системи и решения в администрацията, която задължително да прилага практически методи на е-управление за вътрешно и външно административно обслужване и взаимодействие. Основополагащи принципи за развитие на е-правителство в РБ са хоризонтална и вертикална координация, стандартизиране и ефективност на е-управление и е-услуги в администрацията.

b) е-управление

Управление с електронни средства и в електронна форма на нормативни взаимовръзки, административни процеси и обслужване, чрез разработка на методологии за внедряване на ИКТ решения, позволяващи задължително еднократно въвеждане на информация и нейната многопактна правомерна употреба за вътрешно и външно електронно административно взаимодействие и обслужване (е-Услуги). Основни изисквания за развитие на е-управление в РБ са: киберсигурност, оперативнасъвместимост, практичност и висока добавена стойност (разходи/ползи) на предлаганите и внедрявани ИКТ решения, както и изпълнение на задълженията към ЕС. Изпреварване на глобалните нива и тенденции за развитие на е-управление както в администрацията, така и в различни дейности на бизнеса, общественото и социалното развитие в РБ.

c) е-услуги

Административно обслужване в електронен формат, който не е само паралелен, но и може да замества съответния хартиен носител и/или административен процес, да и оптимизира административните процеси така, че администрацията да предоставя максимално ефективно обслужване с минимално участие на неадминистративни ресурси (заявители, получатели, време, технически/финансови и други средства). Е-услуги трябва да бъдат с пратическа и клиентска ориентация и да са достъпни чрез единен интернет портал посредством стационарни и мобилни електронни устройства, които могат да бъдат вътрешни и/или външни за администрацията. Е-услугите имат много сходни, но и не малко различни приложения за подаване, предоставяне и/или получаване на достоверна електронна информация от администрацията, бизнеса, граждани и други клиенти на е-услуги.

2. Анализ на настоящото състояние

a) Политическо състояние

През 2002г. в Министерски съвет (МС) започва документирание на планирано националното развитие на е-правителство в РБ. Недостатъчният фокус и разбиране на нуждите и ползите от развито (по световни показатели) е-Правителство се дължи на липсата на устойчив координиран подход към централизирано е-управление в РБ. При съществуването на централно координиращо ведомство (като МДААР) и упражнена политическа воля (от някои правителства) има документален напредък по отношение на одобрение на стратегии и планове, както и реален напредък в прилагане на технологични решения, подобряващи е-управлението в РБ. Въпреки планираните стъпки и направените действия през последните 10 години липсва постоянен политически фокус, приемственост и отговорност за развитие на е-правителство в РБ.

b) Икономическо състояние

Поради частичното и нецентрализирано развитие на е-управлението в РБ ползите за администрацията (държавна и общинска), бизнеса, гражданите и обществото са

незначителни с някои изключения, като тези за бизнеса и някои администрации като НАП, АМ, НСИ и МФ. Административната тежест върху администрацията, бизнеса и гражданите - по анализи на МИЕТ, през 2011 г. възлиза на повече от 2 милиарда лева годишно. Координирано, стандартизирано и практически развитие е-управлението ще освободи ценни ресурси (време, хора и финанси), които понастоящем се използват неефективно за административно обслужване.

с) Социално състояние

Базовото развитие на е-управлението в РБ не подобрява апатичното отношение на бизнеса и гражданите към администрацията в страната. Това пречи не само на развитието на приетите в ЕС взаимоотношения между администрацията и нейните клиенти или партньори, но и не позволява на администрацията да бъде възприета като ефективен доставчик на информация и услуги. Това базово ниво на е-управление пречи на администрацията да развива обществената си роля и да обслужва социалните нужди на обществото по модерен и практичен начин, позволяващ пряко и ефективно взаимодействие с администрацията всекидневно (24/7).

д) Правно състояние

Съществуващата нормативна база (ЗЕУ, ЗСВ и т.н.) задължава, но не улеснява развитието на е-правителство в администрацията, защото действащата правна рамка урежда изискванията по електронизация на съществуващи "хартиени процеси", но не адресира методологията за оптимизация на процесите и ресурсите в администрацията. Част от действащите закони и/или наредби са противоречиви и неприложими без практически промени, които преди да бъдат предложени и одобрени трябва да се тествани за съвместимост с моделите и решенията, за които са предвидени.

е) Технологично състояние

Драстично е изоставането на РБ в сравнение с глобалните тенденции на развитие на е-правителство през периода 2003-2012г. Рангът на страната ни пада почти двойно (от 35-то на 60-то място) за този период. Технологичното изоставане на е-правителство в РБ и многократното инвестиране в едни и същи или подобни ИКТ мрежи, системи и решения, както и липсата на адекватно и навременно инвестиране в облачни технологии, съвременни ИТ терминали (с задължителна смяна на всеки 3г.), ИТ специалисти и практически обучения водят до осезаемо технологично изоставане и подлагат на риск устойчивото развитие на е-правителство в РБ.

ф) Оперативно състояние

Оперативна несъвместимост и разпокъсаност преобладават в администрацията на РБ. Това се дължи до голяма степен на неустойчиво и нецентрализирано е-правителство, което да задава и налага стандартите за оперативна съвместимост, както и да координира оперативните правила и действия на оперативните звена в е-правителство на РБ. Неадекватното оперативно състояние на е-правителство в РБ е не само вътрешен проблем за страната, но и за поетите ни ангажименти за оперативна съвместимост с електронни системи в ЕС и тезите извън него.

г) Възвращаемост на инвестициите (разходи/ползи)

Неефективно усвояване на договорени финансови средства за 2008-2013г. и често неясните практически ползи от финансиране на проекти за е-управление (е-проекти) потвърждава липсата на централизиран и устойчив подход за развитие на е-правителство в РБ. Усвояването на договорени финансови средства за този 5-годишен период е около 23% (към 30.04.2013г.) и с недоказана ефективност на направените инвестиции. Някои ключови инвестиции на администрацията в ИКТ решения не работят и/или не произвеждат добавена стойност поради липса на оперативна и технологична съвместимост при

проектиране на заданията от възложителите и не рядко поради закъснение с изпълнение на е-проектите, което значително понижава ползите от направените инвестиции (време, хора, пари, техника и т.н.).

3. Визия за развитие

Централизирано и прозрачно е-правителство което да организира, финансира и развива е-управление и е-услуги в администрацията на РБ, както и да координира и съгласува с ЕС националните ни е-политики, е-стандарты и е-проект, свързани с е-правителство за администрацията, както и с е-управление и е-услуги за бизнеса, академичната общност, НПО и граждани в РБ.

4. Водещи принципи за развитие

а) Бизнес подход

При определяне и изпълнение на приоритетите за е-правителство да се инвестира в е-проекти и е-услуги с максимална автоматизация и практически ползи, както и оптимална поддръжка на внедрените мрежи, системи и решения. Да се инвестира основно в доказани чрез тестове ИКТ модели и решения. Инвестиции със стойност над 100 000лв./проект, да се одобрява централно само при наличие на бизнес план с явни ползи от планираните инвестиции и задължително съответствие с изискванията за съвместимост и развитие на е-правителство.

б) Законови промени с практическа реализация

Промяна на съществуващата нормативна база (ЗЕУ, ЗСВ и т.н.), която не само да задължава, но и да улеснява развитието на е-управление и е-услуги в администрацията, като електронизира и дава възможност за оптимизиция на процесите и ресурсите в администрацията. Задължително е да има публични консултации и обсъждания на предложени законови подобрения и/или промени преди да бъдат внасяни за четене и одобрение от Министерския съвет и Народното събрание на РБ. Така нормативните промени ще бъдат съгласувани и работещи решения, които да бъдат практично прилагани без нужда от допълнителни промени или допълнения.

в) Прагматичен и обществен контрол

Планирането и оценката на е-проекти и е-услуги да бъде практично и прозрачно с участието на администрацията, бизнеса, академичната общност, НПО и гражданите. Инвестиции в стратегически е-проекти и е-услуги със стойност над 1 000 000 лв./проект да се одобряват централно само при наличие на бизнес план с явни ползи от планираните инвестиции и задължително съответствие с изискванията за съвместимост и развитие на е-правителство. Необходимо е публично обсъждане, разбиране и съгласие за разработка и внедряване на е-проекти и е-услуги, които са основополагащи (като е-ID, ЕСОЕД, е-облак и др.)

г) Достъпност на е-услуги чрез единен портал (www.egov.bg)

Всички е-услуги, предоставяни от администрацията, да бъдат достъпни чрез унифициран е-ID (електронен идентификатор) и при необходимост - от електронен подпис чрез стандартен е-подпис. Е-Услуги за администрацията да бъдат организирани по ведомства (например: www.egov.bg → ДА → МФ → НАП → е-услуги, предлагани от НАП). За неадминистративни потребители представянето и достъпът до е-услуги на администрацията да бъде "по бизнес нужди" (например: www.egov.bg → Бизнес → Откриване на фирма → меню със съответни е-услуги, предлагани от администрацията) или "по събития от живота" (например: www.egov.bg → Граждани → Раждане на дете → меню със съответни е-услуги, предлагани от администрацията) и др.

е) **Постоянна информираност и практически обучения за е-проекти и е-услуги**

Задължителна и навременна комуникация и практически обучения за настоящи и/или предстоящи е-проекти и е-услуги за администрацията, както и такива за бизнеса, академичната общност, НПО и гражданите. Необходимо е всички участници в е-правителството в РБ е да имат яснота за настоящето състояние и предстоящите промени в ИКТ политиката, законовата рамка и съответващите технологични решения. Добре информирани и подготвени участници в е-правителство в РБ ще разбират и ползват оптимално наличните методи за е-управление и внедрени е-услуги в съответния етап на развитие на е-правителство в страната.

5. Национални годишни приоритети за развитие

ТОП 20 приоритети*	Бенефициент(и)
ПР и е-обучение – информираност и практически обучения за е-управление и е-услуги	Адм., бизнес, граждани
ИКТ инфраструктура и стандарти за разработка/внедряване на е-проекти и е-услуги в админ.	Адм., ИТ бизнес
Киберсигурност – задължителни и препоръчителни политики. Мониторинг на критични мрежи и ИС.	Адм., бизнес, граждани
е-съвети – обществени съвети по сектори в администрацията	Адм., бизнес, граждани
www.egov.bg – единна входна точка за администрацията по ведомства за неадминистративни потребители... по бизнес нужди, за граждани по “събития от живота” и т.н.	Адм., бизнес, граждани
е-снабдяване – централизирана система за обществени поръчки	Адм., бизнес, граждани
е-облак – централизирана инфраструктура за развитие на е-управление в държавната и общинска администрации	Адм., бизнес, граждани
е-земеделие – Електронно подаване на заявления в ИСАК (Интегрираната система за администриране и контрол)	МЗХ, бизнес, граждани
е-ЧР – централизирана система за управление на човешки ресурси в администрацията	Администрация
е-образование – е-система за информация относно учебни програми и събития, е-обучения, е-стипендии, предлагане на стажове и работа и т.н.	МОМН, бизнес, граждани
е-култура – информационен и интерактивен е-достъп до книги, историческа и актуална културна информация за България	МК, бизнес, граждани
е-здравеопазване – здравни услуги, интегриращи съществуващото е-досие за пациенти на НЗОК и включващи здравното досие	НЗОК, МЗ, бизнес, граждани
Междуведомствена ИКТ интеграция – създаване и поддръжка на централизирана онлайн среда за обмяна на междуведомствена информация, държавна <--> общинска и т.н.	Адм., бизнес, граждани
е-общини – стандартизирани е-услуги, интегрирани с плащане онлайн и минимална нужда от обслужване на гише	Адм., бизнес, граждани
е-митници – интегрирани е-услуги за внос/износ на материали, продукти и стоки в/от РБ, както и оперативна съвместимост с изискванията на e-Customs MASP.	АМ, бизнес, граждани
е-ID – стандартизиран е-идентификатор и е-подпис за физически и юридически лица; интегриране в лични карти	Адм., бизнес, граждани
е-полиция – разработване и внедряване на ИКТ решения за подвижни и стационарни екипи на МВР	МВР, бизнес, граждани
е-Visa – издаване и поддръжка на е-визи за РБ	МВНР, бизнес, граждани
е-демократия – изпращане на е-запитвания и е-препоръки към администрацията, получаване на е-отговор; е-референдум, е-гласуване	Адм., бизнес, граждани
е-правосъдие – разработване и внедряване електронно правосъдие	Съдебна власт, бизнес, граждани

* Необходима е ежегодна валидация на приоритетното развитие

6. Критични фактори за развитие на приоритетите

а) **Приемственост между правителства, ръководители и екипи** – задължително създаване и поддръжане на неполитическо научно звено, обединяващо и разпространяващо практики на е-правителство в РБ. За целта в БАН със заповед № 19

от 08.05.2013г. е създадена лаборатория по е-управление в структурата на Националната лаборатория по компютърна вирусология при БАН.

- b) **Развитие на ИКТ и ИТ организационна структура в администрацията** – устойчиво ежегодно финансиране за ИКТ решения и приложения, както и на щатни специалисти и ръководители с адекватни права, задължения и възнаграждение. Ролята на ИТ директори в администрацията трябва да позволява и да задължава предоставянето на методологии, консултации и решения, свързани с разработката, одобрението и внедряване на е-проекти и е-услуги в съответната администрация. ИТ директорите в администрацията трябва да имат видимост и отговорности съответстващи на главен секретар в ДА.
- c) **Координация и сътрудничество** между администрациите са едни от основните роли на Министерство за развитие на е-Правителство и Информационните Технологии. Сегашната липса на Министерството за развитие на е-правителство и разделеност с Министерството на Информационните Технологии (понастоящем в МТИТС) трябва да бъде разрешено с обединяване на техните роли и правомощия в едно общо министерство.
- d) **Задължителна оперативна съвместимост** на административните процеси и ИС трябва бъде постигнато до края на 2015г. за да може е-правителство в РБ да работи пълноценно във всички структури на администрацията и да подготви страната ни за оперативна съвместимост отговаряща на изискванията на ЕС, ставащи задължителни през 2016г.
- e) **Задължителна гъвкавост, авторски права и поддръжка на ИТ решения в администрацията** са свързани с устойчивото развитие на е-правителство в РБ чрез разработка и внедряване на ИС с отворен код, софтуер и интелектуална собственост, както и предоставяне на публична информация от администрацията в машинно четим формат (opendata).
- f) **Задължително ползване на НАМДА и централно сключен договор за телекомуникационни услуги** на администрацията. С цел оптимална инвестиционна и икономическа ефективност, НАМДА трябва да бъде използвана основно за ИКТ нуждите на администрацията. Където и когато е необходима ИКТ резервираност (backup), администрацията трябва да ползва централно сключен договор за телекомуникационни услуги, позволяващ ползване на съответните услуги при срив и/или ремонт на НАМДА трасе(та). При необходимост от допълнителен НАМДА капацитета, не трябва да се пристъпва към разширяване на преносния капацитет и/или изграждане на нови трасета преди да бъдат оптимално натоварени всички административни ИКТ мрежи (например тази на Български Енергиен Холдинг).
- g) **Практически работеща правна и регулаторна среда.** Адаптиране на настоящата и/или създаване на нова правна среда за е-управление и е-услуги трябва да бъде на базата на комплексно тестване на предлаганите промени преди съответните предложения да бъдат одобрени. При наличие на развито и всеобхватно за администрацията е-Правителство, всяка значителна промяна на правната среда ще оказва ясно видим ефект върху съществуващите приложения на е-правителство. Това ще предоставя възможност за обективна преценка и решение дали и как да бъдат направени оптимални промени на правната среда, преди съответните предложения да бъдат одобрени.

- h) **Адаптиране на водещи световни практики и развитие на публично-частните партньорства** за е-управление и е-услуги, за да се намали времето и средствата за достигане на световните нива, постигнати и непрекъснато повишавани от водещите страни в е-правителство. Поради значителното изоставане на РБ в областта на е-Правителство и бързо нарастващия риск на необратимост на тази тенденция е необходимо адекватно и ефективно адаптиране на приложими за нуждите на администрацията водещи световни практики. Също така където е възможно в администрацията (особено в общините), да бъдат прилагани съществуващи или разработвани нови ИКТ решения чрез оптимално развитие на публично-частните партньорства.
- i) **Анализ и оптимизация на административните процеси преди разработване на е-проекти и е-услуги** налага методологична оптимизация на административните процеси с фокус върху еднократно подаване на първична информация, която да бъде съхранявана/предоставяна за достъп във и извън администрацията по правен и оперативен установен регламент. Развитието на е-правителство в РБ не цели електронизация на хартиените процеси в администрацията, а по-скоро тяхната оптимизация чрез въвеждане на електронизирани процеси и ИС, които да повишат качеството на административното обслужване и да намалят административната тежест върху неговите участници и ползватели.
- j) **Клиентската ориентация, държавната и административна отговорност** изискват разбиране и задоволяване на клиентските нужди, в паралел с постигане на националните цели за развитие на РБ 2020. Очакванията и изискванията на клиентите на администрацията се променят и повишат постоянно. Това налага администрацията да ориентира предлаганото от нея обслужване според заявените и/или установени нужди на съответните клиенти. Неадекватното развитие на е-правителство ще задълбочи недоверието и нежеланието на ползвателите на административно обслужване да участват проактивно в неговото практическо подобряване чрез предоставяне на обратна връзка, конкретни предложения за подобрене и т.н.

7. Финансиране на планираните дейности за развитие

450 млн. лева за е-управление са необходими за финансиране на планираните приоритети за периода 2014-2020г. От необходимите финансови средства се предвижда 53% да бъдат чрез европейско финансиране и 47% от национално финансиране за развитие и поддръжка на е-управление в РБ.

Приоритети (окупнени топ 20)	Капиталови Разходи: ОПДУ	Оперативни Разходи (нац. бюджет): Поддръжка	Оперативни Разходи (нац. бюджет): ЧР
е-Управление	73 655	51 877	13 056
е-ID	36 000	6 706	2 682
е-Демокрация	960	584	630
е-Снабдяване	24 060	11 178	4 237
е-Здравеопазване	12 600	4 506	1 200
е-Правосъдие	6 250	2 726	1 086
е-Инфраструктура	68 050	85 926	12 556
е-Общини	8 000	3 082	1 223

е-Полиция	10 060	5 371	2 436
ОБЩО (в хил. лв.)	239 635	171 955	39 107

Плановете за европейско финансиране са за осигуряване на необходимия ресурс за капиталови разходи, свързани с развитието на е-управление в РБ. Тези планове и разходи трябва да бъдат съгласувани с ОП "Добро Управление", след което-договорени с ЕС до края на 2013г.

Националното финансиране е планирано за оперативни разходи, свързани с устойчива поддръжка на внедрени ИКТ решения, както и осигуряване на необходимия човешки ресурс и професионална подготовка за развитие на е-управление в РБ.

8. Заключение и препоръки

Изпълнението на планираните национални годишни приоритети за развитие на е-правителство в РБ трябва да бъде отчитано през декември на съответната година. Отчитането трябва да бъде практическо, основно чрез демонстрация на внедрени и работещи в реална среда ИКТ решения, които ясно да показват изпълнение на планираните приоритети за съответната година. Презентации на документи и планове да бъдат правени само в случай на промени, предизвикани от ежегодния анализ и препоръки за промяна на приоритетите с цел на ускоряване развитието на е-правителство в РБ.

Работещо, ефективно и всеобхватно е-правителство в РБ ще възстанови доверието в администрацията и практически ще подобри развитието на бизнеса и демокрацията в страната. За да бъде постижимо и осезаемо ежегодното развитие на е-правителство в РБ, трябва отговарящото за това развитие министерство да създава, поддържа и отговаря за внедряване и поддръжка на ключови ИКТ решения, като е-ID, ЕСОЕД, е-облак, модели за е-управление и е-услуги на администрацията. Министерството за развитие на е-правителство в РБ трябва да приобщава и информира бизнеса, академичната общност, НПО и гражданите за планираните дейности и практически резултатите от съвместната им работа.

II. Цели и модел на е-правителство

Развитието на е-правителство е глобален факт през последното десетилетие. В много страни разработването на стратегия за развитие на е-правителство е в основата на иновации, подобрена продуктивност, в резултат на което осезаемо се повишава икономическата ефективност и конкурентоспособност на съответната страна. Въпреки различията в набелязаните цели стратегиите за развитие на е-правителство имат много сходни параметри (изредени по степен на фокус върху клиента – гражданин или фирма):

- ❖ подобряване на административното обслужване
- ❖ междуведомствена свързаност
- ❖ оперативна и разходна ефективност на обслужване
- ❖ подобряване на достъпа до обслужване
- ❖ опростяване на процедурите за обслужване
- ❖ подобряване на клиентското участие в обслужването
- ❖ е-бизнес
- ❖ подобрене на начина на живот
- ❖ намаляване на бюрокрацията и увеличаване на прозрачността
- ❖ изграждане на човешкия ресурс
- ❖ увеличаване на публичната стойност
- ❖ интегрирано общество
- ❖ и др. (виж Приложение №1).

1. Стратегически цели

- a. Съсредоточаване на държавната, общинската и съдебната система върху **обслужването на гражданите и бизнеса**: бързо и лесно предоставяне на качествени услуги, чрез ре-дизайн на работните/бизнес процеси с помощта на съвременни ИКТ;
- b. Създаване на организационна, комуникационна и информационна среда за едно ефективно и ефикасно функциониране на администрацията: **отчетност и прозрачност**;
- c. Активно **включване на гражданите и бизнеса** във формирането на политики и контрол на дейността на държавните институции чрез използване на ИКТ (електронни допитвания, публикуване на данни за работата на администрацията в интернет и достъп до данни в машинно четим формат);
- d. **Намаляване на административната тежест** за бизнеса и гражданите.

Схематично развитието на електронното правителство е илюстрирано на **Графика 1**. Конкретните действия по изграждане на електронно правителство се предхождат от дефиниране на стратегии, цели и принципи, идентифицират се ключовите сфери, основните градивни елементи и приоритетни инициативи и на тази база се разработват конкретни планове за действие.

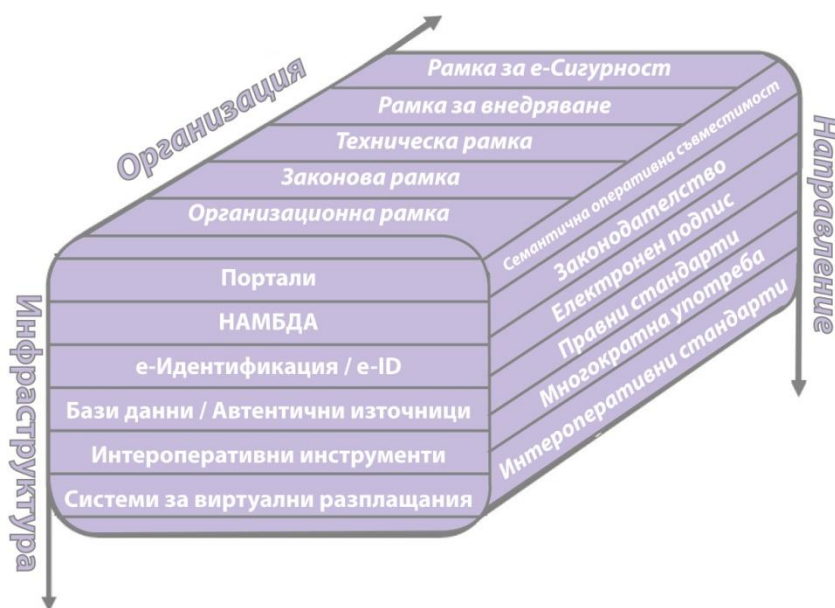

Графика 1: Стратегическо развитие на е-правителството

2. Градивни елементи на е-правителство

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ефикасност и ефективност на обслужване 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Фокус върху бизнеса и гражданите 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Технологична гъвкавост
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Достъпност 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Доверие и сигурност 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Информираност
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Оперативна съвместимост 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Устойчивост 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Практичност
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Сигурност на информацията 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Прозрачност 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Градивно взаимодействие

Градивните елементи на е-правителство са взаимосвързани компоненти, които поставят основата на която се изгражда и развива е-правителство:

Графика 2: Градивни елементи на е-правителството

3. Препоръчителна структура за реализиране на електронно управление

Във връзка с осъществяването на политиките по привеждане на електронното управление в реалност е необходимо координацията по въвеждането на очертаните стратегии да бъде възложено на специализирано министерство. Резултатите от многобройни проучвания показват, че е най-ефективно да се създаде административен орган Министър на държавната администрация и електронното управление и съответното министерство с примерна структура представена на **Графика 3**.

Предлага се концепцията за електронно управление да бъде реализирана в България посредством няколко инструмента:

- ❖ **Министър на ДА и ЕУ:** на пряко подчинение на Председателя на Министерски съвет. Министърът е секретар на Съвета за електронно управление с Председател Председателят на Министерски съвет. Прерогативи на Министър на ДА и ЕУ са:
 - Дефинира политики за развитие на е-Управление в Р България и контролира прилагането им
 - Осъществява контрол по приложението на ЗЕУ и наредбите към него.
 - Разработва стратегии за развитие на информационното общество в страната
 - Отговаря за Enterprise архитектурата на ДА и координира дейността на Секретарите по информационно обслужване – СИО (еквивалент на Chief Information Officer - CIO) в първостепенните и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити.
 - Ръководи организацията по поддръжката и осигуряване на наличност, актуалност на данните и достъпност на ключовите ИКТ системи необходими за функционирането на държавното управление
 - Ръководи развитието и поддръжката на националната съобщителна мрежа (НСМ/НАМДА)
 - Дефинира политики осъществява контрол по осигуряване на информационна сигурност на ИКТ системите на ДА
 - Отговаря за работата на CERT (Central Emergency Response Team)
 - Дефинира политики за развитие на служителите в държавната и общинска администрация и контролира прилагането им
 - Управява човешките ресурси в ДА (поддържа регистъра на служителите и техните трудови досиета)
 - Ръководи процесите по оптимизация на ДА и промяната на работните процеси в съответствие със съвременното ниво на ИКТ
 - Изготвя годишния доклад за състоянието на ДА
- ❖ **Съвет за електронно управление (СЕУ)** с Председател Председателят на Министерски съвет. СЕУ е орган за координиране на стратегии и оперативни действия за въвеждане на е-Управление в Р България. Прерогативите на Министъра на ДА и ЕУ като секретар на съвета са:
 - Координация на проектите свързани с е-управление (е-управление, е-правосъдие, е-здравеопазване, е-снабдяване, е-избори, и др.)
 - Координира планирането и контролира доставката и ползването на хардуер и софтуер във всички структури на държавното управление.
 - Координира работата на съвета на СИО
 - Осигурява административното обслужване на СЕУ
- ❖ **Секретар Информационно Осигуряване** – СИО (еквивалент на Chief Information Officer – CIO) с ранг на Главен секретар: необходимо е да се институционализира ръководния статут на СИО в структурите на централните, областни и общински администрации. Основните задължения на СИО са:
 - Участва във вземането на решения в администрацията, в която работи наравно с Главния сетретар

- СИО се грижи за осигуряването на необходимите данни и информация за функционирането на съответната администрация
- Ръководи реализирането на Enterprise архитектурата в съответната администрация
- Отговаря за информационната сигурност в съответната администрация
- Отговаря за планирането, доставката и експлоатацията на ИКТ ресурсите в съответната администрация
- Участва в реорганизацията на работните процеси в администрацията с оглед пълноценното използване на наличните и планираните ИКТ ресурси

❖ **Лабораторията по е-управление към БАН:**

- Осигурява научно и методическо обслужване за въвеждане на е-управление
- Разработва и развива общата архитектура на ИКТ системите в ДА
- Осигурява законосъобразно попълване и развитие на регистрите на е-правителство (РЕП)
- Обслужва процеса по разпространяване на семантичната оперативна съвместимост от държавната администрация в частния сектор
- Работи за глобализация на процеса на установяване на семантична оперативна съвместимост във всички сфери на обществено икономическия живот
- Поддържа история на въвеждане и развитие на е-управление в България
- Поддържа тестова среда, в която могат да се тестват нови продукти и разработват пилотни ИКТ проекти за нуждите на централната и местните администрации
- Съдейства за трансфер на добри практики от чужбина и разпространение на български такива
- И други

❖ **ИКТ Бизнес Съвет**

- Представява интересите на българските ИКТ фирми, чрез представители на техните организации (БАИТ, БАСКОМ и др.) по въпроси свързани с въвеждането на електронното управление
- При необходимост осигурява специализирана технологична и техническа експертиза
- Участва в изготвянето и обсъждането на политики, стратегии и планове за въвеждане на електронно управление
- Предлага действия за въвеждане на електронно управление и реализиране електронни услуги
- И други

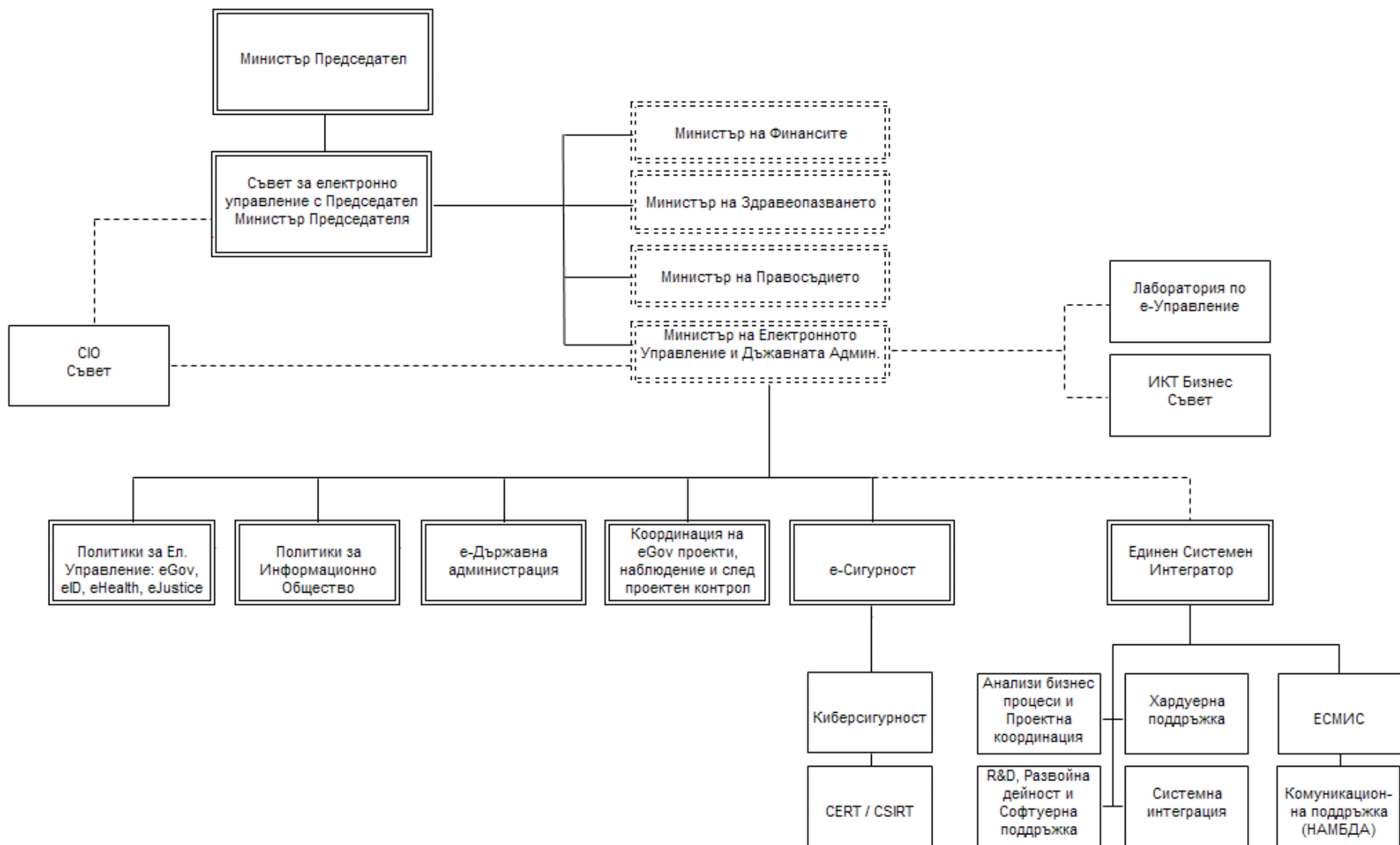
❖ **Единен Системен Интегратор (ЕСИ)**

ЕСИ е организация, чиято основна функция е осигуряване на непрекъснатост във функционирането на ИКТ системите в ДА при зададено ниво на обслужване (различно за различните системи - 24/7 за критичните). ЕСИ разполага с подразделения в страната и осигурява функционирането и поддръжката на:

- Комуникационните системи в ДА
- Сървъри и основен хардуер
- Операционни системи и бази данни
- Информационни системи
- Информационна и комуникационна сигурност

ЕСИ съгласува техническата документация за всички поръчки за ИКТ ресурси още на етап задание. ЕСИ тества всички ИКТ системи, които се внедряват в държавната и местните администрации преди окончателното им приемане с цел да се удостовери, че системите притежават зададената функционалност и е налице необходимата документация, позволяваща да се осигури поддръжката на системите в следващите няколко години без да е необходима наместа на изпълнителя. ЕСИ осигурява ръководство и координация на ИКТ проекти от страна на централната и местните администрации.

ЕСИ поддържа звено за моделиране и оптимизация на бизнес процесите, както в самата организация така и за нуждите на администрациите в ДА. Също така ЕСИ поддържа малък екип от програмисти, които изпълняват задачи по поддръжката на внедрените в ДА системи. В отделни случаи ЕСИ изпълнява цялостни ИКТ проекти в случаи когато е нецелесъобразно да се използват външни изпълнители.

Графика 3: Препоръчителна структура на Министерство на Държавната Администрация и Електронното Управление и Съвет за Електронно Управление към Председателя на Министерски съвет

III. Електронни взаимоотношения, обхват и нормативна уредба

Основните електронни взаимоотношения на администрацията трябва да бъдат правно, икономически и технологично съвместими, както и практически приложими. Те обхващат едно- и/или двупосочни взаимодействия на администрацията:

1. администрация ↔ администрация

Електронни взаимодействия в или между администрации. При разработката и внедряване на вътрешни за дадена администрация електронни процеси и услуги е задължително прилагането на директиви, модели и правила за развитие и поддръжка на електронни системи и решения в администрацията. При електронни взаимодействия между администрации задължително се прилагат не само изискванията на е-правителство в РБ, но и тези на европейските институции и световните организации, когато те регулират и/или изискват оперативна съвместимост на дадените администрации в РБ.

2. администрация ↔ служители

Електронни взаимодействия на дадена администрация с нейните или с наети служители (от друга администрация и/или външен партньор) трябва да се осъществяват на базата на оптимална информираност и ефективно управление на човешките ресурси чрез използване и прилагане на практични методологии и решения за е-управление. За оптимална ефективност и положителен ефект от прилагане на е-управление, представителна извадка на служителите трябва да участва в проектирането и внедряването на методологиите и решенията за електронни взаимодействия с администрацията. Така е-управление ще се приема и прилага от служителите не само защото администрацията го налага, но защото служителите го припознават и като присъщ начин за взаимодействие с нея.

3. администрация ↔ физически лица

Електронни взаимодействия на дадена администрация с физически лица (граждани) по лични, обществени, социални и други нужди. Тези взаимодействия могат да бъдат едно или двупосочни, еднократни или многократни, както и стандартни или специални услуги. За оптимална ефективност (разходи/ползи) е-управление, свързано с е-услуги за физически лица, трябва да бъде ориентирано към клиента и да генерира оптимална добавена стойност. Е-управление и е-услуги не трябва да бъдат самоцел за електронно взаимодействие нито за администрацията, нито за физическите лица. Двете страни трябва да работят съвместно за планиране и постигане на оптимален практически ефект от внедряване на електронни административни услуги за физически лица.

4. администрация ↔ юридически лица

Електронни взаимодействия на дадена администрация с юридически лица (фирми, НПО и т.н.) по бизнес, обществени, социални и други нужди. Тези взаимодействия могат да бъдат едно- или двупосочни, еднократни или многократни, както и стандартни или специални услуги. За оптимална ефективност (разходи/ползи) е-управление свързано с е-услуги за юридически лица, трябва да бъде ориентирано към клиента и да генерира оптимална добавена стойност. Е-управление и е-услуги не трябва да бъдат самоцел за електронно взаимодействие нито за администрацията, нито за юридическите лица. Двете страни трябва да работят съвместно за планиране и постигане на оптимален практически ефект от внедряване на електронни административни услуги за юридически лица.

5. администрация ↔ Европейски съюз; световни организации

Електронните взаимодействия на дадена администрация по договорен регламент с административни звена и/или организации във и извън Европейския съюз. Тези

взаимодействия могат да бъдат едно- или двупосочни, еднократни или многократни, както и стандартни или специални услуги, или обмен на оперативно съвместима информация.

6. Нормативна уредба за е-управление в РБ

България е една от първите страни в Европейския съюз, която приема Закона за електронно управление (ЗЕУ). ЗЕУ е обнародван в ДВ., (бр.46 от 12 Юни 2007 г.) и влиза в сила на 13.06.2008 г. Изменян е през октомври 2009 и през февруари 2013 г.

Прилагането на ЗЕУ е свързано със синхронизация с други закони и нормативни документи като:

- ❖ Законът за администрацията
- ❖ Административно- процесуалния кодекс
- ❖ Законът за местното самоуправление и местната администрация
- ❖ Законът за електронния документ и електронния подпис
- ❖ Законът за електронната търговия
- ❖ Законът за електронните съобщения
- ❖ Законът за паричните преводи, електронните платежни инструменти и платежните системи
- ❖ Законът за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност
- ❖ Други нормативни документи

ЗЕУ регламентира юридическата форма на Национален модел на данните и процесите в администрацията (НМДПА), който осигурява предоставянето на административни услуги на гражданите и бизнеса по електронен път в условията на оперативна съвместимост. Една от основните цели е да се минимизират излишните разходи на време и средства за набавяне на данни и документи от една/няколко администрации, за да бъдат представени на друга администрация, която да предостави необходима на гражданина или фирмата административна услуга.

При изготвянето на ЗЕУ е взето под внимание съществуването на информационни системи в структурите на държаната администрация, които са изградени по различно време, с различни технологии и имат различна степен на зрялост. Целта е да се създаде единна среда, в която тези системи да могат да комуникират помежду си при минимални разходи за интеграция, запазване на относителна самостоятелност и възможности за надграждане при осигуряване на технологична и платформена независимост и неутралност.

Законът е еманация на идеите за обслужване на "принципа едно гише", за еднократно събиране на данни, там където възниква необходимостта от събирането им, и за автоматизиран обмен на данни между администрациите в съответствие със законовите изисквания. Същевременно ЗЕУ е основа за коренна промяна в работните процеси в администрацията в съответствие с масовото навлизане на информационните и комуникационните технологии не само в бизнеса, но и в администрацията и бита на гражданите. Постигането на ефективност и ефикасност на администрацията изисква реинженеринг на работните процеси, основани на хартиени документи, с нови работни процеси, основани на използването на интегрирани информационни системи и бази данни. Това налага промени и в други закони и нормативни документи, които все още отразяват мислене и работни процеси, основани на работата с хартиени документи. ЗЕУ недвусмислено предполага съвместно съществуване и обработка в администрацията на документи в електронен и хартиен вид.

Законът е конструиран така, че няма ограничения за фирмите (малки или големи, български или чуждестранни) да участват в проекти за електронно управление в държавната и местните администрации.

Текстът на ЗЕУ е подготвен от екип от юристи и ИКТ професионалисти в областта на електронното управление и служители в държавната администрация. Документът е приет след широко обсъждане с експерти в областта на правото и електронното управление.

Редица проекти (над 50) по изграждане на системи за електронно управление/електронно правителство са финансирани с европейски средства и са отчетени като успешно завършени. Като цяло те показват, че националният модел на данните и процесите в българската държавна администрация е работоспособен, но изисква пълноценна подготовка за неговото прилагане. В хода на изпълнението на тези проекти са установени несъвършенствата на ЗЕУ, които могат да бъдат коригирани чрез приемане на съответните актове за допълнение и изменение на ЗЕУ на базата на натрупания опит. Един от основните проблеми е практическото нефункциониране на Единната среда за обмен на електронни документи (ЕСОЕД), за която са похарчени милиони и за развитието на която продължават да се харчат милиони. ЗЕУ няма да може реално да се прилага, докато ЕСОЕД не заработи на практика.

Практиката по прилагането на ЗЕУ показва и някои негови несъвършенства. Необходимо е да се анализират забелязаните недостатъци и да се направят предложения за промени, които след широко обсъждане с администрацията, ИКТ специалистите в ДА, юристи и представители на ИКТ бизнеса да бъдат внесени като Проект за изменение и допълнение на ЗЕУ в Народното събрание. Вероятно ще се наложи заедно с това да бъдат внесени и предложения за изменения на други нормативни актове, свързани с прилагането на закона.

При изготвянето на проект за изменение на ЗЕУ е необходимо да се работи в следните насоки:

- ❖ Регистрацията на данни и поддръжката на регистровата структура за това следва да се изведе от нивото на подзаконов акт (инструкция) и да се дефинира пряко в ЗЕУ, като се установи система за уеднаквяване на дефиниции на данни във вече съществуващи нормативни документи.
- ❖ Да се регламентира “създаването на семантика” чрез създаване на модели на данни, които не са законово регламентирани или се дефинират в ново законодателство. Аналогично следва да се уреди и „пренасянето“ или взаимстването на семантика от законови регламенти на ЕС и други страни.
- ❖ Да се уеднаквят графичните изображения - носители на семантика в електронен и хартиен вид.
- ❖ Да се усъвършенства структурата на регистрите. СУНАУ да се включи като регистър, съдържащ не само наименованията на услугите, но и модели на услугите и редица други данни, дефиниращи технологията на изпълнение на услуга, представена чрез „унифицирани етапи“, вписвани в съответния раздел на Регистъра на регистрите и данните.
- ❖ Да се преработи НМДПА като семантична мрежа и на тази база се подготвят допълнителни предложения за изменения в ЗЕУ. Възможно е да се наложи и подготовката на предложения за изменения в други нормативни актове.
- ❖ Да се усъвършенства регламентацията на дейността на Съвета по вписванията, така че съветът да се превърне в реално действащ орган.
- ❖ Регламентиране на използването на ЕСОЕД от другите власти (законодателна и съдебна), както и от частния бизнес (особено във връзка с развитие на публично-частното партньорство).
- ❖ Да се усъвършенстват изискванията към ЕСОЕД. Да се регламентира свързване с други, подобни на ЕСОЕД системи (български и чуждестранни, частни и др.).

- ❖ Да се дефинират функции на Единен системен интегратор във връзка с приемане, интеграция, тестване и експлоатацията на централизирани ресурси на електронното правителство.
- ❖ Да се регламентира създаването, внедряването и тестването на административни и електронни услуги.

През юни 2012 г. Сиела Норма заедно с адвокатско дружество „Георгиев, Тодоров и Ко“ спечели проект „Анализ, идентифициране и вписване на първичните администратори на данни и техните услуги в регистрите на електронното правителство, който е част от най-големия проект в областта на електронното правителство „Развитие на административното обслужване по електронен път“. Срокът за изпълнение е 11 месеца. Цената на договора е 2 394 000 лв. Като резултат от този проект е подготвен и Проект за промени в ЗЕУ (Приложение №23, получено по искане на Министъра за развитие на електронното управление от Зам. - министъра на Транспортна информационните технологии и съобщения в края на март 2013 г.), който по същество представлява разработка на нов Закон за електронно управление.

Прегледът на предоставения от МТИТС текст на предложението за нов ЗЕУ трудно може да се квалифицира като текст на закон, годен за обсъждане в Народното събрание ((Приложения №23А и №23Б). Някои от основните забележки към представения законопроект са:

- ❖ В него в открит текст се стимулира прилагането на „мълчалив отказ“ от администрацията, което е в противоречие не само с идеята за въвеждане на електронно управление, но и с цялостната концепция за съвременна държавна администрация не само за България и ЕС, но и за всички демократични държави в света.
- ❖ Подробната регламентация на електронна идентичност би следвало да се отнесе към Закона за българските лични документи (ЗБЛД) или към Закона за електронния документ и електронния подпис (ЗЕДЕП).
- ❖ Учредителният договор за създаване на Единен системен интегратор няма място в ЗЕУ.
- ❖ Проектът за нов ЗЕУ е изпъстрен с текстове, прилагането на които ще наложи силна централизация в ИКТ системите на ДА, а това е в противоречие със сега съществуващата децентрализирана среда и реализацията на подобна централизация ще изисква големи финансови ресурси, което едва ли е икономически оправдано.
- ❖ В обхвата на ЗЕУ се предвижда да се включи и Електронното правосъдие. Това е недопустимо поради редица съображения: в тази насока има вече действащи разпоредби в Граждански процесуалния кодекс (ГПК).
- ❖ С проектозакона се предлага да се въведе принципът за еднократно събиране на „непроменяеми данни и многократното им използване“. На практика този принцип е почти неприложим с оглед на това, че дори данните в ЕСГРАОН могат да се променят, включително съществува възможност за промяна на ЕГН на физическите лица.
- ❖ С проекта се предлагат и нови правила относно административните производства в отклонение от установените в Административно-процесуалния кодекс, което е недопустимо, тъй като предложенията не са свързани със спецификата на електронните услуги.

Предлаганият от МТИТС текст не може да се определи като усъвършенстване на действащия Закон за електронното управление. Той не отчита и изградените вече във връзка с електронното управление информационни системи и регистри, както и вписаните вече информационни обекти и електронни услуги.

IV. Състояние на е-правителството в България

1. Актуално състояние на РБ в контекста на световното развитие

В най-новото издание на доклада на ООН за състоянието на електронните правителства по света “E-Government Survey 2012”¹, озаглавен “Е-правителство за хората” са анализирани резултатите от работата на 190 страни. Основната тенденция, открояваща се и през 2012г. е констатацията, че към е-Правителство преминават активно страните с високо ниво на икономическо развитие (Приложение №2).

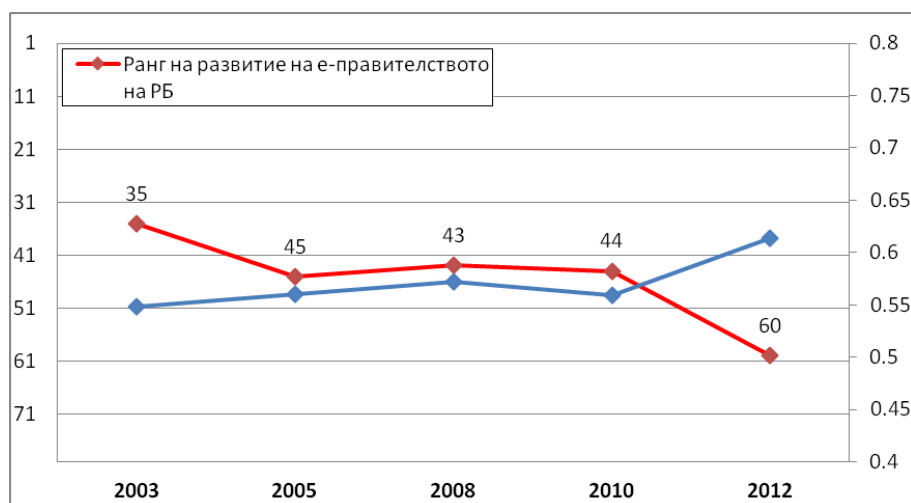
В класацията топ 20 на водещите в развитието на e-government страни на първо място е Южна Корея. Следват водещите икономики на Европа – Холандия, Великобритания, Дания и на 5-о място е САЩ. Сред новите страни в топ 20 през 2012 година са Израел, Люксембург и Лихтенщайн, като при това техният рейтинг е по-висок от оценките на признати лидери в е-Управлението като Япония и Естония.

Разликите в оценките на лидерите са незначителни и това не е случайно – през последните 2 години всички страни в топ 20 на индекса активно инвестираха в националните си системи за e-government, следвайки практически един и същ модел. Така, в ролята на основен критерий за развитието на онлайн услугите на електронните правителства (т.е. фактор определящ разликата в оценката) се оказва т.нар. one-stop-shop portal, или портал от тип “едно-гише”.

В България, напредъкът в развитието на е-Управление се свързва основно с оборудването на централната, съдебната и местните администрации с ИКТ техника, наличие на интернет страници и предлаганите чрез тях информация и електронни услуги, както и мащабните обучения на държавните служители в ИТ умения.

Проведените анализи дават основание за констатацията, че практическото начало на е-Правителство в РБ на национално ниво датира от периода 1998 – 1999г. с дигитализирането на фирмените дела в съдилищата и създаването на електронния формат на Търговския регистър. През 2000г. започват няколко мащабни проекта, включващи разработката на информационните системи за структурите на Агенция Митници (проектът БИМИС) и Национална Агенция за Приходите, а през 2001г. започва изграждането на инфраструктура за универсален електронен подпис, сертифицирана през 2003г. През 2005г. се провеждат за първи път общонационални парламентарни избори с помощта на ИКТ на територията на цялата страна.

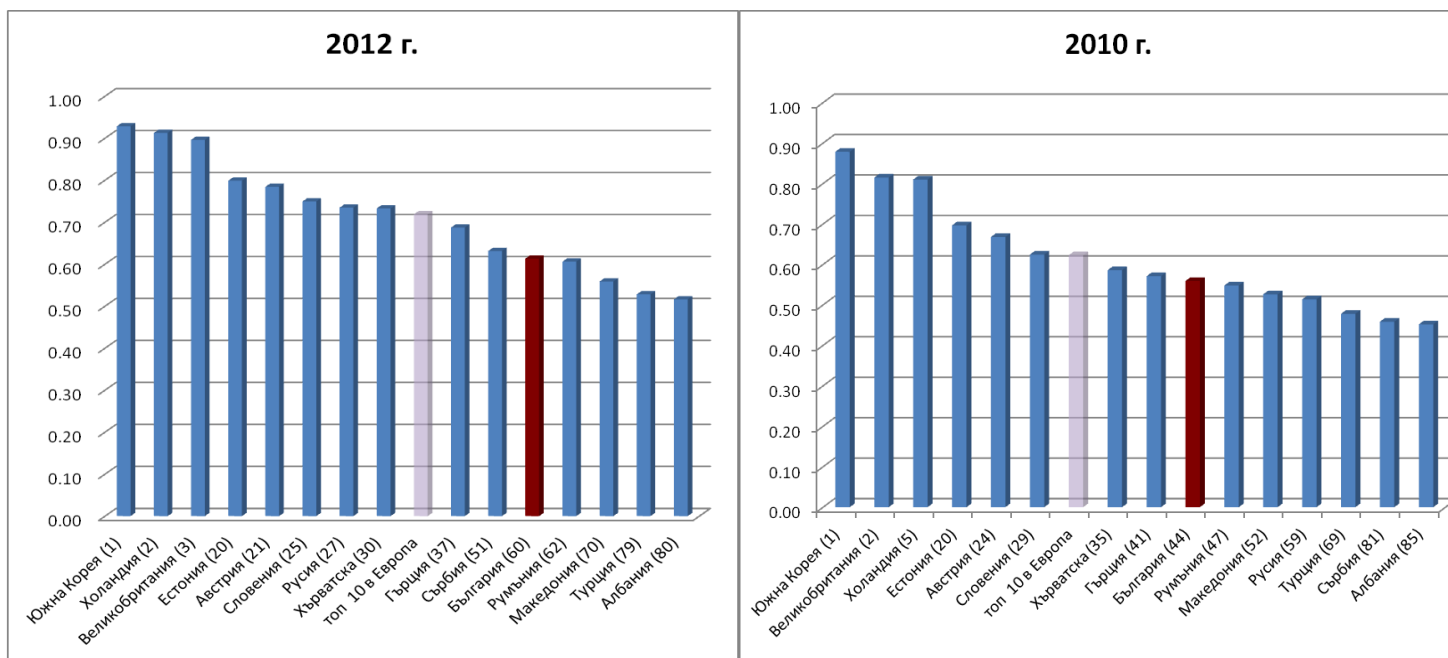
Графика 3: Развитие на е-Правителство в РБ и световните тенденции според докладите на ООН

¹ <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan048065.pdf>

През последните 10 години, България прогресивно отстъпва позиции в класацията на ООН за развитие на е-Правителство, макар абсолютната стойност на индекса ѝ да се покачва. Изводът е, че поради спецификата на секторната политика „електронно правителство“ то следва незабавно да се адресира, тъй като бавните темпове на развитие спрямо останалите държави застрашава реализирането му, въобще. Критериите в тази класация могат да залегнат и като цели за подобряване на тези показатели.

Сериозна тревога буди фактът, че въпреки прогресивното развитие на нормативната рамка на е-Управлението, реализацията на инфраструктурата на е-Правителството се развива, от самото си начало, в несъответствие с тази рамка.

Графика 4: Развитие на е-Правителството – ‘UN e-Government Survey 2010 – 2012’

Проучването на ООН за напредъка на е-Управлението показва, че България е над средното ниво за света, но далече назад по отношение на топ 10 в Европейския съюз. Изоставането спрямо първите 5 е фрапантно. Сред съседните ни страни, България заема средно място. Тя е след страни като Словения, Русия, Хърватска, Гърция, Сърбия и Черна гора.

За периода 2003 – 2012 година България бележи напредък по отношение на индекса за развитие на електронното правителство: от 0.548 през 2003 г. достига 0.6132 през 2012г. В същото време страната изпада от 35-то място през 2003г. (–Министърът на държавната администрация отговаря за електронното правителство) на 60-то място през 2012 г. В периода 2005-2010 (има Министър на държавната администрация и административната реформа и Председател на Държавна агенция за информационни технологии и съобщения) България е на 43-45 място, но след това рязко губи позиции и отива на 60-то място през 2012 (Министърът на финансите изпълнява функции на Министър на държавната администрация, а Зам.-министърът на транспорта отговаря за електронното правителство). Това доказва, еднозначно, необходимостта от административна ресорна структура с ранг на Министерство, отговарящо за нуждите и целите на е-Правителството.

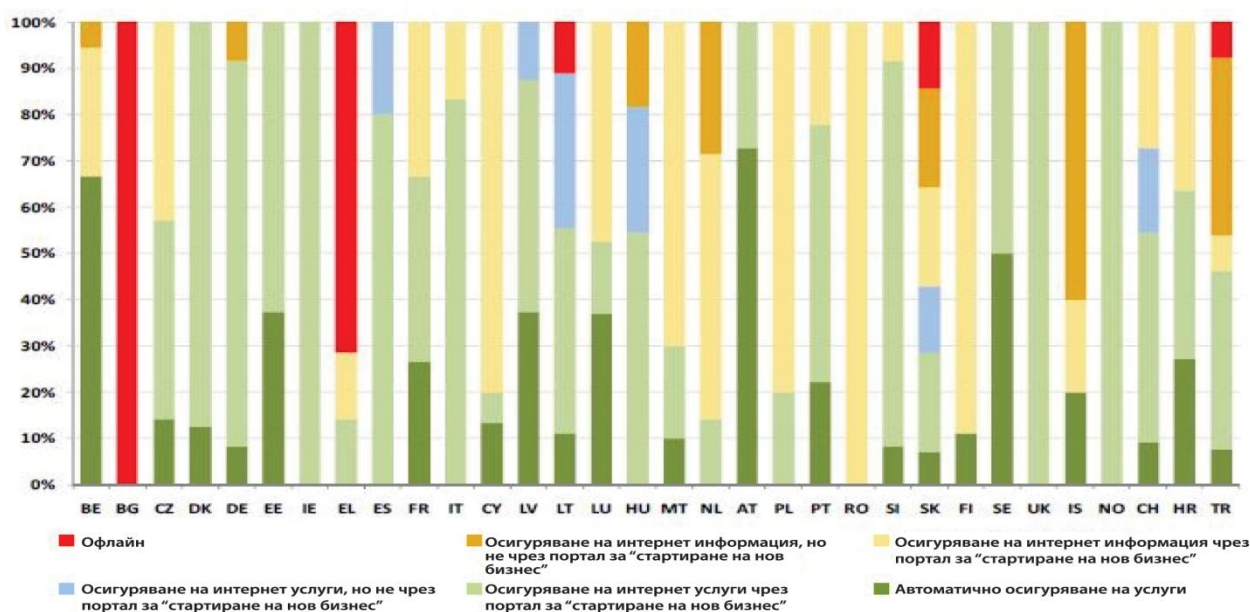
Анализът на актуалното състояние на е-Управление в България показва, че законова рамка за реализиране на е-правителство съществува, но с множество слабости. Поради тази причина, обвързаност, в контекста на обмен на данни и информация между различните административни структури, липсва. На този етап всяка администрация развива самостоятелно идеята за е-

Управление - положение, при което отсъствието на координация и обвързаност не би позволило материализирането на ползите от е-Управлението.

Проектът за изграждане на Единната Среда за Обмен на Електронни Документи (ЕСОЕД), която се явява един от основните стълбове на оперативната съвместимост на информационните системи на администрацията², показва резултати които са несъвместими с „Наредба за единна среда за обмен на електронни документи“. Това дава основание тя да не бъде в списъка на сертифицираните системи. Към момента, ЕСОЕД средата се води изградена, но не се използва.

Друг ключов елемент на българското е-Правителство е българският правителствен онлайн портал www.egov.bg, който за момента предлага единствено информация за публичните услуги, отнасяща се до:

- правното основание за извършване на услугата, компетентния орган за нейното извършване, характеристиката и процедурата по извършването ѝ;
 - осигуряване на еднопосочно взаимодействие, изразяващо се във възможност за изтегляне на формуляри;
- създадени са и условия за реализиране на форма на двупосочно взаимодействие, по отношение на определени административни услуги, изразяваща се в онлайн заявяване на услуги с прилагане на изискуемите се съгласно процедурата документи, подписани с универсален електронен подпис на заявителя.

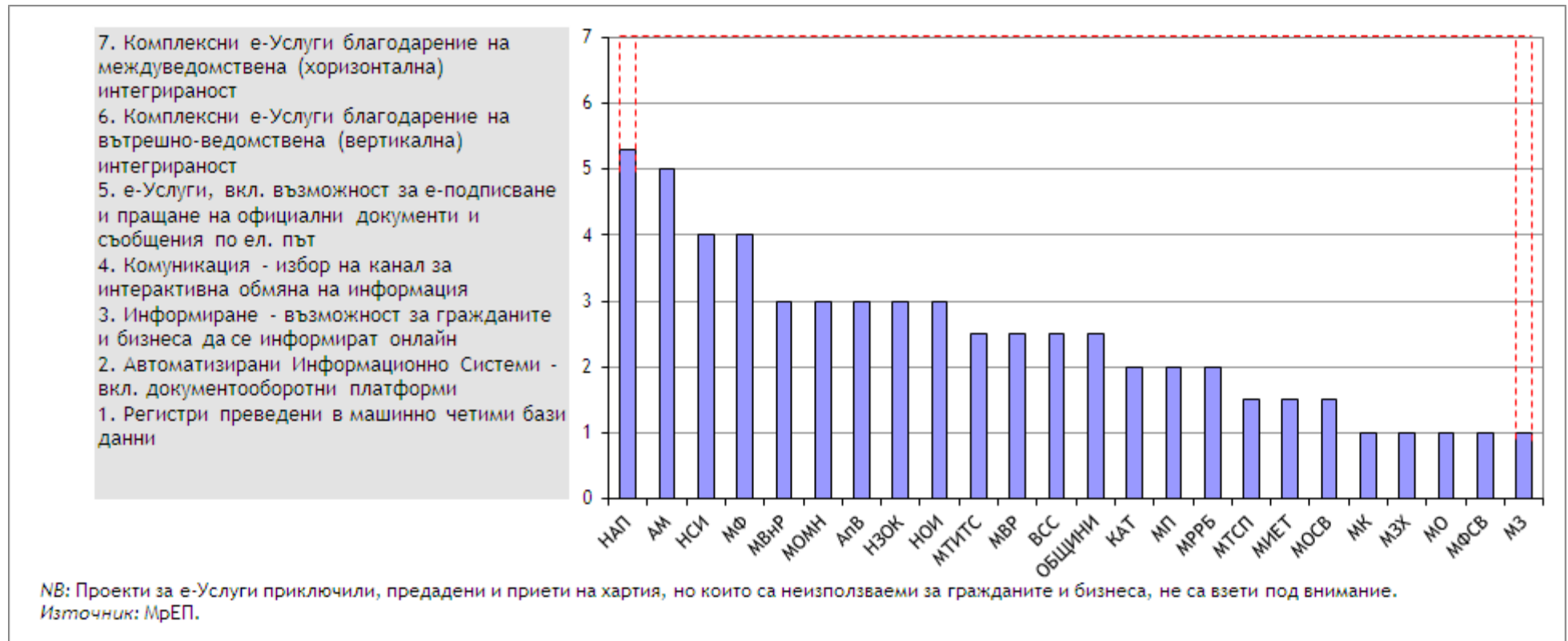

Графика 5: Зрялост на процеса 'стартиране на нов бизнес'

Все още не е осигурено цялостно реализиране на административните услуги, включващо доставка и разплащане, каквато е и идеята на е-Правителство. В същото време, проучване на Европейската Комисия за напредъка в сферата на е-Government (към 2010г.) в държавите членки, разкрива многобройни административни пречки във всяка една област. Един от акцентите е поставен върху процеса „стартиране на нов бизнес“. След въвеждането в експлоатация на новия Търговски регистър и масовата пререгистрация през периода 2008 – 2011г., юридическите лица със статут ЕТ, ЕООД, ООД, ЕАД и АД преминаха към по-лек режим на работа (първоначална регистрация, промени в статута на фирмата), но за редица други юридически лица старият ред остава в сила.

² Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Social and Economic Committee, and the Committee of the Regions – Towards interoperability for European pub. services ((COM(2010) 744 final)).

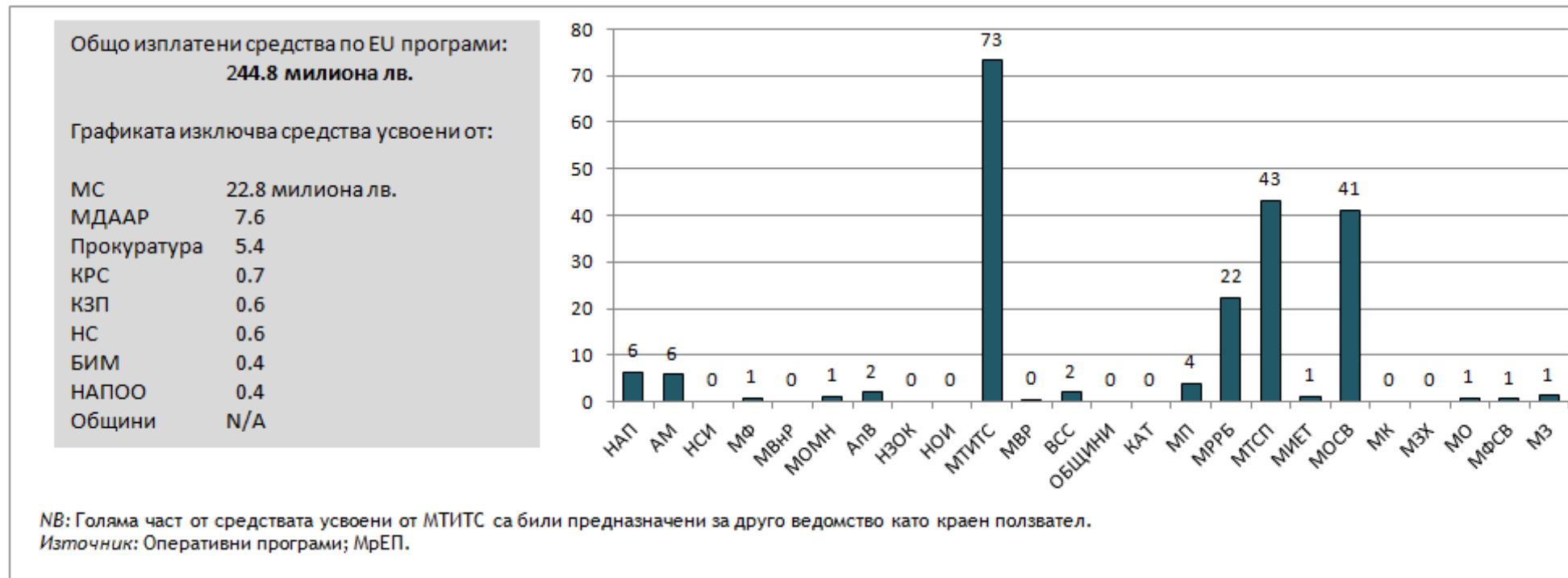
Електронизацията на всяка една структура на ДА е в различен стадий на развитие. Анализът на напредъка на електронната готовност за въвеждане на е-Управление по ведомства ни дава следната картина:

Графика 6: Напредък на е-Управлението по ведомства

Анализът касае единствено видимостта от страна на гражданите и бизнеса. В зависимост от ведомството са били разработени различни по трудоемкост електронни платформи, те обаче нямат пряко отношение към настоящия анализ (пример: комуникационна инфраструктура, автоматизирана информационна система, които създаването на е-услуги на един последващ етап). В един по-задълбочен анализ редно да се вземе под внимание и друг ключов фактор, а именно необходимостта от е-услуги (в едно министерство нуждата от е-услуги може да е критична, за разлика от друго, където ползите биха били ограничени).

Финансирането на Проекта 'е-Правителство' и електронизацията на държавната администрация е било осигурявано от държавния бюджет, както и посредством Европейските оперативни фондове. Анализът на финансираните от бюджета проекти изисква по-обстойно проучване. Изплатените до момента средства по Европейските Оперативни програми за 'административен капацитет', 'човешки ресурси', 'регионално развитие' и 'техническа помощ' за периода 2008 – 2013г. са в размер на 44.3 милиона лева. Договорените средства за същия период до 31.03.2013г. са 244.8 милиона лева.

Графика 7: Договорени средства за електронизация, обучение и административни е-Услуги

Реализирането на е-управлението, и в частност на е-правителството в страната, е свързано със спешното предприемане на комплекс от законодателни, организационни и технологични мерки за постигане на ефективно функциониране на администрацията чрез унифициран, оперативно съвместим и автоматизиран обмен на електронни документи и информация между звената на администрацията.

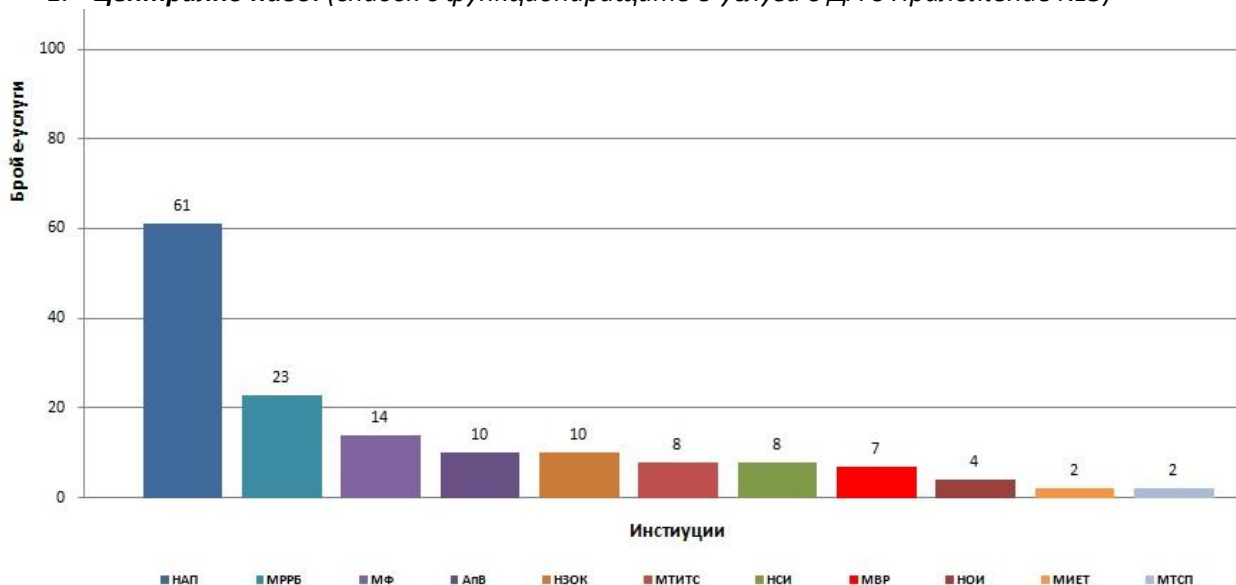
2. е-услуги: обхват и форма на предлагане

Определянията на различните е-Услуги варират според комплексността и начина им на предоставяне, както следва:

- a) Информативни: статични правила и насоки за потребителите
- b) Еднопосочни: потребител или доставчик на е-услуги подава или получава е-информация, без възможност за обратна комуникация
- c) Двупосочни: потребител може да получава и/или да подава динамични данни от/към дадена ИС
- d) Интерактивни: потребител може да получава динамични данни от дадена ИС
- e) Единични: 1 (една) заявка на потребител обхваща 1 (един) процес в 1 (една) администрация
- f) Комплексни: 1 (една) заявка обхваща повече от 1 (един) процес в 1 (една) или повече администрации
- g) Задължителни: отговарящи на законови разпоредби (като ЗЕУ, ЗСВ, и др.)
- h) Специфични: обслужващи профилирани администрации, бизнес, граждански и други нужди

е-услуги трябва да бъдат интерактивни, комплексни и задължителни. Най-често срещаните е-Услуги са информативни и еднопосочни.

1. Централно ниво: (списък с функциониращите е-услуги в ДА в Приложение №3)

Общ брой е-услуги: 149

Графика 8: Активни е-Услуги в централната администрация

1. Местно ниво:

Понастоящем 55 териториални администрации предоставят редица електронни услуги. Най-често предоставяните и използвани услуги касаят информация за гражданите от регистър ГРАО. Анализът показва, че от всички 998 регистрирани към МТИТС по ЗЕУ е-услуги само 389 са активни към днешна дата. Допълнително 264 нерегистрирани е-услуги са били разработени и са на разположение на гражданите, или общо 653 активни и функциониращи е-услуги на територията на цялата страна.

Най-разпространени 15 е-Услуги	Бр. общини
Издаване на удостоверение за свидетелство за сключен граждански брак –дубликат	21
Издаване на удостоверение за раждане – дубликат	19
Издаване на на смъртен акт – дубликат	19
Издаване на удостоверение за настоящ адрес	14
Издаване на удостоверение за наследници	13
Издаване на удостоверение за наличие или липса на задължения за МДТ	12
Издаване на удостоверение за родствени връзки	12
Издаване на удостоверения за наличие или липса на акт за държавна собственост	10
Изготвяне на копия от кадастралния план (кадастрални листа и др.)	9
Издаване на удостоверение за промяна на постоянен адрес	9
Издаване на удостоверение за семейно положение	8
Плащане на дънък сгради и такса смет	7
Издаване на удостоверение за наличие/липса задължения - Данък лек автомобил	6
Издаване на удостоверение за идентичност на лица с различни имена	6
Издаване на удостоверения за реституционни претенции	6

Необходим е един по-задълбочен анализ, за да се даде ясна представа за реалното състояние на електронното обслужване по места, както и за уникалността на е-услугите. Въпреки, че е създаден и утвърден списък на унифицирани административни услуги, той не се прилага. Голяма част от общинските администрации предлагат едни и същи, като вид и характеристики, услуги под различни наименования. В същото време зискуемите за прилагане документи са различни, въпреки че съответната нормативна база е една и съща. Използването на еднакви (унифицирани) наименования на административните услуги предопределя тяхното прилагане по един и същи начин в различните бази данни на администрациите, и създава условия за по-интуитивно ориентиране на потребителите на административни услуги. В не малко случаи една и съща услуга е наименована по различен начин, което води до дублиране и изкуствено завишаване на общия брой е-услуги:

- Издаване на преписи на удостоверения или извлечения от съставени актове за гражданско състояние
- Издаване на преписи или заверени копия от актове за гражданско състояние

3. Проекти за е-управление по ОП „Административен капацитет“ програми с бенефициент - МТИТС

Проект I (на стойност 18,429,864 лв.): Развитие на административното обслужване по електронен път BG051PO002/09/3.1-03 K10-31-1, е разделен на пет обособени позиции:

- Позиция 1: Анализ, идентифициране и вписване на първичните администратори на данни в регистрите на ЕП (Законопроект за ЗЕУ).
- Позиция 2: Реализиране на приоритетни административни услуги на централната администрация - 50 е-услуги, описани в **Приложение№4**
- Позиция 3: Реализиране на приоритетни административни услуги за общинската администрация - 50 е-услуги, описани в **Приложение№5**
- Позиция 4: Разработване на референтен модел на архитектура за централните администрации и общинските администрации
- Позиция 5: Усъвършенстване на портала и доизграждане на системата на е-правителството във връзка с административно обслужване.

Проект II (на стойност 10,624,063 лв.): **Подобряване на административното обслужване на потребителите чрез надграждане на централните системи на електронното правителство** BG051PO002/11/3.2-02 K11-32-1, е разделен на осем обособени позиции:

- Позиция 1: Създаване на регистър за електронната идентичност на потребителите.
- Позиция 2: Надграждане на единната среда за обмен на електронни документи и внедряване на централната документооборотна система.
- Позиция 3: Изграждане на централизирана система за мониторинг и управление на информационната сигурност и оперативна съвместимост. Надграждане на националния портал на е-управление с функциите на Единното звено за контакт.
- Позиция 4: Разработване на централна система за мобилна нотификация и информационно-справочна дейност за гражданите и бизнеса. (Забележка: Няма да се реализира поради обжалване и отпадане от програмата.)
- Позиция 5: Изграждане на централизирана и интегрирана в администрациите система за демократично ориентирано вземане на решения с участието на гражданите и бизнеса.
- Позиция 6: Централизирана система за управление на комуникационната и хардуерна инфраструктура посредством прилагане на съвременни технологии, платформи и консултация чрез виртуализация.
- Позиция 7: Разработване на унифицирани изисквания към центровете за съхранение на особено чувствителна информация в съответствие с изискванията за оперативна съвместимост и информационна сигурност.
- Позиция 8: Оценка и контрол на качеството.

Обособените позиции, свързани с анализи на състоянието и разписване на препоръки и процедури, са завършени. Всички останали позиции са в довършителна или тестова фаза. Дейностите по дванадесет обособени позиции, ръководени от МТИТС, трябва да приключат с приемане на завършените заданията и експлоатация на техническите решения до края на 2013 година (с изключение на позицията 5, проект II, която не се изпълнява поради обжалване на обществената поръчка).

Тестовите, които се извършват в симулационна среда, трябва да приключат до 31.05.2013г. От 03.06.2013г. системите следва да бъдат въведени в бета-тестов режим за доказване на тяхната работоспособност в реална среда чрез ползване на обратната връзка от реални клиенти. След приключване на бета-тестовите изградените технически решения по съответните обособени позиции ще бъдат в готовност за експлоатация в реална среда.

За някои обособени позиции ще е необходимо да бъдат приети съответните законови промени, за да бъдат легализирани: Проект I, Позиция 2 и 3; Проект I I, Позиция 1 и 7.

4. Проект за развитие на високоскоростен широколентов достъп

„Развитие на високоскоростен широколентов достъп в България, чрез изграждане на критична, защитена, сигурна и надеждна обществена ИКТ инфраструктура” BG161PO001/2.2-01/2011/001 Под ръководството на МРРБ, по програма „Регионално развитие”

Финансирането (на стойност 39,123,029 лв.) временно е спряно от ЕК поради неизпълнение на някои от дадените препоръки към МТИТС. Тези препоръки се отнасят до публичността на проекта и процедурите осигуряващи конкурентни цени на предлагане на услугите. В ход е преписка между ЕСМИС и ЕК за реализиране на препоръките. Паралелно тече процедура по подготовка на обществената поръчка. При невъзможност за обявяване на процедурата по поръчката през месец Май 2013г., изпълнението на проекта до края на 2014г. и усвояването на европейските средства са изложени на риск, към дата на този документ.

5. Проекти, стартирани и внедрени с координацията на екипа на министъра за развитие на електронно правителство (април - май 2013г.)

Проект 1: Консолидиране на националния туристически регистър съгласно изискванията на Закона за туризма (ДВ, бр. 30 от 2013г.)

Съдържа около 43 000 хотела и ресторанта в РБ. Предоставя онлайн пълна и осъвременена информация за тези туристически обекти. Използва се от МИЕТ и общините за събираемост на данъци, и след надграждане на проекта – от МВР за онлайн проверка на настанените в хотели туристи.

Бюджет: 65 000лв. Старт: началото на април 2013г. Пусков срок: 27 май 2013г.

Проект 2: WI-FI интернет покритие на всички студентски общежития в РБ

Изграждане на WI-FI мрежа във всички студентски общежития в страната. При ползване на WI-FI мрежата от редовни студенти, на разработена за целта “www.campus.egov.bg” интернет страница за всеки студент се конфигурират множество е-услуги на МОНМ, общини и www.egov.bg

Бюджет: 300 000лв. Старт: началото на април 2013г. Пусков срок: 22 май 2013г.

Проект 3: Онлайн информация в реално време от хотелите в РБ към МВР

(Надгражда Проект 1) Осъществява подаване на информация в реално време за настанените туристи в хотелите. Премахва забавяне (с около 1 ден) постъпването на информация в МВР. Отпада необходимостта от обхождане на хотели и ръчно въвеждане в МВР. Осъществява се сигурност на информацията по криптиран канал.

Прогнозен бюджет: 20 000лв. Старт: средата на април 2013г. Пусков срок: прогноза юни 2013г.

Проект 4: Онлайн информация в реално време от хотелите в РБ към НАП

(Надгражда Проект 1) С около 30% намалява възможността за документни измами с фискални устройства (касови апарати), с което възпрепятства източване на ДДС и повишава събираемостта на данъци.

Прогнозен бюджет : 10 000лв. Старт: началото на април 2013г. Пусков срок: прогноза юни 2013г.

Проект 5: Онлайн е-информация на строителни обекти

Съвместен проект на Камарата на строителите в България, АПИ, АОП и екипа на министъра за развитие на електронно правителство. Ползвайки ИС разработена в АПИ, на интернет

страницата на АПИ ще се предоставя е-информация за възлагането и изпълнението на обществени поръчки за строителни обекти. Дава прозрачност на процеса и възможност за обществена информираност онлайн в реално време.

Бюджет: 3 000лв. Старт: Средата на април 2013г. Пусков срок: 28 май 2013г.

6. Изводи за състоянието на е-правителство в РБ

При изготвянето на плана бяха проведени срещи на високо ниво с всички министерства, институции и основни участници в разработването и предоставянето на електронни услуги на администрации, граждани и бизнес (**Приложение №6**).

Институции	Брой проведени срещи
Министерства	16
Национални агенции, институти и ВРБК	14
Национални асоциации, сдружения и съвети	5
Областни и общински администрации	4
Софтуерни компании	5
Ведомства отговорни за поддръжка на информационни системи	3
Други	9

Анализът на отговорите на разпратените първични, впоследствие и уточняващи въпросници, имаше за цел да изясни готовността на централните и местни администрации да посрещнат изискванията, поставяни от електронизацията на административни услуги и свързаните с тях процеси. Втората задача бе да се определят добрите практики, съществуващите пречки пред работещите модели на електронни услуги и да се даде гласност на предложенията за изменение и допълнение на законодателството. Под внимание бе взета не само техническата готовност за въвеждане на е-услуги, но и административните и законодателни пречки. Обобщената информация от въпросниците е и основа на направените препоръки.

В обобщен вид, изводите от актуалното състояние на е-Управление в страната, имайки предвид и забележките на широк кръг заинтересовани страни (**Приложение №7**), касаят няколко фундаментални критични слабости, структурни недостатъци и основни направления, които трябва да бъдат преразгледани:

- **Липса на координация** при изграждането на е-правителство / е-управление. Най-често срещаната квалификация е: „работи се на парче“.
- **Законови пречки:** действащата нормативна уредба не е адаптирана към изискванията на електронното управление и в актуалния си вид представлява пречка.
- Многобройните обжалвания и последвалите ги съдебни (многогодишни) процедури оказват негативното влияние върху процеса на изграждане на е-правителство: накъсване на проектите, водещо до **„нулева резултатност“**.
- **Необходимостта и изискуемостта** на хартиени копия на документи, издадени от органи на ДА при заявяване на административни услуги, не би следвало да се толерира.
- Осезаема липса на **системна интеграция**. Изграждането на е-услугите изисква тяснопрофилираните умения на висококвалифицирани, но и високоплатени кадри. Необходимо е да се промени моделът на работа по отношение на координирането, разработването и поддържането на ИК-Системите на високо технологично ниво.
- Необходимо е да се премине от хартиен „манталитет“ към цифров, към дигитале, посредством ЕСОЕД и подаването на данни към администрацията веднъж – концепта „едно гише“. Това ще елиминира също така въпроса за **„липсата на чуваемост“ между администрациите**.

- Съществуването на редица стратегии, планове за действие и концепции за развитие на е-правителство, които **не получават необходимото финансово обезпечение** за постигане на заложените в тях цели. В повечето случаи, дори при наличието на нужната стратегическа рамка и въпреки отсъствието на законови пречки, изпълнението се разминава с очакваното.

- Критична необходимост от промяна на менталитета „усвояване на европейските средства на всяка цена“ и възприемане на политика на „инвестиране на средства в проекти с ясни и измерими резултати за ползвателите“.

Фокусът на МрЕП трябва да бъде гарантирането на изпълнение на проекти, които са полезни за крайния потребител – ДА, граждани, и фирми на базата на направените изводи и препоръки. МрЕП трябва да се задължи да следи за опити за приемане на проекти без измерими резултати, каквато настоящата практика позволява. МрЕП предлага това да се осъществи чрез междуведомствена координация и контрол на предаването на проектите, с активното участие на бенефициента и крайния потребител.

V. Национален план за ежегодно развитие на е-управление (до 2020г.)

1. Приоритетност и последователност

е-Правителство на РБ може да бъде развито ако то получи приоритетен статут в синхрон с всички останали икономически и социални политики на администрацията и правителствата на РБ.

2. Финансиране

За прогресивното развитие на е-Правителство в РБ са необходими европейски средства по оперативни програми от ЕС и национални бюджетни средства за периода 2014-2020г. общо 450 милиона лева за развитие и поддържане на приоритети за развитие на е-Правителство, които са детайлно описани в приложения финансов план (Приложение 31).

Във връзка с осигуряване на ефективно и ефикасно постигане на целите във връзка с развитието на електронното управление в България е необходимо финансирането на мерките в областта от европейските фондове да бъде структурирано и управлявано в рамките на една "Оперативна програма добро управление" (ОПДУ), с което ще се гарантира:

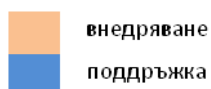
- ❖ координация на всички нива – администрация, общини, публични доставчици на електронни услуги;
- ❖ осигуряване на стандартизирани условия и постигане на оперативна съвместимост на национално ниво за присъединяване на секторните информационни системи към централните;
- ❖ централизирано определяне на политиката и координирано децентрализирано изпълнение на мерките в областта на електронното управление;
- ❖ централизирано управление и контрол на информационната сигурност, с което да се осигури баланс между достъпност и конфиденциалност;
- ❖ насочване на усилията и ресурсите към онези административни услуги, които носят най-добра обществена полза, което ще осигури реализацията на най-често използваните административни услуги;
- ❖ целенасочено финансиране на изпълними проекти с ясен ефект, отчитайки тяхната логична едновременност и/или поетапност, което ще позволи хоризонтална интеграция при комплексните услуги чрез утвърждаване и прилагане на система за приоритизиране на проекти, която да отчита общата цел и да позволява реализирането на отделните проекти като част от единна система, чрез осигуряване на приемственост и изключване дублирането на дейности;
- ❖ по-добро финансово управление и ефикасност чрез използване от цялата администрация на вече закупени ИКТ ресурси.

От важно значение за постигане на ефективност е структурата, отговорна за координацията на политиката в областта на е-управление, в координирано партньорство с управляващия орган на ОПДУ да гарантират интегриран подход за предоставяне на качествени административни услуги, включително чрез електронното управление.

3. Годишни приоритети за развитие и поддръжка на е-управление до 2020г.

ТОП 20 приоритети*	Бенефициент(и)	13	14	15	16	17	18	19	20
ПР и е-обучение – информированост и практически обучения за е-управление и е-услуги	Адм., бизнес, граждани								
ИКТ инфраструктура и стандарти за разработка/внедряване на е-проекти и е-услуги в админ.	Адм., ИТ бизнес								
Киберсигурност – задължителни и препоръчителни политики. Мониторинг на критични мрежи и ИС.	Адм., бизнес, граждани								
е-съвети – обществени съвети по сектори в администрацията	Адм., бизнес, граждани								
www.egov.bg – единна входна точка за администрацията по ведомства, за неадминистративни потребители... по бизнес нужди, за граждани по “събития от живота” и т.н.	Адм., бизнес, граждани								
е-снабдяване – централизирана система за обществени поръчки	Адм., бизнес, граждани								
е-облак – централизирана инфраструктура за развитие на е-управление държ. и общинска админ.	Адм., бизнес, граждани								
е-земеделие – Електронно подаване на заявления в ИСАК (Интегрираната система за администриране и контрол)	МЗХ, бизнес, граждани								
е-ЧР – централизирана система за управление на човешки ресурси в администрацията	Администрация								
е-образование – е-система за информация относно учебни програми и събития, е-обучения, е-стипендии, предлагане на стажове и работа и т.н.	МОМН, бизнес, граждани								
е-Култура – информационен и интерактивен е-достъп до книги, историческа и актуална културна информация за България	МК, бизнес, граждани								
е-здравеопазване – здравни услуги интегриращи съществуващо е-досие за пациенти на НЗОК и включващи здравното досие	НЗОК, МЗ, бизнес, граждани								
Междуведомствена ИКТ интеграция – създаване и поддръжка на централизирана онлайн среда за обмяна на междуведомствена информация, държавна <--> общинска и т.н.	Адм., бизнес, граждани								
е-общини – стандартизиран е-услуги, интегрирани с плащане онлайн и минимална нужда от обслужване на гише	Адм., бизнес, граждани								
е-митници – интегрирани е-услуги за внос/износ на материали, продукти и стоки в/от РБ, както и оперативна съвместност с изискванията на е-Customs MASP.	АМ, бизнес, граждани								
е-ID – стандартизиран е-идентификатор и е-подпис за физически и юридически лица; интегриране в лични карти	Адм., бизнес, граждани								
е-полиция – разработване и внедряване на ИКТ решения за подвижни и стационарни екипи на МВР	МВР, бизнес, граждани								
е-Visa – издаване и поддръжка на е-визи за РБ	МВНР, бизнес, граждани								
е-демократия – изпращане на е-запитвания и е-препоръки към администрацията, получаване на е-отговор; е-референдум, е-гласуване	Адм., бизнес, граждани								
е-правосъдие – разработване и внедряване електронно правосъдие	Съдебна власт, бизнес, граждани								

* Необходима е ежегодна валидация на приоритетното развитие

а) ПР и е-обучение

Информираност и практически обучения за е-правителство, е-управление и е-услуги е основополагащ приоритет за бързо, но устойчиво предлагане, ползване и развитие на е-управление в РБ. Това е основополагащ приоритет, които е ключов за създаване, изграждане и развитие на взаимовръзките между всички други приоритети за развитие на е-Правителство в РБ. Това е и базата за ефективна комуникация и координация на администрацията по всички приоритети за развитие на е-Правителство в РБ.

б) ИКТ инфраструктура и стандарти

за разработка и внедряване на е-проекти и е-услуги в администрацията.

Поради факта, че персоналните компютри и сървъри в ДА (с някои изключения) са закупувани масово в периода (2003-2007), както и поради факта, че подмяната им изисква огромни инвестиции, каквито в обозримо бъдеще няма да има, се предлага стартиране на проект по изграждане на „е-облак“ на ДА. Така съществуващата ИТ база ще продължи да се използва, без това да попречи на реализирането на планираните е-услуги; Паралелно с проекта „е-облак“ следва да се реализира и проект „е-огледало“, което да представлява огледален/бакъп център за данни, като по този начин се подсигури непрекъсваемост на услугите при технически проблеми.

С цел наваксване на изоставането по отношение на развитието на е-правителство, е целесъобразно да се планира успоредното развитие на м-правителство. "The Mobile-Government" представлява в своята същност предлагането на административни е-услуги посредством всички видове безжични платформи и устройства: мобилни телефони, лаптопи, PDA-устройства и безжична телекомуникационна инфраструктура.

М-правителството няма да бъде новост в България. Добър пример представлява SMS-услугата за синя и зелена зона в столицата и банковият сектор в страната.

Добър пример в тази посока дава Британското правителство, което си поставя като политическа цел покритието с мобилна мрежа на 99% от населението (а не територията). За целта биват заделени 150 млн. лири (174 млн. евро). Покритието предвижда подобряване на 5-10% от крайните потребители и бизнес абонати, които живеят в части на Великобритания, където мрежата не е достатъчно силна или въобще липсва.

За участие в изследването потребителите е трябвало просто да изтеглят и инсталират Android приложението, специално създадено за целта.

За ИТ-инфраструктура са предвидени още 168 млн. евро. Чрез тези инвестиции се цели насърчаване на доверието в икономиката и подобряване на икономическите резултати.

Разпространението на м-услугите в България също така се очаква да позволи:

- намаляне на разходите за администрацията
- по-добро обслужване на ползвателите
- оптимизация на организацията на публичния сектор
- гъвкавост и удобство за гражданите
- възможност да се задоволят нуждите на по-широк кръг граждани и бизнеса

с) Киберсигурност

Постигането на информационна сигурност не е еднократен процес, а непрекъсната последователност от действия, тъй като информационните и комуникационните технологии се развиват много бързо, а заедно с тях се развиват и усъвършенстват нови

заплахи за сигурността на ИКТ инфраструктурата, устройствата, софтуерните продукти и системи, данните и информацията, необходими за функционирането на изпълнителната, законодателната и съдебната власт.

С изграждането на Единна мрежа на държавната администрация (обединяването на НАМДА с оптичната мрежа на ДАИТС и други мрежи на ДА) изискванията към информационната сигурност нарастват многократно, тъй като броят на точките на уязвимост, свързани в една мрежа, нараства. От друга страна, планираното навлизане на „облачни“ технологии налага още по-високи изисквания към информационната сигурност, поради високата концентрация на техника, данни и приложения на едно място.

Информационната сигурност на системите в държавната администрация се урежда със Закона за електронното управление, Наредбата за общите изисквания за оперативна съвместимост и информационна сигурност към закона и приложенията към наредбата. В общи линии е необходимо администрациите да се съобразяват с изискванията на стандартите от серията ISO 27 000.

Осигуряването на оперативна съвместимост на информационните системи в държавната администрация и органите на местното самоуправление е съществена част от действията за постигане на информационна сигурност.

Прилагането на наредбата за общите изисквания за оперативна съвместимост и информационна сигурност към закона и приложенията към нея не е еднократен акт за дадена администрация, а постоянно усилие към усъвършенстване на системите за информационна сигурност в конкретната административна структура. В приложенията към наредбата подробно са разписани конкретни изисквания за постигане на информационна сигурност, включително функциите на служител, който да изпълнява ролята на служител по информационна сигурност.

За да се осигури информационна сигурност на ИКТ системите в държавната администрация, е необходимо в ИКТ проектите и бюджетите на всяка администрация да се задели финансов ресурс за технически средства, организационни мерки и обучение за подобряване на информационната сигурност. При стартиране на нови проекти е необходимо мерките за осигуряване на информационна сигурност да се дефинират още на етап задание. В процедурите по приемане на всеки проект, в който има ИКТ част по която и да е оперативна програма, следва да залегнат критерии по информационна сигурност и без такава верификация от сертифицирани лица проектът да не се приема. Аналогично в крайните тестове от потребителите на системата (user acceptance testing) е задължително да се включат и тестове за информационна сигурност.

От друга страна, централизираните мерки за защита са икономически по-изгодни, отколкото финансиране на мерки за всяка отделна администрация. Необходимо е на централно ниво да се планират и осъществяват мерки за информационна сигурност, засягащи максимален брой администрации. В същото време Лабораторията по електронно управление и Националната лаборатория по компютърна вирусология към БАН следва да осъществяват методологично ръководство, изготвяне и съгласуване на политики, акредитация на информационни системи и изпълнение на проекти за осигуряване на информационната сигурност в държавната администрация.

d) е-съвети

Обществени съвети по сектори в администрацията които се администрират и осъществяват голяма част от своята дейност в електронна среда разработена за целите и нуждите на е-съвети.

e) е-снабдяване – централизирана система за обществени поръчки

Има срок до средата на 2016 за реализирането на техническо решение за управлението на обществени поръчки (ОПАК), поставен от ЕКи, който се отнася главно до електронизиране на офертата. Проектът следва да бъде инициран през 2013г. Това, което се препоръчва да бъде приоритетно реализирано, е внедряване на електронно досие на големите изпълнители. Препоръка е преди експлоатация на електронна оферта да се реализира проект/поръчка за нов хардуер и политики по сигурността. За целта на е-снабдяване, на 27.05.2013г. е подписан договор с ЕБВР за предлагане на модел и разработка на техническа спецификация за електронни обществени поръчки в РБ. Внедрената ИС за е-ОП е необходимо и съвременно улеснение за администрацията и бизнеса в страната.

f) е-образование

– е-система за информация относно учебни програми и събития, е-обучения, е-стипендии, предлагане на стажове и работа и т.н. Показателен пример за тази нужда е бързото и положително възприемане от академичната общност на е-платформа campus.egov.bg. Друг настоящ и показателен пример са е-библиотеки, достъпни на около 4 000 компютърни терминала в читалищата в страната.

g) е-здравеопазване

– здравни услуги, интегриращи съществуващо е-досие за пациенти на НЗОК и включващи здравното досие

В последните години множество информационни системи навлязоха в българското здравеопазване. Всички лечебни заведения разполагат със софтуерни приложения, с които следят движението на пациенти, медикаменти и медицински изделия. Всички изпълнители на медицинска помощ имат достъп до е-услуга за проверка на осигурителния статус на пациента чрез използване на специализиран медицински софтуер. Бази данни съществуват в Министерството на здравеопазването, Националната здравноосигурителна каса, Националния осигурителен институт, изпълнители на медицинска помощ, националните центрове и т.н. Всички изпълнители от първичната извънболнична медицинска помощ, изпълнителите на специализирана медицинска помощ, аптеки, лаборатории и лечебни заведения използват специализиран медицински софтуер и се отчитат пред НЗОК на месечна основа на електронен носител. Съществуват регистри на лечебните заведения, на сключилите договори с НЗОК, на медицинските специалисти, които се поддържат от различни институции и организации, като качеството, достоверността, форматът и достъпът до информацията в някои от тях подлежат на оценка. Няма обаче единна система, която да обединява и да прави възможна комуникацията между различните ИС и БД. Няма възможност и за отчитане на извършените дейности в реално време.

От тази гледна точка следва да се продължи започнатото от НЗОК и да се доразвият услугите като здравен картон (в момента е реализирана първата фаза – пациентско досие); Счита се, че с централизирано управление на проекта и по-добрата координация между МЗ, НЗОК, Лекарския съюз, и Съюза на фармацевтите и поради вече създадената добра технологична база, могат да бъдат реализирани планираните е-услуги и тяхното добро управление.

С оглед постигането на стратегическите цели на е-здравеопазването, а именно: 1) Въвеждане на електронни здравни карти; 2) Предоставяне на онлайн здравни услуги; 3) Връзка с европейските информационни мрежи, е необходимо да се обърне внимание приоритетно на 5 основни направления:

- Системи и услуги, предназначени за сектор здравеопазване – подпомагат напредъка при медицинската научноизследователска дейност, ефективното управление и разпространение на медицински знания;
- Възможности за потребителите на здравни услуги – пациенти и граждани – по-добро здравно образование, превенция, информация за здравно състояние, възможност за активно участие на пациентите във вземането на решения относно тяхното здраве;
- Съдействие на специалистите в сферата на здравеопазването – бърз и лесен достъп до информация, диагностика и извършване на сложни интервенции от разстояние, както и достъп до специализирани ресурси за образование и обучение;
- Съдействие на здравните власти и здравните ръководители – достъп и разпространение на най-добри практики за планиране и управление на здравеопазването;
- Ускорено внедряване на ИКТ след извършване на обстоен анализ на работните процеси в здравеопазването. Анализът ще определи посоките на развитие и взаимните връзки на всички фактори в здравеопазването на база високоефективни ИКТ.

Единната ИС за здравеопазването, която по същество представлява рестартиране на проекта БаЗИС (замразяван вече два пъти), трябва да е насочена и да обслужва 4 основни групи потребители:

- Пациенти – с цел подобряване на лечението, благодарение на медицината базирана на доказателства и с възможността за активно участие на пациентите във вземането на решения относно тяхното здраве;
- Медицински и здравни професионалисти – с цел бърз и лесен достъп до информация, диагностика и извършване на сложни интервенции от разстояние, както и достъп до специализирани ресурси за образование и обучение; с подпомагане на медицинската научноизследователска дейност, ефективното управление и разпространение на медицински знания;
- Управляващи системата на здравеопазване – с цел улеснен достъп и разпространение на най-добри практики за планиране и управление на здравеопазването в полза на пациентите и обществото;
- Гражданско общество – с цел по-добро здравно образование: за здравословен начин на живот, противодействие, информация за здравното състояние, ресурсите и възможностите на здравната система, за да може да влияе върху управлението на здравната система на местно и национално ниво.

h) е-общини

– стандартизирани е-услуги, интегрирани с плащане онлайн и минимална нужда от обслужване на гише

Предвид правомощията и важната роля, делегирана на местните органи на управление, е необходимо да се обърне сериозно внимание на допуснатото изоставане по отношение на е-услугите в структурите на местната власт. Допълнителна работа с общинските представители ще бъде на дневен ред с цел припознаване на ползите от електронните услуги. Приоритетно обаче е необходимо да се обърне внимание на два сериозни недостатъка:

- недостатъчно/амортизирано компютърно оборудване;

- недостатъчни компютърни умения на представителите на общините, водещи до нежелание за предлагане на е-услуги.

Проектът за местни данъци и такси (проект Матеус) показва ясно тези 2 критичните точки: От 264 общини едва 75 (или 28%) са в състояние да предоставят е-справки до края на 2013г. и едва 16 (или 7%) ще позволят разплащане посредством виртуален ПОС терминал.

Голям брой общини обявяват липса на техническа възможност 64 (или 24%), а 30 общини заявяват, че не желаят въобще да предоставят е-услуги във връзка с проекта за местни данъци и такси.

i) е-полиция

Към настоящия момент служителите на МВР ползват над 25 системи, чрез които създават и обработват необходимата им информация по електронен път. Няма техническа възможност за гъвкаво управление и следене на екипите, особено в ситуации, изискващи координация и взаимодействие между различни структури. Наличните технически средства в полицейските автомобили не са обединени в единна система и не на последно място няма технически средства и възможности за следене и противодействие на корупционни практики. Реализирането на проект за изграждане на мобилна полиция чрез използване на съвременни технологии ще осигури повишаване ефективността на полицията при гарантиране на стабилност и сигурност на гражданите на територията на РБ, защита на живота, здравето и имуществото им и превенция на престъпността. Това от своя страна би довело до повишаване на общественото доверие в органите на реда.

j) е-демокрация

– изпращане на е-запитвания и е-препоръки към администрацията, получаване на е-отговор; е-референдум, е-гласуване

Започването на проект за е-референдум, където пилотното осъществяване на проекта ще цели изземването на съществуващите в момента функции на социалните групи във Фейсбук и приобщаването им в държавноадминистрирана платформа за участие в общественозначими политически процеси. Пилотната фаза ще се занимава с техническото осигуряване на платформата, както и с уникалното идентифициране на гласуващите. Този първи етап няма да обхваща конституционно дефинираната сигурност, доброволност и сигурност на вота, тъй като техническата сигурност на подобен вот от разстояние и без наблюдател изисква по-дългосрочен и по-сложен проект за реализацията. Въпреки последното се счита, че основната цел може да бъде постигната, а именно: въвличането на гражданското общество в обществена платформа за гласуване по обществено значими въпроси, а не по законовата рамка за осъществяването на референдум.

k) е-правосъдие

– разработване и внедряване електронно правосъдие

Тук е необходимо да се постави акцент върху диалога, ръководен от МрЕП и ВСС, МП, Адвокатската колегия, Съюза на юристите в България, нотариусите и съдебната власт. Малко е направено в посока на електронизиране на услугите. Важно е да се договорят общи цели за намаляване на административната тежест на граждани и бизнес, като крайният резултат ще е и по-малката бюджетна тежест на съдебната система в националния бюджет. Целта е до пет години физическият поток от граждани и бизнес към съдебната система да се намали поне два пъти, като по този начин непреките разходи за бизнеса и гражданите ще са поне с 50% по-малки.

Е-правосъдието е елемент от реформата в съдебната система. При него чрез пълноценно използване на ИТ се осигурява ефективност и прозрачност на съдебната система и удобство за гражданите и юридическите лица. То дава възможност процесуалните права да бъдат прилагани в електронна форма, да се обезпечи вътрешната организация на работа с електронни дела, да се извършват удостоверителни изявления от органите на съдебната власт, както и обмен на електронни документи между различните органи на съдебната власт, от една страна, и между тях и административните органи, лицата осъществяващи публични функции, и организациите, предоставящи публични услуги - от друга.

Е-правосъдието ще бъде въведено като право, а не като задължение за гражданите. То само разширява възможностите за избор на начин за упражняване на правата им и по електронен път, като остава опцията да бъде предпочетена традиционната форма за протичане на производствата.

Въвеждането на е-правосъдие е необходимо да бъде обезпечено със съответните промени в Закона за съдебната власт и в ГПК, АПК и НПК, които регулират основните групи отношения в организацията на работа на органите на съдебната власт.

Според концепцията за е-Правосъдие на настоящия етап към системата за е-правосъдие са свързани следните системи: система за управление на съдебните дела, система "бюра за справки за съдимост", система за процедури по несъстоятелност, система на единния регистър, система за правна помощ, система за съдия - изпълнители, система за правна статистика, единна информационна система за противодействие на престъпността, Единен регистър на медиаторите, Регистър за българско гражданство, търговски регистър, БУЛСТАТ, Имотен регистър, Централен регистър на особените залози, Регистър на неправителствените организации.

Всеки ще има свободен и анонимен достъп до някои секции на портала. Достъпът до останалите ще бъде персонализиран, което означава, че за да ги ползва, човек ще трябва да се идентифицира. Това се отнася предимно за информация от личен характер или поверителна информация за група хора, към която потребителят принадлежи. Така чрез системата ще могат да се ползват публични или персонализирани е-услуги. Тя ще дава достъп до съдебни дела и изслушвания, данни за несъстоятелност, съдимост и др. Електронните правосъдни услуги ще са на разположение 24 часа седем дни в седмицата и ще бъдат достъпни чрез интернет от всяка точка на България или света. Всеки ден ще могат да се правят милиони справки. Новата система ще направи много по-прозрачна сферата на правосъдието. Ще съкрати и разходи за хартия, пощенски услуги, пътувания и поддръжка. Много по-сигурно ще бъдат защитени данните, ще се подобрят услугите в съдебната система и ще се премахнат опашките пред гишетата за издаване на различни документи и удостоверения.

I) Открито управление (Open Government Partnership - OGP)

Съгласно чл. 1 ал. 2 на Конституцията на Република България „Цялата държавна власт произтича от народа“. Съответно държавната власт следва да се отчита пред народа за своите действия.

В съответствие с Конституцията през 2011 година България декларира желанието си да се присъедини с втората група страни към Партньорство за открито управление. През април 2012 година България се присъедини към инициативата Open Government Partnership (<http://www.opengovpartnership.org/>) приемайки принципите заложи в декларацията (Open Government Declaration <http://www.opengovpartnership.org/open-government-declaration>):

- Разширяване на достъпността на информацията за дейността на правителството
- Създаване на условия за гражданско участие в управлението
- Въвеждане на най-високи стандарти за професионализъм в администрацията
- Въвеждане на най-новите технологии за осигуряване на от откритост и отговорност на администрацията

В тази връзка е изготвен и приет План за действие (*Приложение №23В*). Международната организация OGP контролира изпълнението на ангажиментите поети от България. Планираки дейности в областта на открито управление за периода 2013-2020 година, към вече изготвения и представен План за действие е необходимо да се добавят дългосрочни цели в следните направления:

- Осигуряване на практически достъп на всеки гражданин до данните, събирани от държавната администрация за него и предоставяне на лесен и удобен (за гражданина) начин за коригиране на неправилно въведени (сгрешени) данни по инициатива на гражданина.
- Публикуване на/свободен достъп до събирани от държавната администрация данни, които не представляват класифицирана информация, в суров вид в машинно четим формат.
- Забрана за издаване на документи в единствен екземпляр и предотвратяване на отказ за предоставяне на заверено копие на всички засегнати страни на подобен род документи за всички органи на изпълнителна, съдебна и законодателна власт.
- Задължително публикуване в електронен вид и осигуряване на публичен достъп до всички решения на всички органи на изпълнителна, съдебна и законодателна власт, заедно с мотивите за вземането на всяко едно решение, преди влизането в сила на съответното решение.
- Създаване на единен регистър за контрол на изпълнение на взетите решения.

Реализацията на тези цели изисква детайлно планиране, ре-инженеринг на работни процеси, техническо осигуряване и промени в действащото законодателство.

m) е-Архивиране на административни документи

За целите на настоящата информация ценни електронни документи (ЦЕД) са документи на фондообразователите (министерства, общини, съдилища и др.), за които е направена експертна оценка за ценността на документа и се приемат за постоянно съхранение. Тези документи са създадени и се съхраняват само в електронен формат и нямат хартиен аналог.

Разработването на софтуер за архивиране на електронно създадени ценни документи ще допълни усилията на правителството в областта на електронното управление, свързано с изграждане на подобрена и технологично обновена софтуерна архитектура на електронното правителство. Следва да се има предвид, че фондообразователи на Държавна агенция „Архиви“ са всички структури на публичната администрация, общините, съдилищата, училища, предприятия с държавно участие и др., (към април 2013 г. общо над 9 000 фондообразователи).

Разработването на модул за архивиране на електронно създадени документи ще предотврати два сериозни риска, пред които е изправена българската администрация в момента. Първо, ще се адресира опасността от загуба на ценни

електронни документи, което би имало непредвидими последици както за управлението, така и за отделните граждани. Опасността от изгубване на документи е напълно реална като се има предвид опита на други по-напреднали страни членки на ЕС. Подобна загуба вече е отчетена в Националния архив на Холандия. Второ, ще се предотврати опасността да се наруши автентичността на ценните електронни документи. Създадени само в електронен формат и не отпечатвани на хартия, съдържанието на ЦЕД може да бъде лесно манипулирано. Гаранция за автентичността им се дава само от електронния подпис, с който са скрепени документите или от цифровия сертификат на самата система. В резултат могат да бъдат нарушени както законни права на граждани (граждански, имуществени и др.), така и държавното управление като цяло.

Разработването на модул за архивиране на електронни документи в информационната система на ДАА и на универсален архивиращ модул за фондообразователите за електронни документи на фондообразователите, определени за ценни, от една страна, е по-икономичен вариант от разработването на такива от отделните държавни и общински институции, а от друга страна, се избягват проблеми за интегриране и мигриране. От друга страна развитието на модул за архивиране на ЦЕД е неразривно свързано с цялостното развитие на приоритетната държавна политика за създаване на функциониращо електронно управление в услуга на бизнеса и гражданите.

Проектът е насочен към осигуряване на дългосрочното опазване и съхраняване на ценни електронни документи чрез: разработване на модул за архивиране на електронни документи в информационната система на ДАА и на универсален архивиращ модул за фондообразователите с цел предаване, поддържане, обработка и възпроизвеждане на приети ценни електронни документи без загуба на данни; технологична база; условия, гарантиращи информационна сигурност; постоянна хардуерна и софтуерна поддръжка и квалифицирани служители.

Цели

Основната цел на проекта е: разработване на модул за архивиране на ценни електронни документи в информационната система на ДАА и на универсален архивиращ модул за фондообразователите с цел предаване, поддържане, обработка и възпроизвеждане на приети и/или създадени ценни електронни документи без загуба на данни; създаване на *data center*, технологична база; на условия, гарантиращи информационна сигурност; на постоянна хардуерна и софтуерна поддръжка и обучение на служители.

Специфичните цели и съответно предвидени дейности на проекта са:

1. Извършване на преглед и анализ на ИТ средата в ДАА и общо приложимата нормативна база относно въвеждането на електронно архивиране, на анализ на работните процеси, по отношение тяхната технологична обезпеченост, проучване на добри практики и разработване на ИТ Стратегия, която да подпомогне планирането и реализирането на бъдещите ИТ инициативи, които да подкрепят по-ефективното прилагане на държавната политика в областта на архивното дело, включително архивиране на ценни електронни документи.

2. Извършване на анализ на Административните информационни системи (деловодни) във фондообразователите, системи и ИТ инфраструктура по отношение тяхната обезпеченост за изпълнение на изискванията за архивиране на ценни ел. документи.

3. Определяне на изискванията към Административните информационни системи (деловодни) във фондообразователите за трансфер на ценни електронни документи.

4. Извеждане на функционални и нефункционални изисквания и подготовка на детайлна спецификация за надграждане на модул към информационната система в ДАА. Анализ за развитие и надграждане на информационната инфраструктура.

5. Извеждане на функционални и нефункционални изисквания и подготовка на детайлна спецификация за Универсален модул за архивиране на електронни документи на фондообразователите, определени за ценни, с който да има възможност за автоматичен трансфер на ценни електронни документи от фондообразователи към ДАА.

6. Разработване, пилотно тестване, обучение и внедряване на модул към информационната система в ДАА с цел поддържане, обработка и възпроизвеждане на приети ценни електронни документи без загуба на данни; осигуряване на data center, на технологична база; условия, гарантиращи информационна сигурност; постоянна хардуерна и софтуерна поддръжка. Развитие и надграждане на информационната инфраструктура и осигуряване на качествен контрол развитието и внедряването им.

7. Разработване, пилотно тестване, обучение и внедряване на Универсален модул за архивиране на електронни документи, определени за ценни на фондообразователите.

Целеви групи

- **Основната целева група** на проекта са фондообразователите. Към април 2013 г това са 9000 фондообразователи сред които е цялата държавна и общинска администрация, съдилища, училища, предприятия с държавно участие и др. Изпълнението на проекта ще окаже косвено влияние върху дейността на звената в структурите на публичната администрация, свързани с архивирането на документи и управлението на Административни информационни системи (АИС). Целева група са и служителите на ДАА на централни и териториални звена.

Финансиране

Дейност 1: На база изпълнявани от ДАА проекти може да се приеме, че е са необходими 200 000 – 250 000 лв.

Дейност 2. В зависимост от избрания подход и предвид броя на фондообразователите – 9000 е необходимо да се предвидят поне 100 000 лв. ако проучването е без посещение на място. В случай на посещение на място сумата трябва да е значително по-висока, но качеството на анализа ще много по-добро.

Дейност 3: 150 000 лв.

Дейност 4: 300 000 лв. (1.5% от 20 млн. лв.)

Дейност 5 и 6: Предварителен анализ на ДАА за необходимия финансов ресурс за разработване и внедряване на модулите е 20 млн. лв., като това е абсолютния минимум при най-ограничени изисквания към системата.

Дейност 7: Ако се приеме, че трябва да се обучи поне по 1 представител на фондообразователите – 2 млн. лв.

VI. Препоръки и насоки за развитие на е-управление

1. Изграждане на е-правителство:

Практическото осъществяване на е-управление в България би било единствено възможно, ако се проведе организационна реформа с цел централизиране на задачите по координиране, прилагане, наблюдение и контрол на е-управление, а именно: институционализиране на Министерството за развитие на електронно правителство

2. Подготовка на участниците в е-правителство

ключов фактор за въвеждането на е-управлението в страната е промяната на нагласите на гражданите, бизнеса и ДА, които трябва да осъзнаят необходимостта и ползите от прилагането на съвременните ИКТ в ежедневния им живот и работа

3. Реструктуриране на бизнес процесите в ДА

с оглед ефективното и ефикасното използване на информационни системи и масово обучение на служителите на държавната и общинските администрации за работа с АИС

Настоящият план има за цел да вземе под внимание всички стратегии за развитие на е-управление, планове за действие, препоръки от широк спектър/кръг заинтересовани лица, доклади на Европейската комисия и анализи на различни европейски институции. Избраният подход е „координираното изграждане на електронно правителство, съобразено с множеството приоритети, постигнатото до момента и реално постижимото за в бъдеще оформяне на е-управлението в РБ.”

4. Оптимизация на актуалното състояние

- Един обстоен анализ е необходим с цел установяване реалното състояние на електронното управление в България.

Аргументи: Предвид некоординирания начин на изграждане на е-управлението в страната през последните 7 - 8 години е необходимо да се набележат пропуските и да се вземат мерки за доизграждане на основите на бъдещото електронно управление и в частност електронно правителство.

- Да се анализира договорът на ДА с „Контракс“ и ЦПК „Прогрес“ за доставка на Microsoft лицензи и съпътстваща поддръжка. Преосмисляне на договора и предоговарянето му преди изтичане на крайния срок в края на 2014г.

Аргумент 1: Много от лицензите не могат да се използват по ред причини (главно поради лошо планиране). Близко половината от добавената стойност на поддръжката не може да се оползотвори отново поради лошо планиране и координация.

Аргумент 2: Закупуването на всички новости, предлагани от Майкрософт, води до невъзможност да се финансират истински важни проекти, като необходимостта от тези нововъведения остава спорна (в много случаи закупените софтуерни решения на фирмата доставчик остават неизползвани).

- Необходимост от одит и анализ на съществуващите бизнес процеси, които обслужват реализираните електронни услуги. Дефиниране на бизнес процеси във ведомствата, където те липсват.

Аргументи: Често срещана ситуация във ведомствата е съществуване на електронни услуги, които се обслужват по същата процедура, както при услугата на хартиен носител. Именно по този начин дори съществуващи електронни услуги никога не се реализират на практика, въпреки че са технически изпълнени.

- Анализ и дизайн на унифицирана визия и входна точка за електронни услуги, предоставяни от всички ведомства на държавната администрация (egov.bg).

Аргументи: Съществува разпокъсаност при поддръжката и видимостта на електронни услуги, предоставяни от ДА за гражданите и бизнеса. Има голяма неяснота кои услуги къде могат да бъдат ползвани. Липсва яснота за обвързаността на съответните услуги със съществуващите процеси за обслужване. Търси се постигане на ефективна комуникация за предоставяните услуги през един портал на ДА.

5. Законодателни инициативи и разписване на политики

- Систематизиране на критерии и разписването им в политики при провеждането на обществени поръчки, където определени фирми да не могат да взимат участие.

Аргументи: Съществуват определен брой фирми, които нарушават добрите практики и пречат на провеждането и приключването на обществените поръчки и неоснователно забавят изпълнението на проектите.

- Изработване на нов законопроект за електронно правителство.

Аргументи: Съществуващият законопроект, изработен от Ciela и възложен от МТИТС по Лот 1, не отговаря на изискванията за нов закон за електронно управление, а по-скоро обслужва останалите 11 лота по узаконяването им – изводът изхожда от факта, че направения предварителен анализ обхваща само конфликтните точки по текущите поръчки, които са в процес на финализиране; освен това не е организирано консултирано взаимодействие с останалите свързани ведомства, които имат отношение към закона; Подобно е мнението и на други експерти от ДА, които имаха възможност да прочетат законопроекта за ЗЕУ, възложен от МТИТС и предоставен за консултирано взаимодействие от МРЕП.

- Обжалванията, свързани с избор на доставчици и изпълнители по проекти следва да се третират по бърза процедура в съда.

Аргументи: Многогодишните съдебни спорове водят до затруднено изпълнение на проекти.

- Да се уреди законодателно приемствеността и поддръжката на ИТ системите; по този начин огромният капитализиран разход ще се осмисли за по-дълги бъдещи периоди вместо да се стартират нови скъпоструващи проекти, каквато е понастоящем практиката.

Аргументи: Пример е ЕСОЕД, проектът е завършил 2008-2009, но е спрял от експлоатация в самото начало от новите управляващи, като всичко старо е заклеймено като лошо. Подобна визия за ИТ е немислима и много неприемлива.

- Да се подготви за обсъждане и гласуване наредба към ЗЕУ, която да урежда достъпа до електронни услуги на общината чрез SMS код по подобие на електронното банкиране предоставяно от банките.

Аргументи: Трябва да бъде предоставена опция на гражданите за мобилно комуникиране освен възможностите, предоставяни на притежателите на електронни подписи. Следва да се гласува наредба, позволяваща SMS код.

- Препоръчва се преработка на ЗОП, който до голяма степен е писан за строителни поръчки.

Аргументи: Текущата процедура по ЗОП много често пречи при реализирането на електронно управление. Пример е, когато дадена система със съпътстващ хардуер изисква приложна поддръжка или надграждане и това би могла да го извърши само фирмата доставчик. Следва, разбира се търг, обжалване и забавяне на целия процес до момента, в който цялата инициатива вече се обезсмисля.

- Необходима е законодателна промяна, за да се позволи проверка в имотния регистър и ГРАО от външни експерти.

Аргументи: Правосъдието следва да е по-интерактивно (чл. 7 от ЗАКИР);

- Да се премахне тридневния срок за регистрация в търговския регистър чрез законодателна промяна.

Аргументи: Съществуват аргументи, внесени от АпВ, но те не са били взети под внимание до момента. Накратко: тази стъпка с тридневното изчакване не обслужва никого и е излишна.

- Да се осигури законово достъп до регистри на ДА. Има проблеми с достъпа в МВР и ГРАО и др.

Аргументи: Достъпът до регистри на междуведомствено ниво следва да се изчисти от законодателна гледна точка, тъй като в противен случай се възпрепятства осъществяването на електронно управление още в началната му фаза.

- НОИ има искане за законодателни промени, които да позволят съществуването на електронен болничен лист и те следва да се подкрепят.

Аргументи: Електронният болничен лист ще е огромно улеснение за гражданите и бизнеса и може да се реализира сравнително лесно;

6. Информираност и обучения

- Обучението за предоставяне на електронни услуги на ДА по ведомства да се управлява като постоянен проект.

Аргументи: Обучението в този случай е свързано с дългогодишен процес на промяна на културата в ДА. Този подход е абсолютно необходим и колкото по-бързо започне, толкова по-бързо ще се промени и културата на обслужване.

- Създаване и поддръжка на унифициран комуникационен план, който има за цел да съобщава на гражданите и бизнеса за нови предоставяни електронни услуги. Подобен план следва да се управлява на ниво министър.

Аргументи: В момента съществуват различни мнения къде, колко и какви електронни услуги са достъпни за гражданите и бизнеса. Подобна липса на синхрон за единна информираност по този въпрос се подкопава още в самото начало визията за електронно правителство. Нещо повече, подобен план следва да включва и кратко обяснение за същността на предоставяните електронни услуги (по последното бе забелязана честа дезинформация в медиите относно събития за електронни услуги през последния месец, като един пример е пациентското досие на НЗОК, което бе описано като здравно досие, а то е само част от него).

- Да се изгради механизъм за пренасяне на успешни практики от една община към друга на форума на Сдружението на общините, където медиатор да е МРЕП.

Аргументи: Съществуват множество успешно внедрени електронни услуги по общини, но липсва така необходимото споделяне на опит и реализирането на икономии от мащаба.

- Да се популяризира съществуващата услуга „актуално състояние на фирма“.

Аргументи: Причината е, че ведомството, което я предоставя, няма правото да рекламира услугите си.

- Да се популяризират съществуващите електронни услуги: акт за раждане, брак и смърт за съответните събития, настъпили след 2009 г.; да се анонсира, че актовете по същите събития, настъпили преди 2009 г., ще бъдат предоставяни като електронна услуга до края на 2014 г.

Аргументи: Ведомствата не винаги имат право на бюджет за популяризиране на електронни услуги, и тази дейност следва да се поеме от централно ведомство каквото в момента е МРЕП.

7. Реализиране на проекти и услуги

- Да се обмисли изграждането на система, която генерира единен код за електронни информационни услуги от НАП, НОИ, НЗОК и други, които в момента поддържат собствени независими кодове за достъп. Целта е да се избегне очевидното – че се работи „на парче“ и че липсва обща визия за електронно управление.

Аргументи: Недопустимо е да се говори за електронно управление, а в същото време ДА да генерира идеи за нови и нови услуги, достъпът до които изисква съхранението на отделни кодове. Това е в разрез с всички съвременни практики за достъпност на електронни услуги.

- Да се изгради единен вход между различните портали за е-услуги на ДА (single sign-on).

Аргументи: От технологична и стандартизационна гледна точка е изключително неприемливо достъпът до електронни услуги да се предлага с множество потребителски имена и пароли. Осъществяването на единен вход за достъп е и основна характеристика, по която се оценява от ЕС и ООН качеството на предлаганите електронни услуги.

- Развитие на СУНАУ с добавяне на детайлно описание на нормативните документи свързани с всяка услуга, и подробен бизнес процес за всяка услуга. Превръщане на СУНАУ от ексел таблица в регистър.

Аргументи: Превръщане на СУНАУ в регистър ще направи работата по планиране и вписване на нови електронни услуги по-ефективна и прозрачна.

- Необходимо е да се пусне в реална експлоатация ЕСОЕД.

Аргументи: Проектът ЕСОЕД е приключил успешно, но не е пуснат в експлоатация. Всички общини и ведомства в ДА разчитат на тази единна среда за интегриран документооборот. Друго архитектурно решение в тази посока не е приемливо.

- Да се планира цифровизирането на всички архивирани документи (имотният регистър датира от 1800). Има започнали такива вътрешни проекти (както в ДАА), но те трябва да бъдат доведени до край.

Аргументи: Има голям обем архивирани документи по ведомства, които следва да се дигитализират и да бъде възможно търсенето им по ключови думи. По този начин за в бъдеще ще се постигне единна база данни на старите хартиени документи и новите, които са по електронен път.

- Проектът БаЗИС да бъде рестартиран (провалено е стартирането му два пъти)

Аргументи: Проектът БаЗИС е проектиран и аргументиран като платформа за здравната система, каквато в момента липсва. Той не се припокрива с вече изграденото. Неговото реализиране е належащо. Следва да се обърне повече внимание на дейностите по управлението на проекта.

- Да се потърси начин за налагането на ePOS решение на МФ, което е предложено на общините, но много малко от тях го използват.

Аргументи: По този начин, ще се улесни събираемостта на местни данъци и такси както и прозрачността на централно ниво. Освен това подобна инициатива би дала огромен тласък по общини в предоставянето на електронни услуги за гражданите и бизнеса.

- Необходимо е в бъдеще да се помисли за софтуер за наблюдение на мрежите.

Аргументи: Това е начин да се оптимизира използваният капацитет на мрежите и ефективното му използване. Подобно решение, приложено в мащабите на ДА, се изплаща много бързо и икономическата обосновка би била лесна за защита.

- В МП има предложение да се имплементира известяване чрез SMS след подаване на годишен финансов отчет, като по този начин да не се пропусне 3-дневния срок поради невнимание; тази услуга може да се реализира лесно;

- Има проект на нотариусите да подават документи към имотния регистър онлайн, който следва да се подкрепи чрез законодателна промяна.

Аргументи: Значително улеснение на гражданите и премахване на възможността за човешка грешка.

- Имотният регистър да се интегрира с кадастралния план, както е планирано;

- Общините да внедряват генерирането на ПИН за някои от услугите, които се предлагат, където законът не задължава използването на електронен подпис.

Аргументи: По примера на НАП и НОИ, където подобни информационни услуги са достъпни и не се задължават гражданите да закупят електронен подпис.

- В МВНР има инициатива за реализиране на електронни консулски услуги, които следва да се подкрепят. Следва да се изработи адаптер между имотния регистър и консулствата зад

граница. Това може лесно да стане чрез използването на RegiX на „Технологика“ ООД, който вече е доставен за нуждите на други ведомства.

Аргументи: По този начин се цели да се утроят приходите от услугите по Тарифа № 3, което ще се случи, тъй като гражданите зад граница са склонни да плащат за експресни услуги, което в крайна сметка им излиза по-евтино. Освен това така се възпрепятстват възможностите за измами, които по отношение на имотите се реализират главно зад граница.

- В реализираната единна входна точка между НАП, НСИ и НОИ да бъде включена и Агенцията по вписванията. Има добра воля това да се случи, но МРЕП следва да е медиатор в разговорите по договарянето на приходите от таксите, което е основна конфликтна точка; необходима е и малка законодателна промяна. Агенция „Митници“ планира да се включи в единната входна точка до месец-два.

Аргументи: По този начин значително ще се улеснят фирмите и България би се изкачила по-напред в международната класация по предоставяни електронни услуги.

- Националният осигурителен институт има следните предложения за услуги, които са реализирани, но се изисква съдействие от общини и МТИТС: 1. електронно уверение за пенсионери (съдействие от община Пловдив); 2. електронно уверение за студенти сираци; 3. пенсии на хора в неравностойно положение към Софийска община; 4. 6 + 3 услуги за пускане през egov.bg с e-ID (съдействие от МТИТС).

Аргументи: Исканите съдействия по-горе са в унисон с краткосрочната стратегия за пускане на услуги за граждани, които са реализирани технически, но не се предоставят.

- Подпомагане по пускането на услуга от НАП през май за отговор: „Да“ или „Не“ дали физическото или юридическото лице има данъчни задължения;

Аргументи: В унисон със стратегията за краткосрочно пускане на услуги за бизнеса, които имат важен ефект.

- Препоръчва се изграждане на център за обслужване на клиенти на НЗОК.

Аргументи: Ще се повиши неимоверно качеството на предоставяната услуга от Здравната каса, като по този начин ще има огромен положителен обществен отзвук.

- Да се подпомогне и координира проектираната електронна услуга „електронна рецепта“; по план следва да се реализира до месец-два.

Аргументи: Реализирането на „електронна рецепта“ ще улесни както гражданите така и бизнеса, като освен това ще се реализират и огромни спестявания от непреки разходи, както и по-голяма прозрачност при изплащането на лекарства от НЗОК.

8. Управление на промяната и администриране на електронното управление

- Централизирано управление и методологична насока за общините в изграждане и предоставяне на нови електронни услуги за гражданите и бизнеса. Като платформа би следвало да се използва изграденото вече по проектите по ОПАК за Столичната община, Пловдивската община и ДА.

Аргументи: Съществуват множество разпокъсани проекти от миналото по общини за предоставяне на електронни услуги. При положение че услугите в общините се повтарят и в максималния си вариант са не повече от 300, следва да се търси унифициран подход за внедряването им. По този начин ще се намали многократно бюджетът за подобни дейности в бъдеще, като така ще се гарантира и реалното внедряване на услугите.

- Изработване на методика за оценка на ИТ разходите, която да се спазва при кандидатстване и защита на бюджетни средства.

Аргументи: Разгледани бяха множество проекти по ОПАК, ОПРР, ОПЧР и ОПТП, където са очевидни неаргументирано завишени суми по проекти, които са одобрени.

- Дефиниране на ключовите системи на ДО и SLA за всяка от тях (необходими 24/7).

Аргументи: Няма утвърдени вътрешни междуведомствени споразумения за поддръжка на критични системи. Това е неприемливо предвид големия брой скъпи информационни системи.

- Съществува необходимостта от централен системен интегратор, който да обслужва поддръжката на всички информационни системи в държавната администрация. Необходимо е да се дефинира ангажиментът и обсеget на дейност на подобен единен интегратор на най-високо ниво; най-големият риск, върху който следва да се обърне внимание, е контролът над подобно държавно/публично-частно дружество.

Аргументи: Съществуват много на брой и скъпи информационни системи в ДА, поддръжката за които много често се осъществява чрез търг. Подобен метод много често се оказва не само по-скъп но и неефективен поради особеностите на ЗОП, като освен това не може да се очаква външна фирма да навлезе бързо в сложната архитектура на ИТ на ДА.

- ИТ бюджетите по министерства и ведомства следва да бъдат специално дефинирани като такива по пера, а не да са част от други административни бюджетни пера, каквато е практиката сега.

Аргументи: Когато се изготвя националният бюджет, следва да се подходи мениджърски към скъпите електронни инструменти на държавата. Докато не съществуват отделни пера за ИТ разходи, ще продължи да бъде твърде лесно при кризисни ситуации това да бъдат първите разходи, които да бъдат съкратени. ИКТ следва да се превърне в един от приоритетите на държавата до степента на поетите ангажименти.

- Препоръчва се примерът на Австрия по съхранение на електронните подписи с „облачна“ архитектура.

Аргументи: Ще се намалят разходите за поддръжка на електронни подписи от страна на гражданите и бизнеса; ще се улесни достъпът до услугата, като ще е необходимо единствено електронно ID;

- Реорганизация на ИТ дирекциите по ведомства и изтеглянето на ресурси, които се занимават с електронно управление в централна дирекция в МРЕП; сега съществуващите ИТ дирекции следва да бъдат ИТ отдели, методически подчинени на МРЕП и осъществяващи дейности единствено по поддръжката на техниката.

Аргументи: Сега съществуващите ИТ дирекции имат задължения и отговорности, многократно надвишаващи техните възможности. При централизирания подход освен това ще се реши и проблемът с ИТ комуникацията между ведомствата, който е причина много често започнали инициативи и проекти да бъдат „замразени“ поради липса на продължаване на комуникацията.

- Да се създаде ИТ архитектурен план модел (IT Enterprise architecture) за развитие на ИТ системите по отношение на електронното управление; понастоящем такъв модел, който да служи за стандарт, липсва, поради което в ДА се работи на парче и по този начин ефектът от скъпоструващите проекти е многократно по-малък от очакваното.

Аргументи: Съществуването на Архитектурен ИТ модел за ДА ще е основополагащ и обезателно необходим за ефективното управление на електронно правителство според световните практики в тази област. Липсата на такъв модел означава насърчаване на работата „на парче“.

- Да се създадат и поддържат политики и стандарти по ИТ сигурност в ДА, каквито в момента липсват; тази препоръка следва да залегне и в проектозакона за електронно управление.

Аргументи: ИТ сигурността има много измерения (около 14 типа) и на всяко от тях следва да се обърне специално внимание.

- Основна препоръка при реализирането на нови електронни услуги е ре-инженерингът на бизнес процесите да предхожда реализирането на услугите; така ще се осигури реалното въвеждане в експлоатация на самите услуги.

Аргументи: Често срещана практика, особено по проекти по общините, е реализирането на електронни услуги, за които общините нямат нито капацитет, нито готовност.

- Препоръчва се общините да изготвят централизиран общински поръчки, които да се изготвят съвместно от Сдружението на общините и МРЕП.

Аргументи: По този начин ще се ускори приемът и успехът на добрите практики в предоставянето на е-Услуги в повече на брой общини, както и ще се намали многократно споделяният разход;

9. Мрежи и хардуер

- Одит и анализ на мрежовата свързаност на всички ведомства и систематизиране на аргументирана визия за необходимостта от доизграждане или изграждане на нова мрежова свързаност за нуждите на ДА.

Аргументи: Съществуват множество мрежи, както и проекти за изграждането на нови мрежи, където ясно личи липсата на аргументация и анализ за необходимостта от такива проекти. Подобен одит и анализ следва да се проведе на база общата визия за архитектура на електронно управление.

- Разписване на план за подмяна на съществуващите работни станции по ведомства и цялостната им подмяна в следващите две години; съществуващата база е пречка на много места да бъдат въведени електронни услуги както от гледна точка на техническа възможност, така и от гледна точка на информационна сигурност.

Аргументи: Съществуващата база от работни станции по ведомства и общини е закупвана в периода между 2003-2007 година. Повечето сървъри са над 5 годишни. Единични са новите сървъри, закупвани целево по проекти на ОПАК. Това състояние на базата се явява съществена пречка за внедряване на електронни услуги в ДА и общините, където служителите следва да могат да обслужват новите процедури.

- Създаване на Център за данни при бедствия и аварии за ДА.

Аргументи: В момента съществуват множество центрове за данни в някои министерства, но повечето министерства нямат такива центрове. Освен това тези изградени центрове не отговарят на изискванията за център за данни при бедствия и аварии (освен един-два). Изграждането на единен Център за данни при бедствия и аварии ще минимализира разходите на ДА за тази дейност, както и поддръжката ѝ в дългосрочен план.

- Да се направи ревизия на плащанията за наети линии от различни ведомства в ДА.

Аргументи: Целта е да се спре практиката да се плаща по няколко пъти от различни ведомства на ДА за една и съща линия.

10. Отворени данни

„Open Data“ инициативата да залегне като точка в секторната политика „електронно правителство“ в съответствие с поетите ангажименти на държавата.

Аргументи: България е поела писмен ангажимент по инициативата за машинно четими данни, но към момента не се забелязва формално усилие в тази посока.

В НСИ следва да се изгради Еврогруп регистър до края на 2013.

Аргумент: България е с поет ангажимент към ЕС, в противен случай има санкции. Следва да се обмисли и разсрочване на този ангажимент с цел да се избегнат санкциите.

Да се следи включването ни в европейския проект EESSI, който в момента е замразен, но следва да се реализира до края на 2014.

Аргументи: България има поети ангажименти по проекта, който представлява интегрираност с европейските страни по отношение на социалните плащания.

Препоръки за публикуване на отворени правителствени данни, на база:

Отчитайки:

Политиката на Европейската комисия;

Стандартизационните усилия и техническите препоръки на W3C;

Обсъжданата Директива за повторно използване на информацията от обществения сектор и

Опита на водещите държави в областта на отворените данни

изготвихме настоящите препоръки за публикуване на отворени правителствени данни:

Определения

„Отворен формат“ е общодостъпен начин за възпроизвеждане на информация в цифров вид, който дава възможност на всеки да възприема, променя и създава информация, без да бъде обвързан с използвания софтуерен продукт или с конкретен производител.

„Машинночетим формат“ е формат, който позволява компютърна програма еднозначно и надеждно да идентифицира съдържащите се в електронния документ отделни данни, както и вътрешната им структура.

„Преизползване“ или „повторна употреба“ е възможността за използване от страна на физически или юридически лица на документи за търговски или нетърговски цели, различни от първоначалната цел, за която са били създадени.

„Свързаност“ е възможността между различните пакети от отворени данни да бъдат изградени идентифициращи връзки на базата на еднозначни идентификатори, като националните класификатори и идентификационни кодове.

„Отворен лиценз“ е едностранно изявление от носителя на правата, с което разрешава свободната повторната употреба при равни и недискриминативни условия по отношение на лицата и начина на ползване.

Формати за публикуване на данни

Препоръка: Данните да се публикуват както във вид, удобен за ползване от хора, така и в отворен, машинночетим формат, който да позволява тяхното преизползване и свързване. Следва да бъдат използвани общоприети, базирани на текст, формати за публикуване на данните в структуриран вид, за да са готови за автоматична машинна обработка. Публикуваните отворени данни трябва да са придружени с описание на използваната структура.

Мотиви: Използването на отворени файлови формати гарантира осигуряването на оперативна съвместимост, премахва технологичните ограничения и осигурява възможност за повторното използване от най-широк кръг лица. Публикуването в машинночетим формат способства и насърчава автоматизираната обработка, с което се позволява извличането на полза от повторното използване на данните.

Положителен пример: пример от настоящата практика е публикуването на оригиналните файловете с имотните декларации на лицата, заемащи висши държавни длъжности. Използването на (X)HTML и стилови трансформации с помощта на CSS или XSLT, доказва, че публикуването в суровия „изходен“ формат често е най-бързият и ефективен начин да се публикуват данните. Примери за общоприети, базирани на текст, формати за публикуване на данни в структуриран вид са:

CSV (Comma Separated Values),
XML (eXtensible Markup Language),
JSON (JavaScript Object Notation) и
RDF (Resource Description Framework).

Негативен пример: Следва да се избягва използването на файлови формати, които позволяват информацията да бъде видяна, без да бъде извлечена, обработена и използвана повторно. Практиката за публикуване на информация като изображения, Excel, Word, PDF и други двоични формати следва да бъде преустановена.

Описание на публикуваните данни

Препоръка: Публикуваните данни следва да се публикуват заедно с общо описание, правна информация, техническа документация и да са обогатени със семантични анотации и други метаданни. За осигуряване на възможност за автоматизирано обновяване следва да се изгради схема за адресация и използване на непроменливи уникални ресурсни идентификатори (URI). Всяка логически обособена подсекция следва да може да бъде адресирана отделно чрез използване на отместване, anchor/id атрибути или XLINKs/XPointers връзки.

Мотиви: Доброто описание на данните улеснява възприемането на информацията, подпомага и насърчава повторното използване и способства за реализиране на обществения и икономически потенциал. Поради тази причина всяка публикация следва да е придружавана от информация, която да позволява възприемането на съдържанието, предметната област, нивото на детайл, структурата и използваните конвенции за предаване на информацията. За създаване на правна сигурност част от общото описание на данните следва да е и изричното изявление относно възможността им за повторното използване при условията на единен и общ Отворен лиценз.

Осигуряване на качество

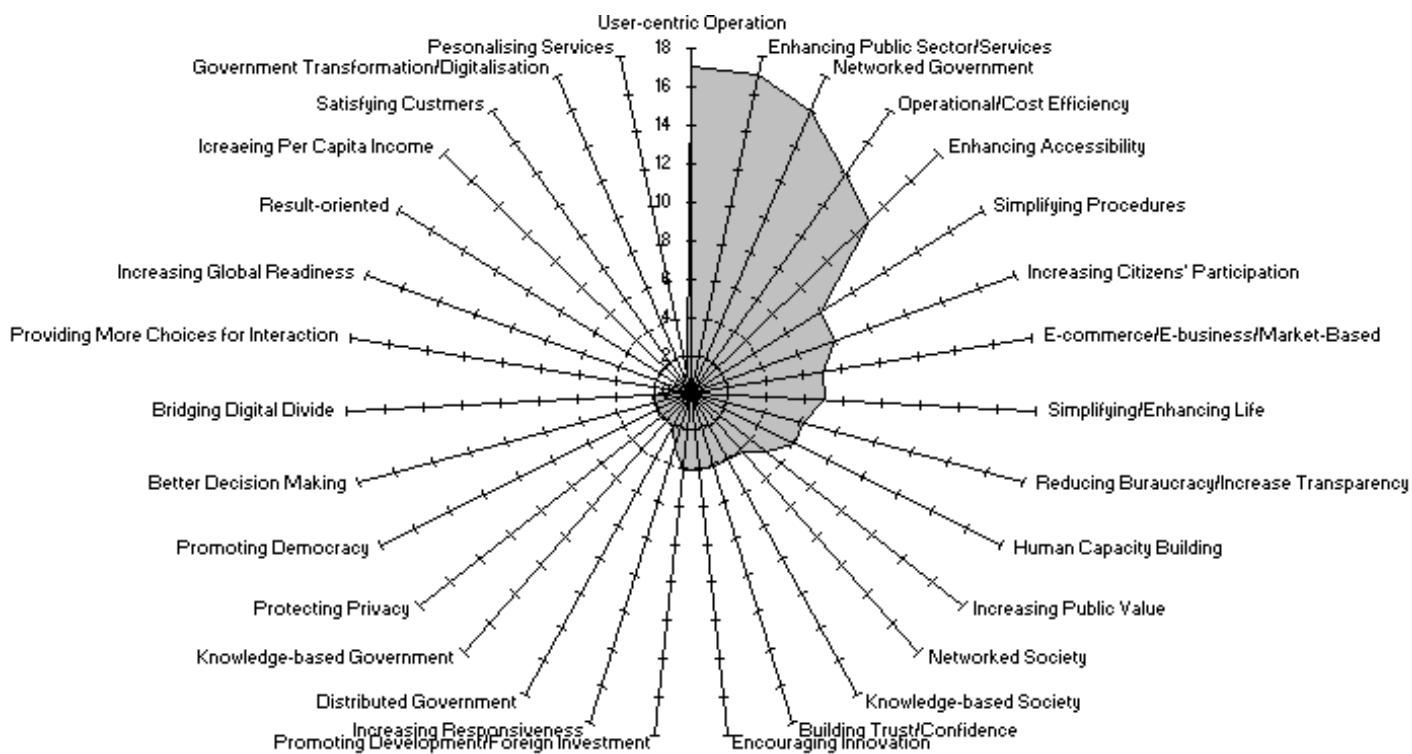
Препоръка: Следва да бъдат предприети организационни мерки за осигуряване високо качество на публикуваните данни, като се гарантира тяхната пълнота, истинност и актуалност. При проектирането и изграждането на информационните системи на администрацията следва да се предвиди възможност за създаване на (ограничен) публичен интерфейс към хранилището на оригиналната информация. Следва да бъде разработен и наложен единен Отворен лиценз за публикуване на данни.

Мотиви: Предоставянето на (ограничен) достъп до данни, които се ползват за осъществяване на правомощията на държавните органи, ще има за директен ефект намаляване на разходите, оптимизиране на процесите и осигуряване качество на публикуваната информация.

Тестови приложения могат да бъдат открити на URL: opendata.egov.bg

VII. Приложения

Приложение № 1: Популярност на стратегическите цели

Източник: ETRO Research Group, Virje Universitiet Brussel, Belgium: Популярност на стратегическите цели на е-правителствата на 20 страни: Australia; Belgium; Denmark; Austria; Japan; Finland; France; Canada; Germany; Korea; Singapore; Jordan; Egypt; UK; India; New Zealand; USA; Malaysia; Brazil and The Netherlands.

Приложение № 2: Преглед на добрите практики по света

В най-новото издание на доклада на ООН за състоянието на електронните правителства по света “E-Government Survey 2012”³, озаглавен “Е-правителство за хората” са анализирани резултатите от работата на 190 страни. Всички те са класирани според своите постижения в индекса EGD (E-government development index), като мястото им е определено на базата на 3 показателя:

- онлайн услуги
- телекомуникационна инфраструктура
- човешки капитал

Основната тенденция, открояваща се и през 2012 г. е констатацията, че към електронно правителство преминават активно страните с високо ниво на икономическо развитие.

В класацията топ 20 на водещите в развитието на e-government страни на първо място е Южна Корея. Следват водещите икономики на Европа – Холандия, Великобритания, Дания и на 5-о място е САЩ. Сред новите страни в топ 20 през 2012 година са Израел, Люксембург и Лихтенщайн, като при това техният рейтинг е по-висок от оценките на признати лидери в електронното управление като Япония и Естония.

Разликите в оценките на лидерите са незначителни и това не е случайно – през последните 2 години всички страни в топ 20 на индекса активно инвестираха в националните си системи за e-government, следвайки практически един и същи модел. Така в ролята на основен критерий за развитието на онлайн услугите на електронните правителства (т.е. фактор определящ разликата в оценката) се оказа т.нар. one-stop-shop portal или портал от тип “едно-гише”.

Е-правителството на **Южна Корея**, е класирано на първо място заради многобройните мобилни приложения за iPhone и Android, които предоставя неговият портал и заради плътното покритие на страната с 3G интернет. Порталът събира в една точка 87% от всички национални и местни услуги и това е най-доброто постижение по този показател в световен мащаб. Всеки гражданин може да настрои южнокорейският e-government според своите лични потребности и винаги има достъп до него през мобилни приложения. Допълнителен плюс на южнокорейското е-правителство е, че то включва пълноценна система за електронно обучение и онлайн трудова борса.

Второто място на **Холандия** е заслужено отново с наличието на “единен прозорец”, осигуряващ комуникация с държавните ведомства при максимален комфорт за клиента. Освен това, в страната е внедрен успешно електронен идентификатор (т.нар. e-ID) за граждани и за фирми. Наличието на ширококолов достъп също е оценено високо от експертите на ООН.

Съществено подобрения потребителски интерфейс и работата на портала DirectGov като единна точка за достъп до цялата информация и услуги на администрацията на **Великобритания** осигуриха на страната 3-то място в индекса. Експертите на ООН отделят специално внимание на страницата “Do It Online”, където са изброени всички публични услуги, формуляри, инструменти и операции, предоставяни от правителството, както и Е-услугата за търсене на работа Jobcentre Plus.

Порталът на електронното правителство на **Дания** представлява център за електронни транзакции в цялата страна, свързващ държавната администрация, бизнеса и населението на страната в единна мрежа. Електронните фактури обменяни в него спестяват по 150 млн. евро

³ <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un/unpan048065.pdf>

годишно на гражданите и по 50 млн. евро на бизнеса. Всеки датчанин има лична поща E-Vox, в която може да получава писма от всички държавни ведомства и компании в страната. Сред услугите в портала на датското правителство са предоставяне на студентски кредити, управление на държавни пенсии, възможност за регистрация на доходи и семейно положение.

Usa.gov е отличен от експертите на ООН като портал, осигуряващ висока степен на интеграция на всичките си елементи. Отличен потребителски интерфейс и детайлизация позволяват на гражданите на САЩ лесно да намират необходимите им е-услуги на национално или локално ниво. Възможностите за справки и търсене, добрата вътрешна таксономия и насочване с линкове, множеството начини за комуникация с администрацията и достъпа до многобройни бази данни отличават Usa.gov като един от най-добрите сайтове за е-правителство в света.

Интересна посока на развитие следва електронното правителство на **Сингапур** – традиционен лидер в азиатския регион. В Сингапур се насочват към активно използване на облачните технологии. Така например, там е създаден облак за комуникация между учителите. Порталът на електронното правителство предоставя максималния възможен спектър от възможности за онлайн плащания – от данъци и такси, до лицензи и глоби.

Основна тенденция на 2012 г. е, че e-government порталите стават все по-транзакционни. Правителствата ясно осъзнават предимствата на онлайн разплащанията. В резултат, около 40% от страните, представени в индекса през 2012 г. са внедрили възможности за електронни плащания на данъци и такси. В 34 страни по света гражданите могат да платят и получат през правителствения портал акт за раждане, документи за самоличност и за правоуправление на моторно превозно средство.

Експертите от ООН отбелязват, че повечето страни по света не използват многоканалност при предоставянето на е-услуги. Свободният достъп до е-услугите, чрез киоски, безплатен Wi-Fi и мобилни мрежи, както и чрез партньорски комерсиални и обществени сайтове осигуряват на състоятелните страни водещи позиции в индекса EGDl.

Концепцията за мобилно правителство или M-government за сега се реализира успешно в 33 страни, където гражданите могат да платят услуги на държавната администрация от мобилните си телефони, а в 27 от тях те получават и sms съобщения от държавни служители.

Анализаторите на ООН считат, че сферата на м-услугите в близко бъдеще ще се развива стремително. Клетъчните комуникационни мрежи увеличават възможностите за достъп до административните услуги за възрастните и за хората с увреждания, както и за хората, живеещи в отдалечени селскостопански райони. Като се има предвид, че мобилният телефон е основно предмет за лично ползване, чрез него държавната администрация може да оказва различен тип услуги на конкретен гражданин.

Опитът на **Канада** и **Испания** показва, че при проектирането и извършването на е-услуги следва да се акцентира върху удовлетвореността на крайния потребител, ефективността и премахването на ведомствените граници. Изграждането на онлайн правителство в Канада стартира през 2000 г. В стратегията си канадското правителство е заложило няколко основни елемента:

- прилагане на централизиран подход при предоставяне на електронни административни услуги;
- гарантиране на сигурност на инфраструктурата;
- актуализиране на законодателната рамка, така че да се гарантира защитата на личните данни, информация и транзакции, извършвани по електронен път;

- създаване на политики и структури, наблюдаващи развитието на онлайн правителството и развитие на човешкия фактор.

Канадският правителствен web-портал предоставя една входна точка до всички съществуващи административни web-сайтове и портали. Полезната информация, услуги и процедури са структурирани по групи (теми) и са представени във фреймове (функционални модули). Отделните фреймове, в зависимост от тяхното предназначение, интегрират и предоставят услуги и информация от различни източници (административни структури). Информацията и предоставяните услуги са структурирани съобразно събитията от живота (life-events). По този начин административните структури стават по-гъвкави при решаване на проблемите на гражданите и бизнеса и на практика предоставят по-лесен достъп за специфичните групи от хора, каквито са например студентите, емигрантите, търсещите работа, туристите.

Испанското правителство развива децентрализиран подход за реализация на електронно управление и предоставяне на електронни административни услуги. Официалният правителствен портал предоставя достъп до порталите на различни министерства и администрации, които според своя ресор, предоставят достъп до така наречените “онлайн офиси”, от които гражданите и бизнеса могат да получават административни услуги – да достъпват до формуляри и да извършват транзакции през интернет. Тези „онлайн офиси“ (електронни адреси, достъпни чрез мрежата) са собственост на отделните административни органи (в зависимост от тяхното предназначение) и администрирането, управлението, поддръжката им и гарантирането сигурността на информацията е функция и задължение на съответния административен орган. Те представляват визуални компоненти, които дават възможност за достигане до съответния под-портал или други междинни Web-приложения. Доставянето на информация и приложения се реализира като Web-услуга отделена от портала и публикувана в общодостъпен каталог.

Няколко фактора са особено важни за успеха на онлайн правителствата и на двете държави:

- На първо място това е създаването на адекватна правна рамка, която премахва пречките произтичащи от старите правила на работа. Законодателното регламентиране на онлайн взаимоотношенията е основа за валидиране на тези взаимоотношения. В Испания правната допустимост на онлайн взаимоотношенията между граждани/бизнес и държавната администрация е регламентирана със Закон за електронен достъп на граждани до обществени услуги.

Правителството на Канада приема: Public Service Modernization Act (Закон за модернизацията на публичната администрация), който осигурява промяната в начина на работа в администрациите, връзките между тях, обучението и управлението на човешките ресурси в контекста на развитието на федералната публична услуга; Public Service Employment Act (Закон за използването на публични услуги) и Public Service Labour Relations Act (Закон за регламентиране на взаимоотношенията между администрациите), които поставят изисквания за изпълнението, администрирането и предоставянето на административни услуги.

- Друг момент гарантиращ успехът е създаване на адекватен механизъм за гарантиране сигурността на инфраструктурата, предоставяща административни услуги и защитата на личните данни. И в двата анализирани случая се използва инфраструктура на публичния ключ (PKI) за предоставянето на онлайн услуги от държавните органи. Правителството на Канада е приело и редица политики за гарантиране сигурността и неприкосновеността на личния живот на гражданите, а именно политика регламентираща рамката за електронна търговия, която включва криптографска политика; закон за защита на личните данни и електронните документи; стандарти и рамка за извършване на електронна търговия и други.

В Испания с кралски указ е регламентирано създаването на национална схема за сигурност в областта на електронното правителство. Тази национална схема обхваща правила за мрежова и информационна сигурност с цел запазване на поверителността, автентичността и целостта на данните, съхранявани в публичните системи и предоставяни по електронен път, както и устойчивостта на системите при срив или нерегламентиран достъп, балансирано натоварване на системите и възможностите за възстановяване при аварии.

- Трети важен фактор за постигане на успех при реализирането на е-правителство е осигуряването на обратна връзка и информация от гражданите и бизнеса за степента на удовлетвореност от предоставяните услуги и наблюдението на напредъка. Разбира се, за да се използват повече възможностите на правителството онлайн, то трябва да бъде и добре популяризирано, защото в противен случай би могло да се изпадне в ситуацията, описвана с фразата: „Този, който знае малко, се отличава с голяма подозрителност”.

За тази цел могат да бъдат създавани специални интернет страници с информационна насоченост, предоставящи информация и начини за получаване на електронна административна услуга, чат стаи осигуряващи директна комуникация между заинтересованите лица и административните служители или пък обикновените контактни форми за връзка. В порталите на двете държави е поместена помощна информация за работа с портала, информация за възможностите и стъпките при регистрация и съответните услуги, които могат да се ползват, отговори на най-често задаваните въпроси, закони и подзаконови нормативни актове, съотносими към електронното управление и др. И в двата анализирани случая е унифициран начина на използване на електронните услуги независимо от типа услуга или пък администрацията, която я предлага. За тази цел в Канада например е подписана декларация от провинциалните и териториалните правителства. В Испания е създаден единен регистър на информационните услуги.

е-управлението в Европейския съюз

Електронното управление в Европейския съюз се развива изключително бързо в последните години и сега се възприема като една осезаема реалност от милиони граждани. Въздействието на електронното правителство се усеща далеч извън услугите, които се осигуряват на гражданите и бизнеса в ежедневието. Обхватът на публичните услуги непрекъснато се реорганизира и усъвършенства чрез използването на информационните и комуникационни технологии.

Важните политически решения, свързани с развитието на Е-правителство в Европа, се вземат от всички държави членки по време на министерските конференции за Е-правителство.

Основните приоритетни политически дейности, приети с Министерската декларация на 19 септември 2007 г. в Лисабон, са свързани с трансгранична оперативна съвместимост, намаляване на административните тежести, включващо е-Правителство и прозрачност и демократичност. До 2010 г. държавите членки трябва да използват обща рамка, чрез която да обменят опит и добри практики.

През ноември 2009 г. в Малмьо, Швеция, се проведе Петата министерска конференция за е-Правителство. Министрите на държавите членки, които са отговорни за Е-правителство, се срещнаха, за да съгласуват министерска декларация, която очерта пътя за развитие на Е-правителство до 2015 г.

През април 2006 г., Съветът на Европа прие План за действие i2010 за ускорено и ефективно използване на услугите на електронното правителство за всички. Обмяната на ноу-хау, експертиза и добри практики е неразделна част от този План за действие и инициативата i2010.

На 28 ноември 2008 г. Европейската комисия (ЕК) приема План за действие за ускорено внедряване на оперативно съвместими електронни подписи и електронна идентификация в Европа. Това би улеснило предоставянето на трансгранични публични услуги на Единния пазар.

Директивата за услугите, например, задължава в държавите членки до края на 2009 г. всички доставчици на услуги да могат да извършват електронно и на разстояние всички процедури и формалности, необходими за осигуряване на електронната услуга.

Директивите за обществените поръчки целят да стимулират разработването и използването на електронни средства при процедурите, като по този начин се спестяват средства на бизнеса. Работна група подготви в края на 2009 г. инициатива за електронно фактуриране — електронен трансфер на фактури и разплащане между доставчици и купувачи. По този начин ще се подпомогне създаването на Единна еврозона за разплащане.

IDABC е програма, която се управлява от Генерална дирекция „Информатика“ на Европейската комисия и е съкращение на Interoperable Delivery of European eGovernment Services to public Administrations, Business and Citizens (Взаимно предоставяне на европейски електронни услуги за публичната администрация, бизнеса и гражданите). За постигане на целите си, IDABC издава препоръки, разработва решения и осигурява услуги, които да позволят на националните администрации да си комуникират електронно при предоставянето на публични услуги за бизнеса и гражданите в Европа. Една от основните политики, разработвана от програмата, е оперативната съвместимост. Европейската рамка за оперативна съвместимост EIF v2.0 е изработена от Европейската комисия в сътрудничество с държавите членки. Документът осигурява общата визия и политическите насоки за изграждане на паневропейски обществени услуги и има амбиция да стане референтна рамка за оперативно съвместими услуги в Европа.

На 29 септември 2008 г. Европейската комисия одобри решение на Европейския Парламент и Съвета на министрите за нова програма за периода 2010–2015 — ISA (Interoperability Solutions for European Public Administrations). Тази програма е наследник на IDABC, която приключи на 31 декември 2009 г. Програмата ISA се фокусира върху бек-офис решения в подкрепа на взаимодействието между европейските държавни администрации и внедряването на политики и дейности на Общността.

Приложение №3: Списък на 149 активни електронни услуги в ДА

Ведомство	Активна е-Услуга	Описание
НАП	61	<p>Подаване на Заявление за ползване на електронни услуги с УЕП на задълженото лице.</p> <p>Подаване на Заявление за ползване на електронни услуги с УЕП на упълномощено лице</p> <p>Подаване на Декларация по чл. 50 от ЗДДФЛ, образец 2001 за доходи от България</p> <p>Подаване на Декларация по чл. 50 от ЗДДФЛ, образец 2001а за доходи от Чужбина</p> <p>Подаване на Справка за изплатени доходи на физически лица по чл. 73 от ЗДДФЛ</p> <p>Подаване на Декларация по чл. 92 от ЗКПО</p> <p>Подаване на Декларация по чл. 92 от ЗКПО без дейност</p> <p>Подаване на Декларация по чл. 224 от ЗКПО</p> <p>Подаване на Декларация по чл. 231 от ЗКПО</p> <p>Подаване на Декларация по чл. 239, ал.1 и ал.2 от ЗКПО</p> <p>Подаване на Декларация по чл. 239, ал.1 и ал.2 от ЗКПО</p> <p>Подаване на Декларация по чл. 246 от ЗКПО</p> <p>Подаване на Декларация по чл. 88 от ЗКПО и по чл. 87а, ал. 2 и 3 от ЗКПО</p> <p>Подаване на Декларация по чл. 55, ал. 1 от ЗДДФЛ и чл. 201, ал. 1 от ЗКПО</p> <p>Подаване на Декларация за регистрация на самоосигуряващо се лице (в процес на разработка)</p> <p>Подаване на Декларация обр. № 1 от Наредба Н-8</p> <p>Подаване на Декларация обр. № 3 от Наредба Н-8</p> <p>Подаване на Декларация обр. № 6 от Наредба Н-8</p> <p>Подаване на Уведомление по чл. 62, ал.4 от КТ</p> <p>Подаване на Уведомление по чл. 123, ал.1 от КТ</p> <p>Подаване на Искане за издаване на документи</p> <p>Подаване на Месечна справка-декларация по ЗДДС</p> <p>Подаване на VIES декларация</p> <p>Подаване на Приложение № 6 към чл. 68, ал. 4 от Правилника за прилагане на ЗДДС</p> <p>Подаване на Протокол-опис (Приложение № 9 към чл. 77, ал. 4) от Правилника за прилагане на ЗДДС</p> <p>Подаване на Опис на наличните активи по смисъла на Закона за счетоводството и на получените услуги преди датата на регистрацията по ЗДДС, за които е налице право на приспадане на данъчен кредит на основание чл. 74 от ЗДДС /чл.61, ал.1 от ППЗДДС/</p> <p>Подаване на Опис на наличните активи по смисъла на Закона за счетоводството към датата на регистрацията по ЗДДС, за които е начислен данък при предишно прекратяване на регистрацията по закона и за които е налице право на приспадане на данъчен кредит на основание чл. 76 от ЗДДС / чл. 61, ал. 2 от ППЗДДС/</p> <p>Подаване на Опис на стоки, получени във връзка с правоприемство по чл. 10 от ЗДДС, за които е налице право на приспадане на данъчен кредит на основание чл. 10, ал. 2 от ЗДДС / чл. 60, ал. 5 от ППЗДДС/</p> <p>Подаване на ИНТРАСТАТ данни</p> <p>Предаване на данни от агент-платци – Дял I I, гл.16, р.VI от ДОПК</p> <p>Подаване на дневни отчети от ЕСФП (за търговци на течни горива)</p> <p>Подаване на Искания за възстановяване на ДДС от търговци, установени в страната, към държави-членки на ЕС</p> <p>Подаване на декларация/искане по §19и, ал.2/ал.4 от ПЗР на ЗЗО по електронен път (за гражданите пребивавали в чужбина повече от 183 дни)</p> <p>Подаване на данни за ФУ от производител / вносител на ФУ или сервисна фирма съгласно изискванията на Наредба Н-18 от 13 декември 2006 г.</p> <p>Подаване на искане от съдия изпълнител за издаване на удостоверение по чл.74 и/или чл.191 от ДОПК;</p> <p>Подаване на Електронен документ за потвърждение /при получаване на гориво/ (в процес на разработка като част от ИС Контрол на горивата)</p> <p>Подаване на Коригиращ електронен документ (в процес на разработка като част</p>

		<p>от ИС Контрол на горивата) Подаване на документи от ЗЛ, явяващи се обект на конкретно контролно действие (в процес на разработка като част от ИС Контрол) Предоставяне на достъп до данъчна и осигурителна информация Предоставяне на справочна информация по Споразумение с Агенция Митници Предоставяне на справочна информация по Инструкция със служба Военна полиция Предоставяне на справочна информация за трудови договори по Инструкция с ИА Главна инспекция по труда и по Споразумение с Агенция по заетостта Предоставяне на справочна информация по Споразумение с Агенция за социално подпомагане Подаване на информация за Електронни банкови разплащания от обслужващите банки на НАП Подаване на информация за открити/закрити сметки на фирми от търговските банки Подаване на Искане за издаване на документи Предоставяне на достъп до данъчна и осигурителна информация Справка за здравноосигурителния статус Здравноосигурителен калкулатор Лихвен калкулатор Бюлетин на съобщенията по чл.32 от Д О П К Публичен регистър на обменните бюра Система „Въпроси и отговори“ Списъци на длъжници, платци и издирвани лица Електронен формуляр за сигнали срещу корумпирани служители на НАП Заявление за достъп до обществена информация Справка за фирми, регистрирани по ЗДДС Пълен списък на регистрираните по ЗДДС лица - регистрация Плащания на задължения Генериране на декларации с бар код Проверка на здравноосигурителен статус от партньори на НЗОК</p>
МРРБ - АГКК	23	<p>Предоставяне на копие от кадастрална карта (без данните за собствеността) в цифров вид. Издаване на удостоверение по чл. 52, ал. 5 от Закона за кадастъра и имотния регистър. Даване на идентификатор на недвижим имот и нанасянето му в кадастралния регистър на идентификаторите и промените им. Издаване на удостоверение за идентичност на поземлен имот регистър. Предоставяне на копие от кадастрална карта или на част от нея в графичен вид. Предоставяне на копие в графичен или в цифров вид от оцифрен кадастрален план (без данните за собствеността). Издаване на препис-извлечение от кадастралния регистър на точките от работната геодезическа основа. Предоставяне на координатите на точките от работната геодезическа основа с придружаващите ги схеми и/или копие от реперните карнети Предоставяне на списък с координати на подробни точки. Издаване на друго удостоверение Изработване на схема на самостоятелен обект в сграда Нанасяне на нови схеми на самостоятелни обекти в сграда, както и на промени в тях Запитване относно налични материали и данни в Геокартфонд Координати и коти на точки от геодезическата основа Описание и кота на нивелаченрепер Данни за гравиметрични или магнитни точки Данни от мареографните станции Схема на основната геодезическа и нивелачна мрежа в М 1:25 000 Картни листове от ЕТК в М 1:5 000 и 1:10 000 Географски координати на точка, определени от топографска карта Копие от имотна, планиметражна ведомост или парцеларен списък Координати и коти, включително реперни данни на точки от работната геодезическа основа Трансформиране на координати на точки от една координатна система в друга</p>
МФ – АМ	13	<p>Подаване на данни от измервателните устройства в акцизните складове; Подаване на акцизни декларации и дневници складова наличност;</p>

		<p>Подаване на електронни административни документи за движение на акцизни стоки и др.;</p>
АпВ	10	<p>Справки, предоставяни по електронен път свързани с вписаните в Службите по вписвания актове.</p> <p>Приемане и разглеждане на заявления за вписване и заличаване на обстоятелства относно търговци и обявяване на актове в търговския регистър.</p> <p>Приемане и разглеждане на искания за назначаване на вещи лица, ликвидатори, контролори и проверители.</p> <p>Справки за наличието или липсата на вписано обстоятелство относно търговец или обявен акт.</p> <p>Удостоверения за наличието или липсата на вписано обстоятелство относно търговец или обявен акт.</p> <p>Предоставяне на специализирани услуги за достъп до базата данни на търговския регистър.</p> <p>Приемане на жалби срещу постановен отказ и окомплектоване на преписките за изпращане до съответно компетентен окръжен съд.</p> <p>Издаване на справки от РИОС относно избрания режим на имуществени отношения на съпрузите.</p> <p>Издаване на удостоверение от РИОС относно избрания режим на имуществени отношения на съпрузите.</p> <p>Предоставяне на данни от Националната база на регистър БУЛСТАТ за всички регистрирани субекти (могат за бъдат извършвани справки по физическо или юридическо лице по електронен път).</p>
НЗОК	10	<p>Подаване на отчети от ИМП</p> <p>Преглед на досие от здравноосигурените лица</p> <p>Проверка на личен лекар</p> <p>Търсене на договорни партньори и дейности</p> <p>Онлайн подаване на отчети болници за постъпили и изписани за денонощие пациенти</p> <p>Търсене на анулирана здравноосигурителна книжка</p> <p>Онлайн избор на общопрактикуващ лекар</p> <p>Проверка валидна здравноосигурителна книжка /ЗОК/</p> <p>Проверка на анулирани здравноосигурителни книжки</p> <p>Преглед на досие от здравноосигурените лица</p>
МТИТС-ИААА	8	<p>Издаване на лиценз на общността и заверено копие към лиценза на общността за международен автомобилен превоз на товари.</p> <p>Издаване на лиценз на общността и заверено копие към лиценза на общността за международен автомобилен превоз на пътници.</p> <p>Издаване на допълнителни заверени копия към лиценз на общността.</p> <p>Издаване на дубликат на лиценз на общността.</p> <p>издаване на дубликат на заверено копие към лиценз на общността.</p> <p>Проверка и оценка на представените документи, относно изискването за доказване на финансова стабилност на всеки две години от датата на издаване на лиценза на общността.</p> <p>Отразяване на настъпили промени в обстоятелствата, вписани в лиценз на общността за международен автомобилен превоз на пътници или товари.</p> <p>Прекратяване на правата, произтичащи от лиценз на общността по молба на неговия притежател.</p>
НСИ	8	<p>Електронно предоставяне на код на икономическа дейност на стопански субект</p> <p>Система за подаване на годишни отчети за дейността на фирмите (Информационна система „Бизнес статистика“)</p> <p>Система за подаване на месечни и тримесечни отчети от бизнеса (Информационна система „Краткосрочна бизнес статистика“)</p> <p>On-line попълване на анкети и въпросници</p> <p>Осигурява достъп до статистическите класификации, използвани в Националната статистическа система (Информационна система "Статистически класификации")</p> <p>Единен класификатор на административно-териториалните и териториалните единици в България;</p> <p>On-line достъп до каталога и съдържанието на статистически публикации (Дигитална библиотека);</p> <p>Разпространение и предоставяне на статистическа информация;</p>
МВР	7	<p>Справка за издадени и неполучени български лични документи;</p> <p>Справка за валидност на български лични документи;</p> <p>Справка за задължение и плащане по фиш;</p>

Национални годишни приоритети за развитие на е-Правителство в РБ до 2020 г.

		Изготвяне на справка за неполучени наказателни постановления, наложени на водачи, водещи се на отчет в СДВР; Заявка за резервиране и подмяна на ден и час за подмяна на СУМПС в СДВР; Заявка за издаване на удостоверение на водачи в СДВР.
НОИ	4	Издаване на осигурителна книжка Издаване на удостоверение за изплатени парични обезщетения за безработица Издаване на удостоверение за изплатени парични обезщетения и помощи от ДОО Издаване на удостоверение за месечен размер на получената сума от пенсия/и и добавка/и
МИЕТ – АОП	1	Регистърът за кандидатстване за Обществени поръчки
МТСП - АЗ	1	Издаване на служебна бележка за удостоверяване на регистрация на търсещо работа лице.
МТСП – ГИТ	1	Приемане на годишна декларация и уведомления за здравословни и безопасни условия на труд в предприятията от всички икономически дейности
МФ	1	Електронно банкиране;
МИЕТ	1	Заверка и проверка на технологични дневници на регистрираните производители на етилов алкохол от земеделски произход, дестилати и спиртни напитки.
ОБЩО	149	

Приложение №4: Реализиране на приоритетни административни услуги на централната администрация

Предоставяне на справка за:

- валидност на БУЛСТАТ ЕИК номер
- *вписани в Регистър БУЛСТАТ обстоятелства
- статут на лице по ЗАДС
- акцизни задължения
- митнически задължения
- идентифицирано животно
- вписани животни в животновъдни обекти по категории
- издадени лицензи за кратки и продължителни пътувания при превоз на живи животни
- валидност на физическо лице
- семейно положение
- съпруг/съпруга
- родственост
- брак
- постоянен адрес на физическо лице
- настоящ адрес на физическо лице
- физическо лице
- населени места
- Земеползване
- локализационни единици
- маршрутни разписания от РТС, свързващи спирки на територията на две общини и отговарящи на допълнителни критерии за конфликт
- свидетелства за правоспособност на морските лица
- регистрация на кораб по данни, идентифициращи собственика
- лице по документ за самоличност
- физическо лице - чужденец
- моторно превозно средство по регистрационен номер
- земеделски производител
- вписана в регистъра на образователните документи завършена образователна степен
- вписана в регистъра на заверените образователни документи заверка на образователни документи
- академично признаване на придобито висше образование в чужбина
- изплатено парично обезщетение за безработица по период на обезщетението
- изплатено парично обезщетение за безработица по период на дата на ведомост / дата на плащане
- изплатено парично обезщетение при временна неработоспособност, трудоустрояване и майчинство и/или помощ по период на обезщетението
- изплатено парично обезщетение при временна неработоспособност, трудоустрояване и майчинство и/или помощ по период на дата на ведомост / дата на плащане
- размер и вид на пенсия/и и добавка/и (Удостоверение УП-7)
- доход от пенсия/и и добавка/и (Удостоверение УП-8)
- наличието на упражнено право на пенсия за осигурителен стаж и възраст
- предоставяне на данни от НКПД по зададени критерии
- предоставяне на НКПД, валиден към определена дата
- актуално състояние
- валидност на ЕИК номер
- регистрация на кораб по данни, идентифициращи кораба
- вписани обстоятелства в Регистъра на производствата по несъстоятелност
- съдимост
- издадени/отказани разрешения за извършване на дейност с нестопанска цел в РБ
- състояние на юридическо лице с нестопанска цел за общественополезна дейност
- вписаните в ЦРЮЛНЦ обстоятелства за юридическо лице с нестопанска цел
- участници по идентификационен код и наименование

Издаване на удостоверение за:

- персонален идентификационен код (ПИК) за осигурено лице
- идентификационен код на осигурител (ИКО)
- код на основна икономическа дейност
- вписванията в Централния регистър на особените залози по партида на определено лице
- вписванията в Централния регистър на особените залози във връзка с определена сделка, заповест за наемане на имуществено или решение на съда по несъстоятелността

Справка по :

- персонална партида на юридическо лице
- физическо лице за участие във вписан в Регистър БУЛСТАТ субект
- физическо лице за участие в търговски дружества
- партида на имот
- персонална партида на физическо лице

Приложение №5: Реализиране на приоритетни административни услуги за общинската администрация

Издаване на удостоверение за :

- семейно положение
- семейно положение, съпруг(а) и деца
- постоянен адрес при вече регистриран постоянен адрес
- промени на постоянен адрес регистриран след 2000 година
- настоящ адрес при вече регистриран настоящ адрес
- промени на настоящ адрес регистриран след 2000 година
- раждане – оригинал
- раждане – дубликат
- за сключен граждански брак-оригинал
- сключен граждански брак – дубликат
- наследници
- съпруг(а) и родствени връзки
- идентичност на лице с различни имена
- постоянен адрес след подаване на заявление за заявяване или за промяна на постоянен адрес
- настоящ адрес след подаване адресна карта за заявяване или за промяна на настоящ адрес
- липса на съставен акт за гражданско състояние (акт за раждане, акт за смърт)
- снабдяване на чужд гражданин с документ за сключване на граждански брак в Република България
- вписване в регистрите на населението
- сключване на брак от български гражданин в чужбина
- родените от майката деца
- данъчна оценка на недвижим имот и незавършено строителство
- дължим размер на патентния данък
- дължим и платен данък върху наследство
- наличие или липса на задължения по Закона за местни данъци и такси
- наличие или липса на претенции за възстановяване на собствеността върху недвижими имоти
- отписване на имот от актовете книги за имотите - общинска собственостили за възстановен общински имот

Предоставяне на:

- удостоверение за раждане – оригинал
- удостоверение за раждане – оригинал
- удостоверение за сключен граждански брак – оригинал
- препис-извлечение от акт за смърт - за първи път
- данни по гражданската регистрация на държавни органи и институции
- данъчна и осигурителна информация

Издаване на:

- препис-извлечение от акт за смърт-за първи път
- препис-извлечение от акт за смърт, за втори и следващ път
- справки по искане на съдебни изпълнители
- заверен препис или фотокопие от личен регистрационен картон или страница от семейния регистър на населението
- препис на документ за платен данък върху превозни средства
- препис на документ за платен данък върху недвижими имоти и такси за битови отпадъци
- копие от подадена данъчна декларация
- карта за безплатно паркиране на МПС, обслужващи хора с увреждания и използване на улеснения при паркиране
- разрешение за таксиметров превоз на пътници
- разрешение за преместване на растителност

- разрешения на физически и юридически лица за извозване на битови и производствени отпадъци, строителни и земни маси
- пропуски за влизане в зоните и улиците, ограничени за движение на пътни превозни средства

Промяна в актове за гражданско състояние

Съставяне на актове за гражданско състояние на български граждани, които имат актове, съставени в чужбина

Възстановяване или промяна на име

Припознаване на дете

Справки по актовете книги и издаване на заверени копия от документи относно общинска собственост

Приемане и обработка на заявления за изготвяне на предложения до общинския съвет за отпускане на персонални пенсии

Изготвяне на справки на заинтересувани лица относно изменения на устройствени планове и схеми

Категоризация на заведения за хранене и развлечения

Категоризация на средства за подслон и места за настаняване

Регистрация на собственици на пчели и пчелни семейства

Приложение №6: Проведени срещи на екипа на Министъра за развитие на електронно правителство

	Институция	Дата	Час
Министерства	МОМН	26.03.2013	13:30
	МТИТС	26.03.2013	14:40
	МФ	27.03.2013	11:00
	МВнР	28.03.2013	11:00
	МОСВ	01.04.2013	15:00
	МЗ	29.03.2013	17:00
	МО	08.04.2013	09:00
	МВР	08.04.2013	11:00
	МС*		
	МТСП	15.04.2013	09:30
	МИЕТ	08.04.2013	15:00
	МРРБ	01.04.2013	15:00
	МУСЕС	11.04.2013	07:30
	МП	08.04.2013	13:30
	МК	15.04.2013	10:00
	МЗХ	29.03.2013	17:00
	МФВС	15.04.2013	09:00
Ведомства отговорни за поддръжка на ИС	МС* (СУЛДА)	09.04.2013	11:00
	ИСПОДСА (SAREPORT)	03.04.2013	12:00
	МС* (ИСУН)	29.03.2013	10:00
Областни и общински администрации	Обл. админ. Плевен	10.04.2013	13:30
	Обл. админ. Габрово	10.04.2013	13:30
	Община Добрич	10.04.2013	13:30
	Софийска община	29.03.2013	12:30
Национални агенции, институти и ВРБК	АОПоръчки	05.04.2013	11:30
	АГККадастър	09.04.2013	09:00
	ИАНСМПредприятия	11.04.2013	09:30
	ЕСМИС	02.04.2013	09:00
	ЦКППОП(Боркор)	03.04.2013	13:30
	ДААрхиви	16.05.2013	13:00
	Агенция Митници	26.03.2013	17:00
	Агенция Вписвания	27.03.2013	09:00
	НСИ	28.03.2013	13:30
	НОИ	28.03.2013	15:00
	НАП	01.04.2013	13:00
	БАН	24.04.2013	15:00
	ГРАО	01.04.2013	14:00
НЗОК	04.04.2013	09:00	
Нац. асоциации, сдружения и съвети	НАМРБ	27.03.2013	03:00
	НСМСБ	11.04.2013	09:30
	БАИТ, БАСКОМ, ИКТ Клъстер, БУА, АСТЕЛ	22.04.2013	09:30
	Нац бизнес съвет	23.04.2013	09:30
	Камара на строителите	08.04.2013	17:00
Оперативни програми	ОПАК	29.03.2013	11:00
	ОПКонкурентоспособност	09.04.2013	15:30
Международни организации	Световна банка	19.04.2013	14:00
	Европейска Комисия	11.04.2013	09:30
Разработчици на софтуер	"ИО" АД	22.03.2013	
	ОРАК	26.04.2013	14:00
	СТЕМО	25.04.2013	09:00
	СИРМА	21.03.2013	16:00
	ТЕХНОЛОГИКА	22.03.2013	14:00
Други	Сиела	29.03.2013	15:00

Национални годишни приоритети за развитие на е-Правителство в РБ до 2020 г.

ВСС	04.04.2013	11:30
Гергана Паси	28.03.2013	17:00
СЧУТ	18.04.2013	14:00
Президент	01.04.2013	11:00

Приложение №7: Препоръки на организации заявили конкретни нужди от е-управление в РБ

Организации Услуги	Българска Стопанска Камара	Камара на Строители те в България	Община Бургас	Областна Админ. Плевен	Малки и средни предпри ятия	МВР	Представи тели на ИКТ бранша	Асоциация любители те на оръжие	МИЕТ	ГРАО	БАИТ	Бълг. Фотово лтаична Асоциац ия	Европейски Център по Законода тел-ство	МОМН	БТП П
он-лайн връзка между е-регистри	Х														
е-досие на големите строителни обекти		Х													
част от елект. регистри да бъде аутсорсвано			Х												
е-услуги за фирми, организации и за граждани			Х												
електронни и комплексни адм. услуги по държавна и общинска собственост				Х											
Единна входна точка между НАП и НСИ					Х										
обмен по елект. път за липсата или наличието на задължения					Х										
е-Регистър на земеделските производители					Х										
е-Вписване на нов субект в Регистър БУЛСТАТ					Х										
е-Централен регистър на юрид. лица с нестопанска цел към Мин. на Правосъдието					Х										
е-Виза						Х									
транзакционни е-разплащания							Х								
SMS нотификации							Х								
Депозитар на документи							Х								
е-Обществени поръчки (ОП)							Х								
Барометър на обществени инвестиции							Х								
масовизация на е-фактури							Х								
Отваряне и интегриране на счетоводните с-ми							Х								

Организации/ Услуги	Българска Стопанска Камара	Камара на Строители те в България	Община Бургас	Областна Админ. Плевен	Малки и средни предпри ятия	МВР	Представит ели на ИКТ бранша	Асоциация любители те на оръжие	МИЕТ	ГРАО	БАИТ	Бълг. Фотово лтаична Асоциац ия	Европейски Център по Законодате л-ство	МОМН	БТПП
е-редактори на съдържание							X								
е-търговия							X								
е-търгове/Сорсинг							X								
е-CRM							X								
е-Каталог на образователни услуги							X	X							
е-дипломи и сертификати							X								
е-услуги на КОС (МВР)								X							
е-подаване и получаване на документи за внос/износ и трансфер на оръжие								X							
ежегодни е-отчети към МИЕТ								X							
е-ловен билет								X							
е-плащане таксите към Мин. на Земеделието								X							
е-продължаване на срока на валидност на издадените разрешения за оръжие									X						
Disaster center									X						
е-заверка на документи, издадени от МИЕТ и/или ведомствата									X						
е-събиране на информация от работни станции									X						
е-ЧР										X					
ИТ специалисти в ДА										X					
Ангажираност на администрациите към e-Gov										X					
надеждно eID										X					

Организации/ Услуги	Българска Стопанска Камара	Камара на Строители те в България	Община Бургас	Областна Админ. Плевен	Малки и средни предпри ятия	МВР	Представит ели на ИКТ бранша	Асоциация любители те на оръжие	МИЕТ	ГРАО	БАИТ	Бълг. Фотофо лтайчна Асоциац ия	Европейски Център по Законода телство	МОМН	БТПП
Системен интегратор към Мин. За развитие на е-правителство (като държавна структура)											X				
Ускорено изпълнение на препоръките по Open Data Strategy											X				
е-достъп до структурирани данни и факти за инсталации, местоположение, собственици и мощност												X			
Пълен ценови и регулаторен одит на дейностите в енергетиката													X		
е-приемане и издаване на документи в съдебната система													X		
Въвеждане на е-процесуални действия													X		
Създаване на централизиран субект за законотворческа дейност към Министъра на е- правителство													X		
Интегрирано законодателство													X		
Намаляване на подзаконовите нормативни актове и съобразяването им с въведените технологични решения													X		
Централизиран стандартизиран правила за вътрешен е- документооборот в администрациите на централно и местно ниво с цел унифициране на процедурите													X		
Създаване на е-система за он- лайн проверка на статуса на документи по административни услуги														X	
Он-лайн попълване на винетни карти, мнения и предложения														X	

Създаване на единна точка за е-общуване на граждани, фирми и др. организации с администрацията, въвеждане в действие на интегриран портал за контрол, обработка и своевременна реакция															X	
Изграждане на интегрирана информационно-управленска система за координация, контрол, електронна обработка и оптимизация на дейностите на отделните администрации от сферата на образованието															X	
Разработване на е-учебници															X	
Създаване на е-архив в професионалните училища. Обучение на персонала, който го обслужва															X	
Оптимизиране на организацията по процедурите за оценяване и одобряване на учебници за образователната система															X	
Създаване на е-система за мониторинг и анализ															X	
Разработване на е-платформа за подаване, оценка и мониторинг и програми на МОМН и ФНИ															X	
Система за автоматична идентификация и маркиране на продукти и услуги, логистични единици, фирмите като юридически лица и техни физически локации, документи.																X
е-обмен на данни и стандартизиране на е-съобщения и на процесите, водещо до повишаване на ефективността и прозрачността																X
GS1 Глобален номер на локация (GLN) за идентификация на държавните институции и органи, фирмите и останалите участници в отношенията Б2Б																X

Приложение №8: Е-управление базирано на архитектура с фокус върху предоставяне на е-услуги

еУправление основано върху архитектура ориентирана към услугите

Моделът обхваща всички компоненти на еАрхитектура ориентирана към услугите, където всеки компонент обхваща роли и дейности, които да бъдат вменени в съответната организационна структура, където водещо място има МРЕП

	Стратегия и Собственост	Организация и Планиране	Управление на Проекти	Моделиране на Услугите	Създаване на Услуги и Тестове	Интеграция и пускане на Услугите	Управление и поддръжка на Услугите
Стратегия	Собственост на Услугите и Финансиране	Допълнителни роли и отговорности в SOA модела	Съгласуваност на проектите с целите на еУправлението	Архитектурни Бизнес модели на услугите		Сертифициране на Услугите	Компоненти на Инфраструк. платформа и Цикъл за нови версии
	Бизнес защита за необходимост на Услугите	ИС/ИТ и Бизнес съгласуваност	Валидация на процесите и методоложиата	Архитектурни модели на бизнес процесите			
Тактика	Изисквания на вътрешните/външните клиенти на Услугите	Регулационно/ Законодателно съответствие	Защита на необходимостта от проекта	Одобрение на портфолиото от Услуги	Средства за разработка и обучение	Приемане на Услугите	Дефиниция за Сервизно споразумение(SLA)
	Решения за Услуги: Сподели, Направи, Купи	Събиране на изисквания и приоритизация	Планиране и прогнозиране на проекта	Избор и приоритизиране на Услуги	Валидация, Дизайн, Преглед на Кода	Планиране на Капацитета	
	Селекция и управление на доставчици	Обучения където е необходимо	Подход за разработка	"Предостави като услуга" или "Запази като приложение"	Опции за Архитектура на Услугите		
Операции		Регистри свързани с Услуги		Грануларност на услугите, видимост и достъпност			
	Добавена стойност и валидация преди използване другде	Неспиращо подобрение на организацията и процесите	Изпълнение и мониторинг на Проекта	Преглед на дизайна и опциите за разработка	Процес по разработка на Услугите	Асемблиране и оркестрация на услугите	Мониторинг за SLA съответствие
			Мониторинг на Услугите в производствена среда	Процес на дизайн на Услуги	Функционално и нефункционално тестване на услугите	Опции по пускане на Услуги	Регистър на Услуги и Управление на версиите
			Дизайн по Сигурността на Услуги		Управление на Конфигурацията/нов и версии	Управление на Сигурността	

Източник: МРЕП.

Функционален архитектурен модел За еУправление

Източник: МРЕП.

Приложение №9: Становище на Българска Стопанска Камара

Adobe Acrobat
Document

Приложение №10: Становище на Българска Търговско Промишлена Палата

Adobe Acrobat
Document

Приложение №11: Становище на Министерство на Образованието, Младешта и Науката за включване в проекти за е-услуги по Приоритет II на ОП "Добро Управление"

Adobe Acrobat
Document

Приложение №12: Становище на Община Бургас

Adobe Acrobat
Document

Adobe Acrobat
Document

Приложение №13: Становище на малки и средни предприятия

Microsoft Office
Word 97 - 2003 Doc.

Microsoft Office
Word 97 - 2003 Doc.

Приложение №14: Становище на Българска Асоциация за Информационни Технологии (БАИТ)

Microsoft Office
Word 97 - 2003 Docx

Приложение №15: Становище на Министерство на Икономиката Енергетиката и Туризма (МИЕТ)

Microsoft Office
Word 97 - 2003 Docx

Приложение №16: Становище на ГРАО

Microsoft Office
Word 97 - 2003 Docx

Приложение №17: Становище на МВР

Microsoft Office
Word 97 - 2003 Docx

Приложение №18: Становище на Асоциацията на Любителите на Оръжие

Microsoft Office
Word 97 - 2003 Docx

Приложение №19: Становище на Областна Администрация Плевен + Добрич

Microsoft Office
Word 97 - 2003 Doc.

Microsoft Office
Word 97 - 2003 Doc.

Приложение №20: Становище на представители на ИКТ бранша

Stanovishte
BASCOM_04.2013.pc

Приложение №21: Становище на Европейски Център по Законодателство

Stanovishte EU
Center po Zakonodat

Приложение №22: Становище на Българска Фотоволтаична Асоциация

Stanovishte
BFVA_04.2013.pdf

Приложение №23А: Проектно-закон за електронно управление (ЕУ)

Adobe Acrobat
Document

Приложение №23Б: Сравнение на настоящия ЗЕУ и проекто-закон за ЕУ

Adobe Acrobat
Document

Приложение №23В: Становище по проекто-закон за ЕУ

Adobe Acrobat
Document

Приложение №24: Лаборатория по е-управление в БАН

Научното звено в системата на БАН което създава научно-приложни разработки в областта е-Управление и по-конкретно свързани с модели на данни и процеси, семантична оперативна съвместимост, информационна сигурност, тестване на предложения за решения/приложения (пилотни проекти), изследване, популяризиране и адаптиране на добри практики, международно сътрудничество и други.

Концепция за създаване на лабораторията:

Концепция_за_създаване_на_Лабораторията

Настоящи и бъдещи проекти на лабораторията:

Проекто-план_за_работата_на_Лабораторията

Заповед №19 / 08.05.2013г. на Национална лаборатория по компютърна вирусология при БАН за създаване на "Лаборатория по е-Управление":

Adobe Acrobat Document

Анализ и препоръки за доразвитие на Национален модел на данни и процеси в администрациите:

Adobe Acrobat Document

Приложение №25: Извадки от Национална програма за развитие: България 2020

Извадки от националната програма отнасящи се до развитието на е-правителство, е-управление и е-услуги в РБ до края на 2020 г.

2020 основни
параметри по приор

Приложение №26: Проект на стратегия за киберсигурност

Работна група за създаване на проект на стратегия за киберсигурност на РБ.

Заповед на Министър председателя:

Adobe Acrobat
Document

Вътрешни правила за създаване на проект на стратегия за киберсигурност:

Adobe Acrobat
Document

Приложение №27: Проект за решение на МС за промяна на изискванията за компютърни обучения към служителите в администрацията

Стандартизиране
на изискванията за

Предложение на Министъра за развитие на електронно правителство:

Приложение №28: Примерни бизнес предложения за е-управление:

ТехноЛогика - Мениджър електронни регистри – RegiX

Adobe Acrobat
Document

Сирма Груп Холдинг - идеи за подкрепа на малкия и среден бизнес чрез е-управление

Adobe Acrobat
Document

Аксиор - информационни интеграции в прокуратура и правосъдие

EISPP
presentation_Acsior.ppt

Акстер - облачни решения и услуги

2013-Acstre.pdf

Discourse - "социално общуване" в и с администрацията

Discourse-brochure.
pdf

Контракс - е-здравеопазване

Kontrax_e-Health.pptx

ScytI - е-демократи

PPED Overview -
Bulgaria (2013 04 19)

Приложение №29: АПИ - Управленска Информационна Система

В АПИ е въведена Управленска Информационна Система (УИС) за мониторинг, оценка и пълна прозрачност на изпълнението на Средносрочната рамкова инвестиционна програма и на всички проекти на АПИ, финансирани от ОПРР.

Система за електронно управление на проекти по Оперативна Програма "Регионално развитие":

- Съдържа цялата база данни за пътните проекти по ОПРР - техническа и финансова информация на проектите в тяхната съвкупност, както и по всеки конкретен проект;
- Предоставя съхранение, обработка и обмен на данни, информация и документи в електронен вид. Прави възможен електронния обмен в реално време между АПИ и Управляващият орган на ОП „Регионално развитие“;
- Генерира информация и справки с техническо и финансово съдържание за конкретните дейности по всеки проект, както и за всички проекти съвкупно по различни показатели за търсене;
- Обхваща целия проектен цикъл (програмиране, изпълнение, мониторинг, контрол и оценка);
- Покрива изискванията на ЕК за гарантирано проследяване и прозрачност на транзакциите и документацията ("audit trail");
- Достъп до система чрез уеб-базиран интерфейс;
- Системата е отворена и приспособима за пълен мониторинг и управление на проекти през настоящия (2007-2013г) и следващия програмен период 2014-2020 г.

Досиета на 52 строителни обекта втори и трети клас пътища са електронизирани, а до месец информация за тях ще е достъпна чрез регламентирани нива на достъп с оглед осигуряване на сигурност на данните. След даване старт на е-информация на строителен обект Обход Враца, последващо ще се създадат и представят е- досиета и за големите инфраструктурни обекти.

Подробно описание на УИС внедрена в АПИ:

**АПИ_Управленската
Информационна Система**

Приложение №30: Opendata (машинно четими данни и договорни отношения)

План за участие на РБ в глобалната инициатива отворени данни (opendata):

Цели

Водени от убеждението, че отворените данни от обществения сектор укрепват позициите на гражданите, като улесняват участието им в управленските процеси и спомагат за по-прозрачно, отговорно и ефективно управление, ние желаем чрез взаимодействие с публичните институции да подобрим условията за повторна употреба на информация в обществения сектор.

Международни ангажименти

и в изпълнение на поетите ангажименти по [Плана за отворено управление](http://www.opengovpartnership.org/) (<http://www.opengovpartnership.org/>), в синхрон политиките на ЕС за [Презиползване на информацията от обществения сектор](http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-316_en.htm) (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-316_en.htm), отразени в промените в Директива 2003/98/ЕС, като първа практическа стъпка от разработения План за... и съобразно опита на водещите държави в областта на отворените данни.

Публикуваме

Публикуваме отворени данни за всички постановления, разпореждания и решения, включително протоколните, одобрявани от правителствата на Република България от 1990 г. до сега.

Възможности

Технически възможности

Възможността данните за дейността и актовете на Министерски съвет да бъдат свободно обработвани предоставя неограничени възможности за тяхното използване с цел отговор на актуални обществени въпроси, за целите на различни изследвания и комбинирането им с други данни.

Граждански възможности

Функциониращото гражданско общество трябва да бъде обективно информирано за действията на своето правителство и да може да взема активно участие в решенията, които го засягат. За постигането на тези цели гражданите трябва да имат максимално лесен и освободен от административни изисквания достъп до информацията за актовете на органите на държавната власт. Прозрачността не се изчерпва с правото на достъп. Със създаването на възможност за достъп в машинно четим формат и директна консумация, ние желаем да насърчим и активното участие на гражданите в процеса по създаване на политики, като им дадем възможност за създаване на мнение основано на обективните факти и аргументиране на позиция въз основа на пълните и точни данни.

Технически

Стандартен формат

Данните се предоставят в RDF - стандартизиран от [The World Wide Web Consortium](http://www.w3.org/) (<http://www.w3.org/>) XML базиран стандарт формат за публикуване и обмен на данни. В допълнение на предимствата на машинно четимите формати, RDF позволява свързването на масивите от данни с цел придобиване на по-

Директна консумация

Използването на XML формат прави данните машинно читаеми и директно потребими от софтуерни приложения. Данните са достъпни не само за преглед, но и за директна консумация и ползване в приложения, чрез стандартизирания SPARQL проткол, който се използва за предоставяне на отворени данни от правителствата на САЩ (<http://services.data.gov/sparql>) и [Великобритания](http://data.gov.uk/sparql) (<http://data.gov.uk/sparql>)

Отворен лиценз

С цел да насърчим свободната повторната употреба при равни и недискриминативни условия, публикуваме данните при условията на международно приетият лиценз: [Open Data Commons Attribution License](http://opendatacommons.org/licenses/by/) (<http://opendatacommons.org/licenses/by/>), който позволява свободното преизползване на данните за всякакви цели.

Приложение №31: Финансов план за развитие на е-Правителство в РБ

National e-Gov Plan
vs2.1 Daniel_4.8 (20:

VIII. Библиография

Европейски съюз - www.europa.eu

- Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар, Юни 2012г.
- The European Union's Programme for Bulgaria, Phare Project: "Strengthening the capacity of the Bulgarian public administration for implementing the e-Government Strategy", June 2007
- Review Report on Cost Estimation for IT Projects Implementation using MS Feedback, July 2012
- Note for the Attention of the Members of the Ad Hoc High Level Steering Group for the Implementation of the Union Customs Code and of the Electronic Customs Group (IT and Legal), Subject: "Cost estimation for IT projects implementation using MS feedback", July 2012
- IT Master Plan Study Report (Strategy & Cost), June 2012
- Spanish position within the telecommunications and information society working group (WP Tele) on the regulation of trust services in the draft "regulation on electronic identification and trust services for electronic transactions in the internal market" (EIDAS), CLUSTER 5 General provisions (art. 1-4); Final provisions, including delegated and implementing acts (art. 38-42), March 2013
- Regulation proposal on electronic identification and trust services for electronic transactions in the internal market, Belgium's comments on cluster 5, 2012
- Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on measures to reduce the cost of the deploying high-speed electronic communications networks, March 2013
- Proposal for a Regulation of the EU Parliament and Council on electronic identification and trust services for electronic transactions in the internal market - Written comments from Luxembourg on chapter I articles 1-4 and Cluster 5, March 2013
- Proposal for a Regulation of the EU Parliament and Council on electronic identification and trust services for electronic transactions in the internal market - Written comments from Nederland articles 1-4 and Cluster 5, March 2013
- Proposal for a Regulation of the EU Parliament and Council on electronic identification and trust services for electronic transactions in the internal market - Written comments from Poland articles 1-4 and Cluster 6, March 2013
- Proposal for a Regulation of the EU Parliament and Council on electronic identification and trust services for electronic transactions in the internal market - Written comments from SE articles 1-4 and Cluster 7, March 2013
- Digitizing Public Services in Europe Putting Ambition into Action, December 2012
- Electronic Customs Multi-Annual Strategic Plan, Dec. 2012

Европейска банка за възстановяване и развитие - www.ebrd.com

- BULGARIA: policy and business advice for eProcurement reform in the public procurement sector
- Concept Clearance Memorandum/ EBRD Technical Assistance in Developing and Implementing eProcurement Solutions in Public Procurement Sector in Western Balkans and Russia

Световна банка - www.worldbank.org

- Doing Business 2013, Profile: Bulgaria, Smarter Regulations for Small and Medium-Size Enterprises, 2013

Организация на обединените нации - www.un.org

- E-Government Survey 2012
- E-Government UN Index 2003-2013
- UN Public Administration Network

Министерство на отбраната - www.md.government.bg

- Стратегия за електронно управление в Министерство на отбраната и Въоръжените сили на Република България (сектор е-Отбрана) - 2012г.

Министерство на здравеопазването - www.mh.government.bg

- Стратегия за внедряване на електронно здравеопазване в България - 2006г.

Министерство на земеделието и храните - www.mzh.government.bg

- Стратегия за развитие на информационните системи, Март 2013г.
- Секторна стратегия на Министерство на земеделието и храните - Референтен Архитектурен Модел
- Секторна стратегия на Министерство на земеделието и храните за въвеждане на електронно управление 2012-2015, 2012г.
- Пътна карта за развитие на електронно управление в Министерство на земеделието и храните 2012-2015, 2012г.

Министерство на икономиката, енергетиката и туризма - www.mi.government.bg

- Секторна стратегия за е-управление на МИЕТ до 2015, 2012г.

Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията - www.mtitc.government.bg

- Обща стратегия за електронно управление в република България 2011-2015, 2010г.
- Българска национална рамка за оперативна съвместимост на информационните системи в изпълнителната власт, 2006г.
- Закон за електронното управление (Обн. ДВ. бр.46 от 12 Юни 2007г., изм. ДВ. бр.82 от 16 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.20 от 28 Февруари 2013г.)
- Закон за електронния документ и електронния подпис (Обн., ДВ, бр. 34 от 6.04.2001 г., в сила от 7.10.2001 г., изм., бр. 112 от 29.12.2001 г., в сила от 5.02.2002 г., бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., бр. 34 от 25.04.2006 г., в сила от 1.01.2008 г. (*) - изм., бр. 80 от 3.10.2006 г., в сила от 3.10.2006 г., бр. 38 от 11.05.2007 г., (*) бр. 53 от 30.06.2007 г., в сила от 30.06.2007 г., изм. и доп., бр. 100 от 21.12.2010 г., в сила от 1.07.2011 г.)
- Закон на електронните съобщения (Обн. ДВ. бр.41 от 22 Май 2007г., изм. ДВ. бр.109 от 20 Декември 2007г., изм. ДВ. бр.36 от 4 Април 2008г., изм. ДВ. бр.43 от 29 Април 2008г., изм. ДВ. бр.69 от 5 Август 2008г., изм. ДВ. бр.17 от 6 Март 2009г., изм. ДВ. бр.35 от 12 Май 2009г., изм. ДВ. бр.37 от 19 Май 2009г., изм. ДВ. бр.42 от 5 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.45 от 16 Юни 2009г., изм. ДВ. бр.82 от 16 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.89 от 10 Ноември 2009г., изм. ДВ. бр.93 от 24 Ноември 2009г., изм. ДВ. бр.12 от 12 Февруари 2010г., изм. ДВ. бр.17 от 2 Март 2010г., изм. ДВ. бр.27 от 9 Април 2010г., изм. ДВ. бр.97 от 10 Декември 2010г.)

Министерство на труда и социалната политика - www.mlsp.government.bg

- Електронно управление на социалната политика и трудовата заетост

Министерство на културата - www.mc.government.bg

- Секторна стратегия на Министерство на културата на Република България за въвеждане на електронно управление 2011-2015г., 2011г.

Национална агенция за приходите - www.nap.bg

- Стратегия за информационни технологии на НАП, 2013г.

Национален статистически институт - www.nsi.bg

- Стратегия за развитие на Националната статистическа система на Република България, 2013-2017г.

Национална здравноосигурителна каса - www.nhif.bg

- Развитие на ИТ Инфраструктурата на НЗОК с съответствие с целите на Стратегия "Европа 2020" и Предизвикателствата на Електронното Здравеопазване, 2013г.
- Пътна карта за развитие и усъвършенстване ИТ инфраструктурата на НЗОК

Община Бургас - www.burgas.bg

- Стратегия за внедряване и развитие на информационни системи в Община Бургас за периода 2008 – 2010 г., 2007г.

- Стратегия за внедряване и развитие на информационни системи в Община Бургас за периода 2012 – 2015 г., 2011г.

Идеи, препоръки, добри практики и съвети от:

- "Концепцията "Електронно правителство" в контекста на електронното управление" - Гл.ас.д-р Светла Маринова
- Reorganization of government back-offices for better electronic public services - European good practices, Danish Technological Institute, Jan 2004
www.dti.dk
- Digital Austria – e-Government
<http://oesterreich.gv.at/>
- OECD – e-Government strategies
http://www.oecd-ilibrary.org/governance/government-at-a-glance-2011_gov_glance-2011-en
- BASSCOM, bait, Bulgarian web association, ESI center Eastern Europe, Bulgarian Association Telecommunications, ICT Cluster Bulgaria "Стратегически изисквания на софтуерната индустрия за реформа на образователната система" 2012г.
www.basscom.org
www.bait.bg
www.bwa.bg
www.esicenter.bg
www.astel-bg.com
www.ictalent.org
- НСМСБ - Национално сдружение на малкия и среден бизнес
www.nasmb-bg.org
- НСОРБ - Национално сдружение на общините на Република България
www.namrb.org
- БСК - Българска стопанска камара
www.bia-bg.com
- Международни Счетоводни и Одит Корпорации: Ernst & Young, Deloitte Touche Tohmatsu, KPMG, and PWC
- НБС - Национален бизнес съвет